

Β. Ζαϊρές Μουσειολογικός προγραμματισμός και σχεδιασμός του λαογραφικού μουσείου στο Λιβάδι Ελασσόνας

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
“ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑ-
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ”

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ - ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Διπλωματική Εργασία

Μουσειολογικός προγραμματισμός και σχεδιασμός του λαογραφικού μουσείου στο Λιβάδι Ελασσόνας.

Βασίλης Ζαϊρές
Αρχαιολόγος

Επιβλέπων Καθηγητής:

Μ. Σκαλτσά, καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης και Μουσειολογίας Α.Π.Θ.

Σύμβουλοι:

Γ. Συνεφάκης, Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος, επιστημονικός συνεργάτης του τμήματος Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ.

Ε. Μαμούρη, Αρχιτέκτων Μηχανικός.

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία συγγραφέων και επιβλεπόντων.

Η έγγραφη συναίνεσή τους είναι απαραίτητη για οποιαδήποτε χρήση της εργασίας από τρίτους. Συγγραφείς και επιβλέποντες μπορούν να δημοσιοποιήσουν την εργασία για επιστημονικούς λόγους, υπό την προϋπόθεση της αναφοράς όλων των συντελεστών της.

2016

Ακαδημαϊκός κύκλος σπουδών 2014 - 2016

Θεσσαλονίκη 2016

Βιβλιογραφία.

Ελληνική.

Αδάμου, Γ. - Ράπτης, Γ., *‘Το Λιβάδι Ολύμπου στο Μακεδονικό Αγώνα’*, εκδ. “Όλυμπος”, Κατερίνη 1993.

Βακαλόπουλος, Α., *‘Ιστορία της Μακεδονίας, 1354-1833’*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1992.

Γκαζή, Α. – Νικηφορίδου, Α., *‘Κείμενα για μουσεία και εκθέσεις. Προβληματισμός, μεθοδολογία, μελέτη περίπτωσης’*, στο *Museology-International Scientific Electronic Journal*, Issue 2, 2004, σ. 2-50.

Στο διαδίκτυο: <http://museology.ct.aegean.gr/articles/2007112175832.pdf>

Γκούμας, Κ. Ε., *‘Η παιδεία στο Λιβάδι κατά την Τουρκοκρατία’*, Θεσσαλικό Ημερολόγιο 5, 1983.

Γκούμας, Κ. Ε., *‘Λιβάδι (ιστορική-λαογραφική επισκόπησις)’*, Λιβάδι 1973.

Εξωραϊστικός σύλλογος Λιβαδίου., *‘Λεύκωμα, 30 χρόνια προσφοράς’*. Λεύκωμα, έκδοση του Εξωραϊστικού Συλλόγου του Λιβαδίου για τα 30 χρόνια από την ίδρυσή του, Κατερίνη 2008.

Ζαϊρές, Β., *‘...Η χρήση και η αξία του management σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς...’* μεταπτυχιακή εργασία μουσειολογίας ΑΠΘ χειμερινού εξαμήνου, Θεσσαλονίκη 2015.

Λαζάρου, Α., *‘Οι Βλάχοι του Ολύμπου, Βαλκάνια και Βλάχοι’*, Φιλολογικός Σύλλογος Παρνασσός, Αθήνα 1993.

Ράπτη, Α. Γ., *‘Ιστορικός & τουριστικός οδηγός Λιβαδίου Ολύμπου’*. Εξωραϊστικός Σύλλογος Λιβαδίου, εκδ. “Όλυμπος”, Κατερίνη 2003.

Καραβίδα, Η. Α., *‘Τα υφαντά και η υφαντική στο Λιβάδι’*, πρακτικά 1^{ου} συνεδρίου για την ιστορία και την ανάπτυξη του Δήμου Λιβαδίου Ολύμπου, εκδ. Σύνδεσμος επιστημόνων Λιβαδιού Ολύμπου, σ. 118-123.

Κερασίδης, Δ., *‘Νέα εγκυκλοπαιδεία’*, τ. 5 (από Βαϊμάρης έως Βόστιτσα), λ. Βλάχοι., εκδ. Μαλλιάρης Παιδεία & Πήγασος Εκδοτική Α.Ε., Θεσσαλονίκη 2006., σ. 400.

Κερασίδης, Δ., *‘Νέα εγκυκλοπαιδεία’*, τ. 12 (από Κάρλας έως Κοίνυρα), λ. Αρματολοί., εκδ. Μαλλιάρης Παιδεία & Πήγασος Εκδοτική Α.Ε., Θεσσαλονίκη 2006., σ. 413-414.

Κουκούδης, Ι. Α., *‘Οι Ολύμπιοι Βλάχοι και τα Βλαχομογλενά’*, μελέτες για τους Βλάχους, τ. 3., εκδ. ΖΗΤΡΟΣ, Θεσσαλονίκη 2001.

Μερακλής, Γ.Μ., *‘Ελληνική Λαογραφία’*, μέρος Γ: Λαϊκή τέχνη, Αθήνα 1992.

Μέρτζος, Ι. Ν., *‘Αρμάνοι οι Βλάχοι’* εκδ. Ρέκος Ε.Π.Ε., Θεσσαλονίκη 2001.

Μιχαηλίδου, Μ., *‘Μουσείο: πορεία και προοπτικές προς τον 21^ο αιώνα’*, στο Κόκκινος Γ., Αλεξάκη Ε. (επιμ.), *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη μουσειακή αγωγή*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2002, σ. 93-100.

Μπάδα, Κ., *‘Η παράδοση στη διαπραγμάτευση της ταυτότητας’*, η περίπτωση της «φουστανέλας». *Εθνολογία* 4, 1995, σ. 127-150.

Για το άρθρο σε ηλεκτρονική μορφή βλ:

<http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/bada/Foustanella.pdf>, ημ. πρόσβασης 15/12/15.

Νήμας, Α., Θ., *‘Η εκπαίδευση στη Δυτική Θεσσαλία κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας’*, εκδ. Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1995.

Οικονομάκη - Παπαδοπούλου, Γ., *‘Καταγραφή εθνογραφικών συλλογών’* στο *Εθνογραφικά*, τ.1, 1978, σ. 169-174.

Προκόβας, Ε., Κ., *‘Λεξικό της Κουτσοβλαχικής του Λιβαδίου Ολύμπου’*, εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης ‘Ο Γεωργάκης Ολύμπιος’, Θεσσαλονίκη 2006.

Προκόβας, Ε., Κ., *‘Τα παιδιά την μνημοσύνης. Μακρύ ταξίδι στη νιότη μιας γενιάς’*, εκδ. Σύλλογος Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2013.

Σαλαβάτη, Α., *‘Η εργασία των γυναικών στο Λιβιάδι Ολύμπου από το 1950 μέχρι σήμερα’*, Θεσσαλονίκη 2007.

Τζώνος, Π., *‘Μουσείο και μουσειακή έκθεση. Θεωρία και πρακτική’*, εκδ. Εντευκτηρίου, Θεσσαλονίκη 2013.

Ξενόγλωσση.

Appadurai, A., *‘Introduction: commodities and the politics of value’* στο Appadurai, A. (ed), *‘The social life of things’*, Cambridge University. Press 1986.

Olsen, B., *‘From sign to text’* στο Ch. Tilley (ed), *‘Reading material culture’*, Basil Blackwell. 1990, σ. 164.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών
Σπουδών**

“Μουσειολογία-Διαχείριση Πολιτισμού”

Τμήμα Αρχιτεκτόνων-Πολυτεχνική Σχολή

Ακαδημαϊκός κύκλος σπουδών 2014-2016

Διπλωματική εργασία

*(Μουσειολογικός προγραμματισμός και σχεδιασμός του λαογραφικού μουσείου
στο Λιβάδι Ελασσόνας).*

Βασίλης Ζαϊρές

Αρχαιολόγος

Θεσσαλονίκη

2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “Μουσειολογία-Διαχείριση Πολιτισμού”
Τμήμα Αρχιτεκτόνων-Πολυτεχνική Σχολή**

Ακαδημαϊκός κύκλος σπουδών 2014-2016

Διπλωματική εργασία

***(Μουσειολογικός προγραμματισμός και σχεδιασμός του λαογραφικού
μουσείου στο Λιβάδι Ελασσόνας).***

**Βασίλης Ζαϊρές
Αρχαιολόγος**

**Θεσσαλονίκη
2015**

Επιβλέπων: Μ. Σκαλτσά, καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης και Μουσειολογίας Α.Π.Θ.

Ειδικοί Σύμβουλοι:

Γ. Συνεφάκης, Αρχιτέκτων-Πολυεοδόμος, επιστημονικός συνεργάτης του τμήματος
Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ.

Ε. Μαμούρη, Αρχιτέκτων Μηχανικός.

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία συγγραφέων και επιβλεπόντων. Η έγγραφη συναίνεσή της είναι απαραίτητη για οποιαδήποτε χρήση της εργασίας από τρίτους. Συγγραφείς και επιβλέποντες μπορούν να δημοσιοποιήσουν την εργασία για επιστημονικούς λόγους, υπό την προϋπόθεση της αναφοράς όλων των συντελεστών της.

Στην οικογένεια μου που με έχει στηρίξει όλα αυτά τα χρόνια....

Πίνακας περιεχομένων

ΕΣΩΦΥΛΛΟ	0-1
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	4-5
1.0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1.1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	6-7
1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ	7
1.3. ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ	7-8
1.4. ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ	8
1.5. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ	9
1.6. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	9
2.0. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	9
2.1. ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ	9-11
2.2. ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΒΛΑΧΟΙ	11
2.3. ΤΟ ΛΙΒΑΔΙ	11-12
2.4. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΛΙΒΑΔΙΩΤΕΣ ΕΘΝΙΚΟΙ ΗΡΩΕΣ.....	12-13
2.4.1. ΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΣΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ	13
2.4.2. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ	14
2.4.3. ΚΑΤΟΧΗ-ΕΜΦΥΛΙΟΣ	14-15
3.0. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΜΕ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	16
3.1. ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ	16-24
3.2. ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΝΟΗΜΑΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ	24-25
3.2.1. ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ	25
3.2.2. ΝΟΗΜΑΤΙΚΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ	25
3.2.3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΚΕΠΤΙΚΟΥ	25-41
3.3. ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ ΧΩΡΟΙ	41
3.4. ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΜΠΡΑΝΤΙΝΓΚ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ	41-42
3.5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	42-43
4.0. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	44
4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΟΥ.....	45

4.2. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	46
4.2.1 ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	46-47
4.2.2. ΚΑΤΟΨΕΙΣ	48-50
4.3. ΣΥΜΒΟΛΟ ΜΟΥΣΕΙΟΥ	51
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟ ΥΛΙΚΟΥ ΤΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΩΝ	52
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 1 & 2	53-58
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ 1	59-95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ 2	96-122
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ 3	123-136
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ 4	137-161
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 3	162-198
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 4	199-214
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	215-216

1.0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Οι Βλάχοι αποτελούν μια πολυσυζητημένη φυλετική ομάδα. Οι ρίζες τους, η ταυτότητά τους, η γλώσσα τους και ο τρόπος ζωής τους βρέθηκαν πολλές φορές στο επίκεντρο της έρευνας. Η εγκατάστασή τους σε διάφορα μέρη των Βαλκανίων και της Ελλάδας τους έφεραν σε επαφή με διάφορες περιοχές εμπλουτίζοντας την κουλτούρα τους. Η οικονομία τους ήταν στο μεγαλύτερο μέρος της κτηνοτροφική και εμποροβιοτεχνική και λιγότερο αγροτική. Ανάλογα με την περιοχή στην οποία εγκαθίστανται αναπτύσσουν και τα ανάλογα χαρακτηριστικά. Η προτίμησή τους ήταν ωστόσο οι ορεινές περιοχές. Η κύρια αρχική τους εγκατάσταση ήταν τα ορεινά της Πίνδου. Αργότερα όμως και λόγω των διαφόρων αναγκών της ζωής αναγκάστηκαν να αναζητήσουν άλλα μέρη εγκατάστασης. Μια τέτοια ομάδα Βλάχων αποτελούν οι Ολύμπιοι Βλάχοι, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν σε περιοχές γύρω από τον Όλυμπο και εκμεταλλευόμενοι τα φυσικά χαρακτηριστικά του εδάφους, ανέπτυξαν οικισμούς, ορισμένοι από τους οποίους έχουν μεγάλη ιστορία και δράση, όπως για παράδειγμα ο οικισμός του Λιβαδιού της Ελασσόνας με τον οποίο και θα ασχοληθούμε εκτενέστερα στην παρούσα εργασία.

1.1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ.

Η εργασία αυτή πραγματεύεται το θέμα του νοηματικού σχεδιασμού μιας έκθεσης με λαογραφικό περιεχόμενο για το μουσείο στο Λιβάδι Ολύμπου το οποίο εντάσσεται στο δήμο Ελασσόνας. Στα πλαίσια λοιπόν του μεταπτυχιακού προγράμματος Μουσειολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμού του ΑΠΘ, ανατέθηκε από τους διδάσκοντες του προγράμματος, η υλοποίηση ενός εκθεσιακού προγραμματισμού και σχεδιασμού για μια συλλογή με αντικείμενα κυρίως προβιομηχανικής εποχής, τα οποία αποτελούν δωρεές των κατοίκων του χωριού στον εξωραϊστικό σύλλογο του Λιβαδιού. Ο υλικός εξάλλου πολιτισμός είναι ένα σύστημα από ενδείξεις που μπορούν να «διαβαστούν» ως κείμενο (Olsen, B., 1990, σ. 164). Μέσα από την εξέταση του υλικού πολιτισμού είμαστε σε θέση να αντλήσουμε στοιχεία που αφορούν την κοινωνία που τον παράγει και τον καταναλώνει, καθώς και τον τρόπο σκέψης και επικοινωνίας των μελών της. Ο ανθρωπολόγος Appadurai., A. (1986, ό.π. σ. 5) σημειώνει ότι τα αντικείμενα, μικρά ή μεγάλα έχουν «κοινωνική ζωή». Ο κόσμος των πραγμάτων λέει, δεν είναι αδρανής και άφωνος. Το νόημα των αντικειμένων εγγράφεται στη μορφή τους και στον τρόπο χρήσης τους. Συνεχίζει σημειώνοντας πως μόνο μέσα από την ανάλυση αυτών των στοιχείων «μπορούμε να ερμηνεύσουμε τις ανθρώπινες συναλλαγές και τους υπολογισμούς που ζωντανεύουν τα πράγματα». Με άλλα λόγια παρόλο που από μια θεωρητική άποψη, ο άνθρωπος είναι αυτός που προσδίδει σημασία στο αντικείμενο από μια μεθοδολογική άποψη είναι «τα αντικείμενα (σε κίνηση) που φωτίζουν το ανθρώπινο και κοινωνικό τους περιεχόμενο».

Αυτή είναι και η επιδίωξή μας άλλωστε, να αναδείξουμε την ανθρώπινη δραστηριότητα, μέσα από τα αντικείμενα του υλικού πολιτισμού. Η έκθεση θα παρουσιάζει τη ζωή των Βλάχων κατοίκων του χωριού με παραστατικό τρόπο, αποσκοπώντας στο να μάθει το κοινό την προέλευση, την ιστορία των Βλάχων κατοίκων του ιστορικού αυτού τόπου, καθώς και τα χαρακτηριστικά¹ της φυλετικής αυτής ομάδας. Η έκθεση θα στεγαστεί στο ισόγειο ενός

¹ Τα χαρακτηριστικά των Βλάχων ήταν: 1) Μιλούσαν το βλάχικο γλωσσικό ιδίωμα, ένα κράμα λατινικών και ελληνικών λέξεων. 2) Οι κοινωνίες τους ήταν κλειστά οργανωμένες. 3) Μέχρι το 1960

παλιού σχολείου του χωριού, το οποίο σήμερα αποτελεί χώρο όπου δραστηριοποιείται ο εξωραϊστικός σύλλογος Λιβαδίου.

1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ.

Το εκθεσιακό υλικό έχει κυρίως να κάνει με αντικείμενα και εργαλεία καθημερινής χρήσης εντός και εκτός σπιτιού, αλλά και με ρουχισμό. Οι πράξεις που έλαβαν χώρα κατά την εκπόνηση της έρευνας ήταν με χρονική σειρά οι εξής: Επικοινωνία με ανθρώπους γνώστες του αντικειμένου με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών. Η επαφή έγινε με Βλάχους ντόπιους και με Λιβαδιώτες που κατοικούν πλέον στην Κατερίνη. Έπειτα επικοινωνήσαμε με ανθρώπους συλλόγων του χωριού και της Θεσσαλονίκης, καθώς επίσης και με μουσειολόγους του Λαογραφικού μουσείου της Θεσσαλονίκης. Εν συνεχεία, αναζητήθηκε και συγκροτήθηκε η βιβλιογραφία, πολλές φορές χάρη στη πολύτιμη βοήθεια των συλλόγων. Κατόπιν όλων αυτών έγινε προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα σκεπτικό, με βάση τα δεδομένα και τις πληροφορίες που συγκεντρώσαμε. Λόγω όμως απουσίας του χωρικού σχεδιαστή από το όλο πόνημα, οι δραστηριότητές μας περιορίστηκαν στα νοηματικά. Κάποια ωστόσο βασικά αρχικά δομικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα η κάτοψη του χώρου, τα διαχωριστικά στοιχεία κ.α., χρειάστηκαν να οριστούν εξ αρχής και προσφύγαμε έτσι στην αναζήτηση βοήθειας για την χωρική απόδοση του σχεδιασμού. Ένα μέλος του εξωραϊστικού συλλόγου του Λιβαδίου, όντας αρχιτέκτονας², σχεδίασε την αρχική κάτοψη, ώστε να κατατοπιστούμε χωρικά, ενώ σε ένα επόμενο στάδιο, η βοήθεια φίλων αρχιτεκτόνων φάνηκε εξίσου πολύτιμη για την χωρική απόδοση του νοηματικού μας σκεπτικού. Κατόπιν αυτού, ξεκίνησε η διαδικασία συλλογής των διάφορων στοιχείων σχετικά με τις συνθήκες των κατοίκων και τις δραστηριότητές τους. Σε ένα μετέπειτα στάδιο ξεκίνησε η φωτογράφιση και η καταγραφή σε φόρμες, των αντικειμένων για τη δημιουργία του μουσειακού καταλόγου των εκθεμάτων, καθώς και η συλλογή των στοιχείων χρήσιμων για την κατανόηση του υλικού. Από την προσθήκη αριθμού καταλόγου μέχρι και την αναζήτηση της βλάχικης ονομασίας των πραγμάτων, βιβλιογραφικά μα και από προφορικές μαρτυρίες. Αφού ολοκληρώθηκε το στάδιο αυτό ξεκίνησε πια η συγγραφή του πονήματος τούτου με σκοπό τη παρουσίαση μιας κατά το δυνατόν πλήρους μουσειολογικής πρότασης, για τη δημιουργία ενός βιώσιμου εκθεσιακού χώρου στα υψώματα του όρους Τίταρου.

1.3. ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ.

Η έρευνά μας διήρκεσε συνολικά περίπου 3 μήνες και βασίστηκε κυρίως σε δύο επιστημονικές μεθόδους, αυτή της βιβλιογραφικής αναζήτησης - έρευνας και αυτή της κοινωνικής (συμμετοχικής) παρατήρησης για ένα περίπου μήνα³. Τα βασικά εγχειρίδια που χρησιμοποιήθηκαν για την βιβλιογραφική έρευνα και τα οποία στάθηκαν εξαιρετικά βοηθητικά, ήταν το *‘Λεξικό της Κουτσοβλαχικής του Λιβαδίου Ολύμπου’*, του φιλόλογου

παρατηρείται το φαινόμενο της ενδογαμίας, μετά αυτό αλλάζει σιγά σιγά. 4) Τέλος, είχαν αρχηγό που επιβάλλονταν σε όλους τους άλλους, δημιουργώντας μια πατριαρχική οργάνωση.

² Η παρούσα όμως εργασία αποτελεί προϊόν ατομικής δουλειάς και εστιάζει κυρίως στο νοηματικό μέρος της έκθεσης και λιγότερο στο χωρικό, για το οποίο γίνονται μόνο κάποιες προτάσεις, χωρίς εις βάθος χωρική μελέτη. Ας παραμείνουν στο στάδιο των απλών προσωπικών, ενδεικτικών προτάσεων.

³ Μέσα σε αυτόν τον μήνα χρειάστηκε πολλές φορές η παρουσία μας στο Λιβάδι, αλλά ακόμα και η προσωρινή μας διαμονή για λίγες μέρες προκειμένου να υλοποιηθεί το ένα μέρος της έρευνάς μας.

Κώστα Προκόβα, καθώς επίσης και το βιβλίο του με τίτλο *‘Τα παιδιά της μνημοσύνης, μακρύ ταξίδι στη νιότη μιας γενιάς’*. Βοηθητικός επίσης υπήρξε ο τρίτος τόμος από ένα πεντάτομο έργο με γενικό θέμα τις μελέτες για τους Βλάχους, *‘Οι Ολύμπιοι Βλάχοι και τα Βλαχομογλενά’* του παιδαγωγού Αστέριου, Ι. Κουκούδη. Το μεν πρώτο βοήθησε πολύ στην αναζήτηση των βλάχικων ονομασιών των αντικειμένων της έκθεσης, αφού πολλές από αυτές αναγράφονται και επεξηγούνται σε αυτό. Αναφέρεται επίσης στα διάφορα έθιμα και τον τρόπο ζωής παρουσιασμένα μέσα από την εξέταση των λέξεων. Πρόκειται για μια προσπάθεια συγκέντρωσης και μελέτης πλήθους λέξεων της κουτσοβλαχικής γλώσσας και ιδιαίτερα αυτής που ομιλούνταν στο Λιβάδι. Το δε δεύτερο εγχειρίδιο αποτέλεσε πηγή πληροφοριών για την κοινωνική ζωή των κατοίκων του Λιβαδίου μέσα από τη γνωριμία με τους ανθρώπους και τον τρόπο ζωής τους. Το τρίτο βιβλίο αποτελεί μια επισταμένη έρευνα για τους Βλάχους του Ολύμπου. Για το ποιοι ήταν, που κατοικούσαν, πως ονομάζονταν οι οικισμοί τους, ποια ήταν η μορφή της οικονομίας τους και άλλα πολλά ενδιαφέροντα και χρήσιμα στοιχεία, που στάθηκαν εξαιρετικά βοηθητικά στην εις βάθος κατανόηση του αντικείμενου της έρευνας, που ήταν οι Βλάχοι του Ολύμπου και η ζωή τους.

1.4. ΔΙΑΠΘΡΩΣΗ.

Η διπλωματική αυτή αποτελείται από τρία βασικά μέρη: Την εισαγωγή. Το κυρίως μέρος και τα παραρτήματα. Στην εισαγωγή αναφέρονται τα γενικά εισαγωγικά στοιχεία της εργασίας. Ορίζεται το πλαίσιο δράσης και δίνονται πληροφορίες για το ιστορικό της εκπόνησης. Το κυρίως μέρος χωρίζεται σε δύο μεγάλα υποκεφάλαια. Το πρώτο με την παρουσίαση των βιβλιογραφικών ιστορικοχρονικών-τοπικών στοιχείων και το δεύτερο με την παρουσίαση της ‘μελέτης περίπτωσης’ στην οποία περιλαμβάνονται ως πρόταση ο μουσειολογικός προγραμματισμός και ο σχεδιασμός της έκθεσης της λαογραφικής συλλογής του Λιβαδίου, με σκοπό τη δημιουργία ενός μουσείου-εκθετηρίου, με ρόλο ιστορικό, παιδευτικό και ψυχαγωγικό. Εξάλλου σύμφωνα με το ICOM (International Council of Museum) ως μουσείο⁴ θεωρείται ένα μόνιμο ίδρυμα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, υποταγμένο στην υπηρεσία της κοινωνίας και της εξέλιξής της και ανοιχτό στο κοινό και το οποίο μπορεί να έχει και τη μορφή υπηρεσίας. Επίσης το μουσείο συγκεντρώνει, αποθηκεύει, φυλάσσει, συντηρεί, καταγράφει τεκμηριώνει και εκθέτει στο κοινό τη γενικότερη ανθρώπινη δραστηριότητα και τα υλικά της κατάλοιπα με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία (Μιχαηλίδου, Μ. 2002, σ. 93). Τέλος, το τρίτο μέρος αποτελείται από τα παραρτήματα με φωτογραφίες, κατόψεις, ενδεικτικά κείμενα λεζαντών και διάφορα άλλα στοιχεία που συμπληρώνουν το νοηματικό σκεπτικό και συνοδεύουν την παρούσα εργασία.

Η επιλογή του θέματος έγινε κατόπιν συζήτησης με την διδάσκουσα-επιβλέπουσα καθηγήτρια, κα. Σκαλτσά Ματούλα στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα της Μουσειολογίας και Διαχείρισης του Πολιτισμού του ΑΠΘ. Σε συνεννόησή με μέλη του εξωραϊστικού συλλόγου Λιβαδίου, η ίδια μου έκανε την τιμητική πρόταση να αναλάβω το έργο, την οποία αποδέχτηκα ευχαρίστως.

⁴ Παρόλα αυτά υπάρχει ακόμα μεγάλη συζήτηση για την προέλευση του όρου μουσείο και έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις που εδώ όμως δεν είναι της παρούσης να τους αναλύσουμε. Για αυτό εξάλλου επιλέχτηκε αυτός ο ορισμός ως ο πιο επίσημος.

1.5. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ.

Η σκοπιμότητα μιας τέτοιας έρευνας έγκειται στην ανάγκη ύπαρξης μιας ολοκληρωμένης επιστημονικής εργασίας για τη δημιουργία ενός χώρου που να πληροί τους απαραίτητες μουσειολογικές προϋποθέσεις για τη σωστή έκθεση της συλλογής. Σκοπεύουμε στην κατασκευή ενός χώρου αφήγησης της ιστορίας και της κουλτούρας των κατοίκων του χωριού.

1.6. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.

Για τις ανάγκες φυσικά της έρευνας, χρειάστηκε πολλές φορές να βρεθώ ο ίδιος στο χωριό και να συνομιλήσω με κόσμο, προκειμένου να με βοηθήσουν στη συλλογή πολύτιμων πληροφοριών και θα ήθελα να τους ευχαριστήσω όλους για την ανεκτίμητη βοήθεια και στήριξή τους. Πιο συγκεκριμένα θα ήθελα να ευχαριστήσω πρωτίστως τον εξωραϊστικό σύλλογο του Λιβαδίου, που ανταποκρίθηκε στις ανάγκες της έρευνας και με βοήθησε πολύ με κάθε τρόπο. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον σύλλογο λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης «Γιωργάκης Ολύμπιος» για την παροχή σημαντικότητας βιβλίων σχετικών με το Λιβάδι, την ιστορία και τους κατοίκους του. Στη συνέχεια ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στον καθηγητή κ. Γιώργο Συνεφάκη που με έφερε σε επαφή με όλον τον σχετικό με το Λιβάδι κόσμο και με την κυριότερη βιβλιογραφία και τέλος στην κα. Σκαλτσά που με την βοήθεια και στήριξή της εκπονήθηκε αυτή η εργασία και που με τις συμβουλές και τις υποδείξεις της συνέβαλε στο να προχωρήσω τη σκέψη μου ένα βήμα παρακάτω. Επίσης αρωγοί στάθηκαν πολλοί μη ανήκοντες στο σύλλογο, τους οποίους και θα ήθελα να ευχαριστήσω.

2.0. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο κεφάλαιο αυτό, το οποίο αποτελεί μια γενικότερη εισαγωγή της εργασίας, αναφέρονται στοιχεία απαραίτητα για την κατανόηση του θέματος, όπως για παράδειγμα οι ορισμοί των βασικών εννοιών που θα χρησιμοποιηθούν, καθώς επίσης και στοιχεία ένταξης του αναγνώστη στο χωροχρονικό περιβάλλον ζωής και δράσης. Στη συνέχεια (επόμενο κεφάλαιο), παρουσιάζεται ο προγραμματισμός, στον οποίο αναφέρονται οι διαδικασίες που έλαβαν χώρα πριν να καταλήξουμε στο νηματικό σκεπτικό, τα δεδομένα και τα ζητούμενα όπως επίσης και οι σκοποί και οι στόχοι. Έπειτα προχωράμε στην παρουσίαση της προτεινόμενης μουσειολογικής αφήγησης (μουσειολογικός σχεδιασμός της έκθεσης) και τέλος, γίνεται αναφορά στους βοηθητικούς χώρους και στην πρόταση οικονομικής και διοικητικής διαχείρισης του μουσείου.

2.1. ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ.

Σύμφωνα με τον εγκυκλοπαιδικό ορισμό (Κερασίδης, Δ., 2006, σ. 400) οι Βλάχοι ήταν οι εκλατινισμένοι κάτοικοι της Βαλκανικής. Τον όρο Βλάχοι τον συναντάμε και ως Αρβανιτόβλαχοι και Αρωμόνοι. Ειδικότερα, αναφερόμενοι στον όρο Βλάχοι εννοούμε α) τους Κατοίκους της Βλαχίας (Ρουμανίας), β) τις νομαδικές φυλές που κατοικούσαν στα ορεινά της Βαλκανικής κατά το Μεσαίωνα και οι οποίες ενοχλούσαν τις αρχές του Βυζαντίου με στάσεις και ληστείες, γ) τους ποιμενικούς ορθόδοξους πληθυσμούς που βρίσκονταν στην ελληνική Πίνδο. Αυτοί είχαν απόλυτα ελληνική συνείδηση και πήραν μέρος στην επανάσταση του 1821 χωρίς να διαχωρίζονται από τους Έλληνες. Πολλοί

φημισμένοι αρματολοί κατάγονταν από οικογένειες Βλάχων, όπως οι: Βλαχάβας, Νικοτσάρας κ.α., καθώς και εθνικοί ευεργέτες όπως οι: Αβέρωφ, Τοσίτσας, ο πρωθυπουργός Κωλέττης κ.α.

Ας δούμε όμως ποιοι είναι οι Βλάχοι. Για τη φυλετική αυτή ομάδα έχουν γραφτεί πολλά σχετικά με την καταγωγή και την προέλευσή τους. Ξεκινήσουμε όμως από το τι **δεν** είναι οι Βλάχοι, όπως αναφέρει ο Αστέριος, Ι. Κουκούδης στο έργο του 'οι Ολύμπιοι Βλάχοι και τα Βλαχομογλενά' (σ. 31), οι Βλάχοι σίγουρα δεν ήταν απλά μια «περιθωριακή και ολιγοπληθής ομάδα παραδοσιακών και απολίτιστων νομαδοκτηνοτρόφων». Αντιθέτως κατά τις αρχές του 17^ο αι. οι Βλάχοι αρχίζουν να κάνουν πιο αισθητή την παρουσία τους στα Βαλκάνια κυρίως ως νομαδοκτηνοτρόφοι, πραματευτάδες αλλά και ως αξιότατοι πολεμιστές (κυρίως αρματολοί και κλέφτες⁵) (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 31-32). Μέσα στις διάφορες συζητήσεις που επικρατούν για τους Βλάχους είναι και η γενικότερη διαπραγμάτευση του όρου Βλάχοι, ο οποίος πιστεύεται πως αρχικά τους δόθηκε από τους γερμανόφωνους επιδρομείς στα Βαλκάνια και χαρακτήριζε τους διάφορους λατινόφωνους πληθυσμούς. Έπειτα, από τους γερμανόφωνους, υιοθετήθηκε από τους σλαβόφωνους και στο τέλος τον πήραν οι Βυζαντινοί και μετέπειτα οι Οθωμανοί (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 32). Σήμερα ωστόσο επικρατούν και κάποιοι αστήριχτοι όροι που έχουν σκωπτικό περιεχόμενο και καμιά σχέση δεν έχουν με την πραγματικότητα, όπως οι: Κουτσόβλαχος, Μπουρτζόβλαχος, Καράβλαχος κ.α.

Όπως αναφέρει και πάλι ο Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 34, Βλάχοι «υπήρξαν και υπάρχουν πολύ πέρα από τα γεωγραφικά όρια της Μακεδονίας και κυρίως στη Θεσσαλία, την Ήπειρο και την Αλβανία». Ήδη από τα μεσαιωνικά και βυζαντινά χρόνια τους βλέπουμε να κινούνται σε όλα τα κεντρικά Βαλκάνια. Το 1769 η καταστροφή της Μοσχόπολης υπήρξε η αφορμή για το ξεκίνημα εξόδων και διασπορών, έτσι την εποχή αυτή το Βλάχικο στοιχείο το συναντάμε μόνο στο νοτιοδυτικό τμήμα των Βαλκανίων και κυρίως κατά μήκος της Ελληνικής χερσονήσου. Οι βλάχικοι οικισμοί που βρίσκονταν βόρεια και ανατολικά της γραμμής Δυρράχιο-Μογλενά-Θεσσαλονίκη είχαν αφομοιωθεί και εξαφανιστεί, ενώ πλήρως είχε εκλείψει το παλαιότερο-μεσαιωνικό βλάχικο στοιχείο που εκτεινόταν βορειότερα και έφτανε μέχρι τη Δαλματία (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 35). Οι μετακινήσεις τους αυτή την εποχή τους οδηγούν μέχρι τη Ροδόπη και τον Δυτικό Αίμο, καθώς και μέχρι τη Βουλγαρία. Εξαπλώνονται σε ολόκληρη σχεδόν τη Μακεδονία, τόσο στα ορεινά όσο και στα πεδινά. Επίσης προχωράνε προς τις πόλεις της Σερβίας, του Κοσσόβου και της Βοσνίας. Περνούν

⁵ **Κλέφτες:** στρατολογούμενοι έλληνες, υπό την υπηρεσία των Φράγκων, μετά την κατάληψη της Κων/πολης το 1204, συστάθηκαν για να επιτηρούν τις δύσκολες ορεινές διαβάσεις, για να προστατεύουν τους διαβάτες από επιδρομές των εχθρών. Το σύστημα διατηρήθηκε μέχρι την κατάκτηση των χωρών της αυτοκρατορίας από τους Τούρκους. Μετά την τουρκική κατάκτηση της Ελλάδας, πολλοί ήταν οι έλληνες που υπηρέτησαν σ' αυτά τα σώματα και εναντιώνονταν έτσι στους Τούρκους. **Αρματολοί:** Οι τούρκοι βλέποντας την δύναμη των κλεφτών να μεγαλώνει αποφάσισαν να συνθηκολογήσουν μαζί τους και επιτρέψανε στους πιο φημισμένους και πιο ισχυρούς κλέφτες να συγκροτήσουν νόμιμα ένοπλα τμήματα και να προστατεύουν ο καθένας μια περιοχή από τις επιδρομές των άλλων κλεφτών. (Κάτι αντίστοιχο με αυτό που είχαν κάνει οι Ενετοί με τους αρμάτορες). Αυτούς οι Τούρκους τους ονόμασαν αρματολούς και την περιφέρειά τους αρματολίκι. Οι αρματολοί διατηρούσαν φιλικές σχέσεις με τις τουρκικές αρχές, με τις οποίες όμως πολλές φορές έρχονταν σε ρήξη, οπότε και εγκατέλειπαν το αρματολίκι τους και ενωμένοι με τους κλέφτες πολεμούσαν τον κοινό εχθρό. Ένα τέτοιο ισχυρό αρματολίκι αποτελούσε και η περιοχή του Λιβαδίου (Κερασίδης, Δ. 2006, σ. 413-414).

τον Δούναβη και εγκαθίστανται σε περιοχές της Αυστροουγγαρίας και των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών. Εξαπλώνονται έπειτα στο νότο και φτάνουν μέχρι την Αττική (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 36).

2.2. ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΒΛΑΧΟΙ.

Στα μέσα του 19^{ου} αι. συναντάμε στην περιοχή του Ολύμπου μια σειρά από πέντε βασικά βλαχοχώρια. Οι κάτοικοι ήταν κυρίως εγκατεστημένοι στα υψώματα, αλλά δεν άργησαν να δημιουργήσουν και εγκαταστάσεις-παροικίες στα γύρω αστικά κέντρα. Σήμερα όλου του είδους οι εγκαταστάσεις (απλή εγκατάσταση, παροικίες, χωριά, οικισμοί) μοιράζονται ανάμεσα στους νομούς της Λάρισας, της Κοζάνης και της Πιερίας (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 63). Για την προέλευση των Βλάχων της περιοχής του Ολύμπου έχουν επικρατήσει οι εξής απόψεις: Η πρώτη υποστηρίζει πως οι πρόγονοι των Βλάχων της περιοχής προέρχονται από τους αρχαίους Περραιβέους, που ζούσαν στα νότια του Ολύμπου και με τα χρόνια εκλατινίστηκε η γλώσσα τους, όπως υποστηρίζει ο Λαζάρου Α. (1993 σ. 34-43). Η δεύτερη πιστεύει ότι η ρωμαϊκή αποικία του Δίου υπήρξε το κέντρο εκμάθησης της λατινικής γλώσσας από τους γηγενείς, οι οποίοι όταν πια το Δίον κατά τον 5 αι. μ.Χ. άρχισε να ερημώνει λόγω των συνεχών επιδρομών πρώτα από τους Γότθους και ύστερα από τους Σλάβους, αποτραβήχτηκαν στις ασφαλέστερες ορεινές περιοχές του Ολύμπου (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 66). Βιβλιογραφικά την πρώτη σαφή αναφορά για τους Βλάχους στην περιοχή του Ολύμπου τη συναντάμε πολύ αργότερα στην Άννα την Κομνηνή⁶ η οποία αναφέρεται στην ύπαρξη ενός βλάχικου χωριού, με το όνομα Εζεβάν⁷, γύρω στα 1083, κάπου ανάμεσα στον Όλυμπο και στον Κίσαβο. Όσον αφορά την παρουσία του βλάχικου στοιχείου στην περιοχή της Ελασσόνας στις αρχές του 13^{ου} αι., στα νότια του Ολύμπου, θεωρείται σίγουρη και αξιόλογη⁸. Οι Βλάχοι του Λιβαδιού δε διαφέρουν σε πολλά από τους Βλάχους των υπόλοιπων περιοχών. Μιλούν και αυτοί τα λατινογενή βλάχικα με μικρές τοπικές διαφορές. Είναι κοινωνικά δεμένοι. Η οικογένεια αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνίας τους. Τέλος, βλέπουμε να υπάρχουν ενδογαμίες σε πολύ μεγάλο βαθμό τουλάχιστον μέχρι το 1960.

2.3. ΤΟ ΛΙΒΑΔΙ.

Σημαντική επίσης ομάδα Βλάχων συναντάμε και στα διάφορα βλαχοχώρια του Ολύμπου. Ένα από αυτά είναι και το Βλαχολίβαδο ή αλλιώς Λιβάδι. Αποτελεί βλάχικη μητρόπολη, τη δεύτερη μεγαλύτερη σήμερα μετά από αυτή του Μετσόβου (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ.73). Το χωριό κατόρθωσε να κρατήσει ένα μεγάλο μέρος των κατοίκων του. Το Λιβάδι βρίσκεται σε υψόμετρο 1200 μέτρων στο όρος Τίταρος ή Σιάπκα, με θέα στον Όλυμπο. Ανήκει στο δήμο Ελασσόνας και βρίσκεται σχεδόν στην σύνδεση τριών νομών, του νομού Πιερίας, Κοζάνης και Λάρισας. Αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο βλάχικο οικισμό μετά το Μέτσοβο. Απέχει 36 χιλιόμετρα από την Ελασσόνα και σύμφωνα με τον Κουκούδη (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 68) το χωριό αποτελούσε την οικιστική συγκέντρωση «για λόγους ασφαλείας των κατοίκων, 16 περίπου μικρών οικισμών που βρίσκονταν άλλοτε σκορπισμένοι στις γύρω

⁶ Κομνηνή, Άννα, «Αλεξιάς», τ. Α., Άγρας, Αθήνα 1990, σ. 198.

⁷ Πρόκειται μάλλον για το σημερινό χωριό Καλλιπέυκη (Νέζερος), που βρίσκεται στις νότιες πλαγιές του Ολύμπου.

⁸ Αδάμου, Α. Γ., 'Ο Κοκκινοπλός', Κοκκινοπλός 1992, σ.28.

περιοχές». Για το πότε έγινε αυτή η συνοίκηση δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι. Ήταν μάλλον μια μακρόχρονη διαδικασία που συντελέστηκε από τον 15^ο – 17^ο αι. όπως επισημαίνει ο ίδιος (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 68). Η κατοίκηση στο Λιβάδι φαίνεται να είναι συνεχής ήδη πριν από το 1550 (Γκούμας, Κ. Ε. 1973, σ. 14-15, 131 και Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 74) ενώ και η επιλογή της θέσης του χωριού δεν ήταν τυχαία (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 75). Το μέρος ήταν απομακρυσμένο και δεν βρισκόταν κοντά σε επικίνδυνα περάσματα. Η πρόσβαση ήταν δύσκολη, καθώς μόνο ένας δρόμος οδηγούσε σε αυτό και τέλος, το βλάχικο στοιχείο στην περιοχή προϋπήρχε (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 80).

Στην εξέλιξη των βλαχοχωριών του Ολύμπου σημαντικό ρόλο έπαιξε και ο θεσμός των αρματολικιών που βοήθησε στο να αναπτυχθούν οι οικισμοί αυτοί, καθώς οι κάτοικοι τους ζούσαν υπό καθεστώς ανεξαρτησίας από την Οθωμανική κυριαρχία. Οι περιοχές αυτές των αρματολικιών αποτελούσαν αυτοδιοικούμενες περιοχές με «περιορισμένη» παρέμβαση της οθωμανικής εξουσίας. Το αρματολίκι του Ολύμπου ιδρύεται μάλλον στα τέλη του 15^{ου} αι. (πιθανότατα στα 1489) και είναι το δεύτερο που αναγνωρίστηκε από τους Οθωμανούς μετά από αυτό των Αγράφων. Πρώτος αρχιαρματολός αναφέρεται ο **Καραμιχάλης**. Οι Βλάχοι μα και οι ντόπιοι των περιοχών αυτών με τα αρματολίκια τους και με κέντρο τους το Λιβάδι προκαλούσαν προβλήματα στην εδραίωση της οθωμανικής κυριαρχίας (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 81-82). Όπως μας πληροφορεί ο Βακαλόπουλος, Α. (1992, σ. 118-119), από τα 15 αρματολίκια που αναγνωρίστηκαν από τους Τούρκους, στα 1537, τα τρία εδράζονταν στην περιοχή του Ολύμπου και πρόκειται για αυτά της Μηλιάς, της Ελασσόνας και των Σερβίων. Φημισμένοι αρματολοί του Λιβαδιού και της περιοχής του Ολύμπου γενικότερα, ήταν οι: ο **Πάνος Ζήδρος**, ο οποίος έδρασε το 1700 με 1770 με έδρα του το Λιβάδι. Πρωτοπαλικάρά του ήταν οι: **Πάνος Τσάρας, Γκέκας, Σύρος, Βλαχάβας, Τόσκας** και οι **Λαζαίοι**.

2.4. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΛΙΒΑΔΙΩΤΕΣ ΕΘΝΙΚΟΙ ΗΡΩΕΣ.

Το Λιβάδι έχει μακρά ιστορία και έχει επιτελέσει πολλές φορές καταλυτικό ρόλο με τις δράσεις των κατοίκων αγωνιστών του. Η θέση του είναι τέτοια που ευνοούσε τη δράση των αρματολικιών. Το αρματολίκι του Ολύμπου αποτελεί το δεύτερο μετά των Αγράφων που αναγνωρίστηκε από τους Τούρκους και η ίδρυσή του, όπως μας ενημερώνει ο Κουκούδης (2001, σ. 81) συνέβη στα τέλη μάλλον του 15^{ου} αι. και πιθανότατα στα 1489. Η δράση των αρματολών υπήρξε μεγάλη και δεν έλειψαν οι αντιπαλοότητες μεταξύ τους. Η εξέλιξή τους συνέπεσε με την άνοδο του Αλή Πασά ο οποίος είχε ως στόχο την αποδυνάμωσή τους χρησιμοποιώντας κάθε τρόπο. Το 1813 ο γιός του Αλή Πασά, ο Βελή, κατέστρεψε τη Μηλιά και τους Λαζαίους (που αποτελούσαν ισχυρή ομάδα αρματολών) έπειτα από ένα απροειδοποίητο χτύπημα του στην περιοχή. Με αυτό το γεγονός η περιοχή του Ολύμπου ήταν πια στα χέρια του Αλή Πασά (Κουκούδης, Α., 2001, σ. 82-83).

Την εποχή αυτή (στα χρόνια του Αλή πασά⁹), την αρχηγία του αρματολικιού των Λαζαίων αναλαμβάνει ο **Γεωργάκης Ολύμπιος** ο ανιψιός του Λάζου. Ο ίδιος πολέμησε τον Αλή Πασά, συμμετείχε στην εθνική επανάσταση των Σέρβων. Το 1816-1817 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία στη Μολδοβλαχία. Ενώ το 1821 συμμετείχε στην Ελληνική επανάσταση υπό τις υπηρεσίες του Αλέξανδρου Υψηλάντη. Στη τραγική μάχη του Δραγατσανίου (7 Ιουνίου 1821) διακρίθηκε και έπεσε ηρωικά στην πολιορκία της Μονής Σέκου στη Μολδαβία

⁹ Έδρασε 1744-1822.

πολεμώντας μαζί με τον **Γεώργιο Φαρμάκη** από τη Βλάστη, όπου ανατίναξε το μοναστήρι του Σέκου και πέθανε με αυτοθυσία όντας μέσα σε αυτό (Κουκούδης, Α., 2001, σ. 83, 86 και Βακαλόπουλος, Α., 1992, σ. 158-161).

Σε όλη τη διάρκεια του επαναστατικού αγώνα και των ταραγμένων γενικά χρόνων που ακολούθησαν το Λιβάδι έλαβε μέρος δυναμικά και συμμετείχε ενεργά σε όλες τις εξεγέρσεις για την απελευθέρωση της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας και της ένωσής τους με την Ελλάδα (Αδάμου, Ι.-Ράπτης, Γ. 1993, σ. 6). Το Λιβάδι ξεκίνησε να συμμετέχει στην επανάσταση στις 8 Μαρτίου 1822 πράγμα που επικυρώθηκε με την ύψωση της σημαίας στο μοναστήρι της Αγίας Τριάδας. Ωστόσο η στάση αυτή καταπνίγηκε γρήγορα από τους Οθωμανούς οι οποίοι χτύπησαν το μοναστήρι, κρέμασαν τους καλόγερους και σκόρπισαν τους κατοίκους του Λιβαδίου στις γύρω περιοχές. Το Λιβάδι δεν υπέστη τόσο μεγάλη καταστροφή όσο το διπλανό χωριό του Κοκκινοπλού. Μετά από αυτό το γεγονός οι κάτοικοι του χωριού ήταν διστακτικοί απέναντι στη συνέχιση του αγώνα, φοβούμενοι τα αντίποια. Η επανάσταση έληξε γρήγορα με την καταστροφή της Μηλιάς Πιερίας που είχε οριστεί ως το κέντρο της τελικής αναμέτρησης (Κουκούδης, Α., 2001, σ. 86).

Το επόμενο ιστορικό γεγονός που βρίσκει και πάλι το Λιβάδι ξεσηκωμένο, είναι η επανάσταση του 1854 με τα γεγονότα του Κριμαϊκού πολέμου. Ο ξεσηκωμός κράτησε περίπου πέντε μήνες και αφού οι επαναστάτες δεν είδαν τη βοήθεια που ανέμεναν από το ελληνικό κράτος, η επανάσταση έληξε άδοξα. Στη συγκυρία αυτή στάθηκαν τυχεροί αφού με μεγάλη πανουργία κατάφεραν να ξεγελάσουν τους Οθωμανούς και να σώσουν το χωριό από την καταστροφή (Γκούμας, Κ. Ε., 1973, σ. 78-83 και Κουκούδης, Α., 2001, σ. 87).

Το 1878 ξέσπασε και πάλι επανάσταση στην οποία συμμετείχε ξανά το Λιβάδι. Το κίνημα επεκτάθηκε γρήγορα σε όλη την Πιερία και τις περιοχές του Ολύμπου. Πρωταγωνιστής του κινήματος στο Λιβάδι υπήρξε τώρα ο **Αθανάσιος Αστερίου** που καθ' όλη τη διάρκεια του β' μισού του 19^{ου} αι. είχε σημαντική δράση σε όλη την παρολύμπια περιοχή. Παρόλα αυτά και αυτό το κίνημα κατατροπώθηκε από τους Οθωμανούς, καθώς δεν ήταν καλά οργανωμένο και τα χωριά γύρω από τον Όλυμπο καταστράφηκαν και πάλι με μεγαλύτερη ζημιά να έχει πάθει το Λιτόχωρο Πιερίας το οποίο καταστράφηκε ολοσχερώς. Την περίοδο εκείνη, πολλοί Λιβαδιώτες κατέφυγαν στις γύρω πόλεις κυρίως της Θεσσαλονίκης, των Σερβίων και της Κατερίνης (Γκούμας, Κ. Ε., 1973, σ. 84-91 και Κουκούδης, Α., 2001, σ. 87).

2.4.1. ΤΟ ΛΙΒΑΔΙ ΣΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ

Κατά το Μακεδονικό αγώνα το Λιβάδι λειτούργησε ως σημαντικότερο κέντρο ανεφοδιασμού σε άνδρες και εφόδια για τα αντάρτικα και τις μάχες στην περιοχή του Ολύμπου και της Μακεδονίας γενικότερα. Ιδιαίτερο ρόλο έπαιξαν οι Λιβαδιώτες κάτοικοι της Θεσσαλονίκης, οι οποίοι βοήθησαν τις ελληνικές προξενικές αρχές στο συντονισμό και τη διεξαγωγή του αγώνα στην πόλη της Θεσσαλονίκης και σε άλλες περιοχές της Μακεδονίας (Αδάμου, Ι.-Ράπτης, Γ. 1993). Το προξενείο της Ελασσόνας είχε ως έργο του κυρίως την οργάνωση της ελληνικής παιδείας, την καταπολέμηση της ρουμανικής προπαγάνδας, την εξολόθρευση των κομιτατζήδων και τέλος είχε αναλάβει και τη συγκρότηση των μακεδονομάχων (Αδάμου, Ι.-Ράπτης, Γ. 1993, σ. 3).

2.4.2. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ.

Το Λιβάδι φαίνεται να ανέπτυξε εκπαιδευτική δράση ήδη από τον 17^ο αι. Στην ανάπτυξη αυτή της παιδείας φαίνεται πως έπαιξε ρόλο όχι μόνο το ενδιαφέρον των ίδιων των κατοίκων αλλά και το γεγονός της ύπαρξης της έδρας της επισκοπής Πέτρας και το ενδιαφέρον που έδειξαν οι ιεράρχες με καταγωγή από το Λιβάδι. Πιθανολογείται ότι κάποιο σχολείο μπορεί να υπήρχε ήδη από τα τέλη του 17^{ου} αι. Στα 1768 βρίσκουμε στο χωριό να λειτουργεί ένα πιο οργανωμένο σχολείο με μεγάλη ακτινοβολία, λόγω του ότι αποτελούσε ένα από τα πρώτα στη Θεσσαλία-Μακεδονία. Αυτό ήταν το σχολείο στο οποίο δίδαξε ο δάσκαλος του ελληνικού διαφωτισμού **Ιωάννης Δημητριάδης Πέζαρος**. Ένα νέο σχολείο ιδρύθηκε το 1781 από τον ιερομόναχο **Άνθιμο Ολυμπιώτη (1737-1794)** ο ίδιος ήταν από το Λιβάδι και η δράση του στα γράμματα ήταν μεγάλη. Ένα από τα έργα του ήταν η γενναιόδωρη χρηματική δωρεά που έκανε στο Λιβάδι για τη δημιουργία ελληνικού σχολείου. Το έργο του συνέχισε ο ιερωμένος **Αγαθάγγελος Παπαρηγοριάδης**, επί των ημερών του οποίου όντας επίσκοπος Πέτρας (από το 1854-1870) λειτούργησε και το πρώτο παρθενγωγείο στο χωριό. Η εκπαιδευτική δράση συνεχίστηκε στο Λιβάδι και κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αι. με αξιόλογα αποτελέσματα. Για παράδειγμα το 1768 φαίνεται να υπήρχαν δύο κύκλοι σπουδών, ενώ από το 1861-1885 αναφέρεται πως λειτούργησαν οι εξής σχολικές βαθμίδες: μονοτάξιο νηπιαγωγείο, τετρατάξιο δημοτικό και ημιγυμνάσιο¹⁰ (Κουκούδης, Α., 2001, σ. 88-89).

2.4.3. ΚΑΤΟΧΗ-ΕΜΦΥΛΙΟΣ

Τα χρόνια της κατοχής και του εμφυλίου, επηρέασαν το χωριό όπως συνέβη και σε όλη τη χώρα. Οι συνέπειες υπήρξαν 'τραγικές' θα λέγαμε. Οι Γερμανοί στρατοπέδευσαν στην Κοζάνη και είχαν υπό τον έλεγχό τους την περιοχή των Σερβίων, καθώς και την περιοχή βορειότερα αυτής. Από την άλλη οι Ιταλοί σύμμαχοί τους είχαν 'εγκατασταθεί' στρατιωτικά στη Λάρισα και είχαν υπό τον έλεγχό τους την περιοχή μέχρι το Σαραντάπορο. Στην Ελασσόνα οι Ιταλοί διατηρούσαν μεγάλη στρατιωτική δύναμη και αποτελούσε το ορμητήριο για την καταστρεπτική τους δράση σε διάφορες περιοχές της επαρχίας. Μέχρι το 1943 η περιοχή υπέφερε και από τους δύο έως ότου οι Γερμανοί αφόπλισαν τους συμμάχους τους. Αυτό είχε σαν συνέπεια την ληστρική συμπεριφορά των Ιταλών απέναντι στους κατοίκους της περιοχής, οι οποίοι υπέφεραν. Στις 3 Ιουλίου του 1943 οι Γερμανοί μπήκαν στο χωριό και το λεηλάτησαν. Έκαψαν 300 σπίτια και σκότωσαν όποιον έβρισκαν μπροστά τους μηδενός εξαιρουμένου (Κουκούδης, Α., 2001, σ. 98-99). Στις 18 Ιουλίου 1943 στα πλαίσια αντιποίνων κόντεψαν να εξουδετερώσουν όλα τα γυναικόπαιδα του χωριού συγκεντρώνοντάς τα στον αύλιο χώρο της εκκλησίας του Αγίου Κωνσταντίνου, καίγοντας ως αντίποινα για δεύτερη φορά τον τόπο (Προκόβας 2013 σ.189-193). Οι Γερμανοί συνέχισαν ουσιαστικά το προηγούμενο έργο τους και έκαψαν άλλα 250 σπίτια μαζί με το μοναδικό τότε καινούριο σχολείο και έτσι το χωριό ερημώθηκε σχεδόν ολοκληρωτικά.

Μετά τα τέλος της κατοχής, το χωριό άρχισε και πάλι να ανοικοδομείται, καθώς το σχέδιο Μάρσαλ για τους πυρόπληκτους κατοίκους προέβλεπε μισή λίρα για τον καθένα για την ανοικοδόμηση νέου σπιτιού. Την εποχή αυτή πολλοί Λιβαδιώτες έφυγαν για να

¹⁰ Βλ. επίσης: Γκούμας, Κ. Ε., 1973, σ. 97-112 και Γκούμας, Κ.,Ε., 1983 και Νήμας, Α., Θ., 1995, σ. 87-90, 258.

αναζητήσουν καλύτερη μοίρα, στη Γερμανία (Προκόβας 2013 σ. 196). Ο εμφύλιος πόλεμος (1946-1949) ανάγκασε πολλούς κατοίκους του χωριού να καταφύγουν στην Ελασσόνα και σε άλλες κοντινές πόλεις με σκοπό την αναζήτηση νέων ευκαιριών ζωής και εργασίας. (Σαλαβάτη, Α. 2007, σ. 24). Στον εμφύλιο το Λιβάδι αποτέλεσε το θέατρο πολλών εμφύλιων συγκρούσεων μεταξύ των κυβερνητικών και των αντιπάλων τους αφού στην πλειοψηφία του ήταν με το μέρος της κυβερνητικής πλευράς. Το άλσος Κιόσκι αποτέλεσε τη βάση στρατοπέδευσης του εθνικού στρατού, όπου και οχυρώθηκε με πολυβολεία και άλλα αμυντικά έργα. Την ημέρα επικρατούσε ο στρατός, τις νύχτες, κατά τις οποίες απαγορεύονταν η κυκλοφορία των κατοίκων, το χωριό μοιράζονταν στα δύο (Προκόβας 2013 σ. 207-209). Με το πέρας της ταραγμένης εποχής του Εμφυλίου, μερικοί κάτοικοι του χωριού επέστρεψαν πίσω ενώ άλλοι προτίμησαν τα ξένα. Τη δεκαετία του 1950 στο χωριό συνέβησαν έντονες ανακατατάξεις οι οποίες έδωσαν στο χωριό τη μορφή που έχει σήμερα (Προκόβας 2013 σ. 220).

3.0. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΜΕ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΛΙΒΑΔΙΟΥ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ.

Το δεύτερο αυτό μέρος της εργασίας, παρουσιάζει τον μουσειολογικό προγραμματισμό και σχεδιασμό για την έκθεση του λαογραφικού μουσείου στο Λιβάδι. Σε αυτό επίσης το κεφάλαιο περιέχονται και οι προτάσεις για τη διαμόρφωση των βοηθητικών χώρων και αυτές της διαχείρισης και του μάρκετινγκ. Τέλος, υπάρχει ο επίλογος με τα συμπεράσματα.

Ξεκινώντας, προγραμματισμός, είναι ουσιαστικά η προετοιμασία του σχεδιασμού. Στον προγραμματισμό, ο μουσειολόγος-νοσηματικός σχεδιαστής της έκθεσης, «προγραμματίζει» τη δουλειά του. Συλλαμβάνει τα χαρακτηριστικά και την ιδέα του έργου και καταγράφει με λεπτομέρεια και σαφήνεια το τι πρέπει να γίνει προκειμένου να υλοποιηθεί το έργο. Όλα αυτά τα παρουσιάζει γραπτά στον κύριο του έργου¹¹ προκειμένου ο τελευταίος να αποφασίσει για τη συνέχιση (και κατ' επέκταση χρηματοδότηση) του έργου.

3.1. ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ.

Ο προγραμματισμός περιέχει κάποια δομικά στάδια για την υλοποίηση του, τα οποία σύμφωνα με τον αρχιτέκτονα Π. Τζώνο, στο έργο του «Μουσείο και Μουσειακή Έκθεση» (σ. 160-162) είναι τα εξής:

A. Μουσειολογική αναγνώριση (προμουσειολογικό στάδιο) το οποίο με τη σειρά του αποτελείται από τα εξής μέρη:

- Συλλογή (πρώτη επαφή-αναγνώριση) -> ποια είναι τα αντικείμενα.
- ΚτΕ -> ποίος είναι δηλαδή ο κύριος του έργου και ποια τα χαρακτηριστικά του.
- Χώρος (αντιληπτικά χαρακτηριστικά).
- Κοινό (πρώτη καταγραφή).

B. Μουσειολογικός προγραμματισμός.

Όπου περιγράφονται τα δεδομένα και τα ζητούμενα. Το τι έχουμε, το γιατί θέλουμε να το αλλάξουμε και έπειτα έρχεται η νέα πρόταση. Αυτή η διαδικασία καταλήγει δηλαδή α. σε **Προγραμματική Κεντρική Ιδέα** και β. σε **Προδιαγραφές Απόδοσης** τόσο για τον άυλο Μουσειολογικό όσο και για τον υλικό Εκθεσιακό Σχεδιασμό).

Λαμβάνει υπόψη του τα:

- Συλλογή (ειδικότερη μελέτη, στοιχειώδης ομαδοποίηση, έλεγχος νοημάτων, κατάσταση διατήρησης, ανάγκες συντήρησης).
- ΚτΕ (όραμα ειδικότερο σχετικά με την επιχειρούμενη έκθεση).
- Χώρος κτηριακός (ειδικότερα χαρακτηριστικά-περιορισμοί, πλεονεκτήματα).
- Περιβαλλοντικός (πολιτιστικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον λειτουργίας της έκθεσης).
- Κοινό (προσδοκώμενο και επιδιωκόμενο).
- Παιδευτικές προτεραιότητες.

¹¹ ΚτΕ = Κύριος του Έργου, αυτός δηλαδή ο οποίος κατέχει μια συλλογή και επιθυμεί τη δημιουργία ενός χώρου φιλοξενίας της.

B.1 Προγραμματική κεντρική ιδέα.

- Το κεντρικό νόημα και νήμα που θα χαρακτηρίζει την έκθεση.
- Η θέση που θέλουμε να εκφράσουμε με την έκθεση.
- Η πρόθεση της έκθεσης που θα λαμβάνει υπόψη της τα παραπάνω του Μουσειολογικού Προγραμματισμού.

B.2 Προδιαγραφές Απόδοσης.

- Άυλος Μουσειολογικός Σχεδιασμός.
(π.χ. γνωστική, εκπαιδευτική, σχολαστική, σχολιαστική, εξερευνητική κ.α.).
- Υλικός Μουσειολογικός Σχεδιασμός.
(σχεδιαστική προσέγγιση- σχεδιαστικό αίσθημα).

Τηρώντας την παραπάνω σειρά θα γίνει μια σύντομη¹² αναφορά και στην παρούσα εργασία στα στάδια του προγραμματισμού που έλαβαν χώρα για τη δημιουργία της λαογραφικής έκθεσης στο Λιβάδι.

Ως πρώτο λοιπόν στάδιο έχουμε την αναγνώριση της συλλογής μας¹³. Στην περίπτωση μας πρόκειται για περίπου 164 τεμάχια-αντικείμενα λαογραφικού περιεχομένου¹⁴. Πιο συγκεκριμένα, έχουμε αντικείμενα χρηστικά της αστικής και υπαίθριας ζωής των Βλάχων κατοίκων του χωριού σε διάφορα μεγέθη, από τα πολύ μικρά μέχρι και αρκετά μεγάλα. Το ξύλο, το μέταλλο και το μαλλί επικρατούν ως υλικά στην συλλογή. Πρόκειται ουσιαστικά για τη δημιουργία ενός χώρου «λαϊκής» τέχνης¹⁵. Τα αντικείμενα παίζουν καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση της ταυτότητας ενός λαού. Βλέπουμε ακόμα κάποιες συμβολικές σημασίες που έχουν προσδώσει οι άνθρωποι στα αντικείμενα σχετικά με τη χρήση τους¹⁶. Με άλλα λόγια το παραπάνω νόημα συνοψίζεται εύκολα στα λεγόμενα της Μπάδα, Κ., (σ. 132) η οποία υποστηρίζει ότι: τα αντικείμενα, αυτές δηλαδή οι «άφωνες» αποδείξεις, μπορούν να μεταφραστούν σε γλωσσικές μαρτυρίες για τη γνώση μιας κοινωνίας στο σύνολό της, καθώς και του τρόπου επικοινωνίας των ανθρώπων. Με αυτό στο μυαλό μας, προσπαθήσαμε να δομήσουμε και την παρούσα έκθεση, προσπαθώντας να αντλήσουμε από τα αντικείμενα πληροφορίες για τον κοινωνικό βίο, τα ήθη και τα έθιμα των ανθρώπων.

¹² Επιλέξαμε μια συνοπτική παρουσίαση του προγραμματισμού, καθώς δεν είναι το καθεαυτό ζήτημα που εξετάζει η παρούσα έρευνα (το κυρίως θέμα είναι ο σχεδιασμός της έκθεσης) και παραθέτουμε εδώ τον προγραμματισμό με σκοπό να βοηθήσουμε τον αναγνώστη στην καλύτερη και επαρκέστερη κατανόηση των επιμέρους ζητημάτων που έχει να αντιμετωπίσει ο μουσειολόγος, με τον μετέπειτα σχεδιασμό.

¹³ Πρόκειται κυρίως για αντικείμενα που χρησιμοποιούνταν πολλά χρόνια, μπορεί και παραπάνω από εκατονταετία (σύμφωνα πάντοτε με τις προφορικές μαρτυρίες των κατοίκων του χωριού). Ωστόσο είναι σίγουρο πως πολλά από αυτά χρησιμοποιούνταν με άλλη ίσως πιο απλή μορφή ήδη από τα πολύ παλιά χρόνια.

¹⁴ Βλ. Παράρτημα με το υλικό που πλαισιώνει την κάθε ενότητα.

¹⁵ Μια κοινωνικο-αισθητική θεώρηση της λαϊκής τέχνης και συνολικά του πολιτισμού, που παρουσιάζεται στο κείμενο του [Μερακλή, Γ.Μ., 'Ελληνική Λαογραφία', μέρος Γ: Λαϊκή τέχνη, Αθήνα 1992, σ.σ. 14-17](#) υποστηρίζει ότι η λαϊκή τέχνη «έχει μια συγκεκριμένη, καθορισμένη κάθε φορά συλλογική λειτουργικότητα».

¹⁶ Μπάδα, Κ., σ. 131.

Το επόμενο στάδιο προς την πορεία της δημιουργίας ενός λαογραφικού μουσείου, είναι η δημιουργία καταλόγου καταγραφής των αντικειμένων¹⁷ της συλλογής με σκοπό να εντοπιστούν τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά τους και να καθαρογραφούν προκειμένου να δημιουργηθεί ένας κατά το δυνατό πλήρης κατάλογος των αντικειμένων. Με δεδομένο ότι τα στοιχεία παλιότερης καταγραφής είχαν χαθεί η ανάγκη της δημιουργίας μιας νέας για αυτό το μουσείο, υπήρξε αναγκαία. Τα δεδομένα που επιλέγει κανείς να καταγράψει εξαρτώνται εν μέρει και από το είδος της συλλογής την οποία έχει να διαχειριστεί. Πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση μας τα αντικείμενα της παρούσας συλλογής αποτελούν δωρεές των διάφορων οικογενειών από το Λιβάδι και επειδή μέχρι σήμερα τουλάχιστον δεν υπήρχε η ιδέα της ένταξής τους σε ένα γενικότερο μουσειακό πλαίσιο, η φροντίδα που δόθηκε παλιότερα για την καταγραφή των διάφορων αντικειμένων, περιορίστηκε σε κάποιες μόνο χειρόγραφες πρόχειρες καταγραφές που έκανε ο εκάστοτε πρόεδρος του συλλόγου, συλλέγοντας τις πληροφορίες που αυτός πίστευε ότι χρειαζόνταν και που με το πέρασμα των χρόνων χάθηκαν και αυτές. Έτσι, τα γνωστά εξακριβωμένα στοιχεία που έχουμε για τα αντικείμενά μας, είναι ελάχιστα. Πριν ωστόσο προχωρήσει ο ερευνητής στην καταλογογράφηση είναι πιθανόν να του δημιουργηθούν ερωτήματα για το πώς καταγράφουμε μια λαογραφική συλλογή και για το τι στοιχεία πρέπει να αναζητηθούν. Το πρώτο και βασικότερο ίσως είναι ο αριθμός καταλόγου. Κάθε μουσείο οφείλει να έχει έναν κατάλογο με αριθμημένα τα αντικείμενα της έκθεσής του και το κάθε αντικείμενο με τα διάφορα επιμέρους στοιχεία που το αφορούν. Γενικά προσέχουμε στο να απατούνται τα καθιερωμένα ερωτηματικά: Τι είναι; Από πού προέρχεται; Πότε χρονολογείται; Από τι υλικό; Ποια η ονομασία του; Ποια η κατάσταση συντήρησής του; κ.α.¹⁸ Δημιουργούμε ουσιαστικά κάποιες φόρμες καταγραφής.

Επόμενο βήμα είναι η δημιουργία αυτής της φόρμας για τη συγκεκριμένη έκθεση¹⁹. Η καταγραφή γίνεται σε ειδικά διαμορφωμένες καρτέλες που περιέχουν πίνακες-κελιά με τις προς συμπλήρωση για το αντικείμενο πληροφορίες. Όσο πιο λεπτομερές είναι καταγραφή, όσο περισσότερα δηλαδή στοιχεία καταφέρει να καταγράψει ο μελετητής για το κάθε αντικείμενο, τόσο πιο επιστημονικά πλήρης και τεκμηριωμένη καθίσταται η συλλογή του. Τα αντικείμενα δεν ήταν καταγεγραμμένα πουθενά και οι πληροφορίες έπρεπε αναγκαστικά να αντληθούν από βιβλιογραφική έρευνα του μελετητή, καθώς και από προσωπικές μαρτυρίες γηραιότερων κυρίως κατοίκων του χωριού οι οποίοι ωστόσο δεν ήταν πάντα σε θέση να είναι σίγουροι για ορισμένα στοιχεία που μπορεί να τους ζητήθηκαν²⁰. Παρόλα αυτά η βοήθειά τους υπήρξε πολύτιμη στην καταγραφή των πληροφοριών.

¹⁷ Σημαντικό είναι να επισημάνουμε, ότι δεν υπήρξε κάποια επισταμένη καταγραφή (παρά μόνο μια απλή πρόχειρη) των αντικειμένων από τον ΚτΕ, πράγμα που κατέστησε απαραίτητη τη δημιουργία εκ νέου ενός σύγχρονου και εύληπτου καταλόγου καταγραφής των αντικειμένων.

¹⁸ Για αναλυτικότερα στοιχεία για τις πληροφορίες που καταγράφουμε για μια λαογραφική συλλογή σε μια φόρμα καταγραφής, βλ. Οικονομάκη-Παπαδοπούλου, Γ. 'Καταγραφή εθνογραφικών συλλογών' στο Εθνογραφικά, τ.1, (1978), σ. 169-174.

¹⁹ Για τη φόρμα που επιλέχτηκε βλ. παράρτημα, στα αντικείμενα που πλαισιώνουν την εκάστοτε ενότητα.

²⁰ Η πιθανότητα καταγραφής λανθασμένης πληροφορίας είναι όπως καταλαβαίνουμε αρκετά υπαρκτή, πόσο μάλλον όταν έχουμε να κάνουμε με προφορικά στοιχεία. Πράγμα όμως που

Κάθε φόρμα πρέπει επίσης να συνοδεύεται και από τη φωτογραφία του αντικειμένου που καταγράφεται²¹. Εδώ έρχεται το έργο της φωτογράφισης, της μέτρησης των διαστάσεων και της καταμέτρησης των αντικειμένων της συλλογής με σκοπό την πληρέστερη καταγραφή των δεδομένων. Τα αντικείμενα φωτογραφήθηκαν, ένα προς ένα και μετρήθηκαν οι διαστάσεις τους. Έπειτα προβήκαμε στην αναζήτηση της βλάχικης ονομασίας των αντικειμένων, στοιχείο πρωτεύον, τουλάχιστον για την προκείμενη έκθεση, γιατί όπως θα δούμε παρακάτω το στοιχείο της γλώσσας αποτελεί ένα από τα καίρια σημεία του μουσειολογικού μας σκεπτικού. Αναζητήθηκαν λοιπόν τα ονόματα, είτε στο λεξικό του Προκόβα²² είτε από άτομα που γνώριζαν την ονομασία και τη χρήση τους. Μετά από ορισμένες μέρες ενασχόλησης με τη διαδικασία της καταγραφής²³ ο μουσειολόγος είναι πια σε θέση να καταρτίσει τον κατάλογο, αφού πρώτα μελετήσει εις βάθος το υλικό-αντικείμενα και τις ιστορίες που αυτά έχουν να του αφηγηθούν. Ακολουθώντας τα παραπάνω βήματα, ο κατάλογος καταρτίστηκε²⁴. Είμαστε τώρα πια σε θέση να προχωρήσουμε παρακάτω, στη συγκρότηση δηλαδή ενός μουσειολογικού νοηματικού πλαισίου (νοηματικός σχεδιασμός), με σκοπό την δημιουργία ενός σύγχρονου μουσειακού περιβάλλοντος.

Ο μουσειολόγος τότε έχοντας φωτογραφίσει και καταγράψει τη συλλογή του, προχωρά στη σύνθεση του νοήματος που θέλει να δείξει στον επισκέπτη μέσω των αντικειμένων που επιλέγει να εκθέσει και με τη βοήθεια του εποπτικού του υλικού.

Το εποπτικό υλικό είναι τα συνοδευτικά μέσα (υλικό) κάθε μορφής που επιλέγει ο μουσειολόγος να χρησιμοποιήσει προκειμένου να βοηθήσει τον επισκέπτη να καταλάβει καλύτερα ένα θέμα ή ακόμα και ένα έκθεμα. Στο εποπτικό υλικό συγκαταλέγονται, τα βοηθητικά κείμενα²⁵, είτε οι επεξηγηματικές λεζάντες είτε οι κειμενολεζάντες στους τοίχους. Τα μπάνερς για την περισσότερη και εξειδικευμένη πληροφορία για το αντικείμενο ή την ενότητα. Τα διάφορα οπτικοακουστικά μέσα που κάνουν τη ζωή του επισκέπτη πιο εύκολη, οι φωτογραφίες, ο στοχευμένος φωτισμός και άλλες τεχνικές που συμβάλλουν στη σφαιρική κατανόηση και ανάδειξη του νοήματος. Έτσι λοιπόν και στο μουσείο αυτό η χρήση του εποπτικού υλικού θα αποτελέσει βασική αρχή 'μουσειακής έκφρασης' της σκέψης

συμβαίνει συχνά σε μη καταγεγραμμένες συλλογές, η τεκμηρίωση των οποίων αναζητείται σε προφορικές μαρτυρίες.

²¹ Οικονομάκη-Παπαδοπούλου, Γ. 'Καταγραφή εθνογραφικών συλλογών' στο Εθνογραφικά, τ.1, (1978), σ. 169-174.

²² Προκόβας, Ε., 'Λεξικό της Κουτσοβλαχικής του Λιβαδίου Ολύμπου. Λέξεις, ιστορία, παράδοση και λαϊκός πολιτισμός'. Θεσσαλονίκη 2006. Το εγχειρίδιο αυτό στάθηκε εξαιρετικά πολύτιμο, αφού περιείχε έναν πολύ μεγάλο όγκο χρήσιμης και αξιοποιήσιμης πληροφορίας.

²³ Χρειάστηκε να πάμε στο χωριό πολλές φορές για συμπληρωματικά στοιχεία, φωτογραφίες, διάφορες συνεννοήσεις, καθώς και για την αναζήτηση των κατάλληλων ατόμων που θα μπορούσαν να μας βοηθήσουν.

²⁴ Τα καταλογογραφημένα αντικείμενα του καταλόγου, βρίσκονται στο παράρτημα, στην παρουσίαση των αντικειμένων που πλαισιώνουν την εκάστοτε ενότητα και υποενότητα.

²⁵ Τα κείμενα σε μια έκθεση αποτελούν βασικό δομικό της στοιχείο και πρέπει να συμπεριλαμβάνονται εξ αρχής στον μουσειολογικό και αρχιτεκτονικό σχεδιασμό. Το κείμενο είναι το βασικό μέσο επικοινωνίας του μουσείου, είτε είναι ηλεκτρονικό είτε έντυπο. Είναι μια μορφή γλωσσικής επικοινωνίας και ένας από τους σημαντικότερους φορείς ερμηνείας των μουσειακών εκθεμάτων καθώς και εργαλείο για την κατασκευή νοήματος και μηνυμάτων (ηθελημένων ή αθέλητων) από την πλευρά των επισκεπτών (Γκαζή, Α. – Νικηφορίδου, Α. 2004, σ. 2-3).

μας²⁶. Θα υπάρχει χάρτης²⁷, κατάλογος των εκθεμάτων του μουσείου, επεξηγηματικά κείμενα, φωτογραφίες²⁸, μπάνερς, οπτικοακουστικά μέσα και τρικ χωρικής και νοηματικής απόδοσης στην υπηρεσία του επισκέπτη.

Ο Κύριος του Έργου (στο εξής ΚτΕ) είναι ο κάτοχος της συλλογής και του χώρου, καθώς και αυτός που θα πάρει την τελική απόφαση για τη δημιουργία ή όχι του μουσείου και θα χρηματοδοτήσει το όλο εγχείρημα. ΚτΕ μπορεί να είναι ένας μόνο άνθρωπος ή και μια ομάδα ανθρώπων (οργανισμός, σύλλογος κ.α.). Στο παράδειγμα που εξετάζεται, κύριος του έργου είναι ο εξωραϊστικός σύλλογος Λιβαδιού. Πρόκειται για σύλλογο που δημιουργήθηκε²⁹ με σκοπό να συντονίσει πολιτιστικές, πνευματικές και άλλες πρωτοβουλίες στο Λιβιάδι³⁰. Στην ίδρυσή του συμμετείχαν οι απανταχού λιβαδιώτες, άνθρωποι των γραμμάτων και απλοί κάτοικοι-φίλοι του συλλόγου (Λεύκωμα εξωραϊστικού συλλόγου Λιβαδιού, 2008, σ. 8 κ.ε.). Η πρώτη επαφή με άτομα (τον πρόεδρο και κάποια μέλη) ήταν κυρίως ενημερωτική για το θέμα του έργου, το όραμα και τις προσδοκίες του συλλόγου. Έτσι αποφασίστηκε να αναλάβουμε το έργο της εξ αρχής δημιουργίας μιας μουσειακής έκθεσης με ήδη υπάρχοντα αντικείμενα τα οποία στεγάζονται σε ένα κτήριο που βρίσκεται τώρα υπό την κατοχή του συλλόγου και παλιότερα ήταν σχολείο³¹.

Ο χώρος στον οποίον 'εκτίθενται' τα αντικείμενα σήμερα, είναι ένας παραλληλόγραμμος ουσιαστικά χώρος εμβαδού 50,74 m²³², στο ισόγειο ενός κτηρίου με τριμερή κάτοψη³³ (το οποίο παλιότερα λειτουργούσε σα σχολείο). Ο χώρος αυτός τώρα δεν έχει χωρίσματα ώστε να γίνονται διακριτές οι ενότητες και τα αντικείμενα είναι ακουμπισμένα, στους τοίχους του δωματίου. Ο φωτισμός, είναι απαλός και πηγή του αποτελούν προβολάκια σε κάθετο σχηματισμό. Ο φυσικός φωτισμός γίνεται μέσω τεσσάρων παραθύρων, τα οποία ωστόσο είναι καλυμμένα με βαριές μπορντό κουρτίνες. Οι υπόλοιποι χώροι είναι οι εξής: στο ίδιο πάτωμα έχουμε άλλους δύο, έναν στενόμακρο διάδρομο, σχήματος Γ που φιλοξενεί την

²⁶ Στο σημείο αυτό να τονιστεί ότι η περιγραφή και παρουσίαση του εποπτικού υλικού θα γίνεται στη διάρκεια της περιγραφής της κάθε μουσειακής ενότητας, οι οποίες θα παρουσιαστούν στο επόμενο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας. Κάθε ενότητα θα έχει τα δικά της αντικείμενα και το δικό της εποπτικό υλικό που θα τη συνοδεύει με την κατάλληλη για την κατανόηση από πλευράς του αναγνώστη περιγραφή τους.

²⁷ Βλ. Παράρτημα.

²⁸ Βλ. Παράρτημα.

²⁹ Το 1977.

³⁰ Μερικές από τις πολλές δράσεις του Ε.Σ.Λ ήταν η αναβίωση και ο εμπλουτισμός των εθίμων. Τα θεατρικά δρώμενα, η διδασκαλία παραδοσιακών χορών, η μουσική, η πληροφορική, το σκάκι, η διοργάνωση δρωμένων κοινωνικής προσφοράς (όπως αιμοδοσία κλπ.) και τέλος η έκδοση της εφημερίδας «ΛΙΒΑΔΙ».

³¹ Έπειτα από τις πρώτες επαφές που σκοπό είχαν την συζήτηση του πλαισίου της έρευνας, τους ζητήθηκε να μας παραδώσουν σε γραπτή μορφή τις προσδοκίες τους από το έργο, καθώς και το γενικότερο όραμά τους. Το αίτημά τους περιελάμβανε, κατόπιν συλλογικού θελήματος των κατοίκων του χωριού, την δημιουργία μιας έκθεσης με σκοπό την ανάδειξη του τόπου και της βλάχικης ζωής σε αυτόν. Επιθυμούν ένα «ωραίο σύγχρονο μα και συνάμα απλό μουσείο», όπως οι ίδιοι ανέφεραν. Θέλημα τους επίσης ήταν να εκτεθούν, όλα τα αντικείμενα που υπάρχουν ήδη, καθώς αποτελούν σημαντικά κειμήλια για τις οικογένειες των δωρητών.

³² Οι στενές πλευρές είναι 5,74 m, ενώ οι μακρές είναι 8,84 m.

³³ Βλ. παράρτημα.

αρχαιολογική συλλογή³⁴ και έναν ακόμα παραλληλόγραμμο μικρότερο όμως από τον προηγούμενο ίδιου είδους, εμβαδού περίπου 44,71 m². Ο χώρος αυτός χρησιμοποιείται από το σύλλογο για τις μουσικοθεατρικές δραστηριότητές του. Το κτίσμα περιλαμβάνει αυλή στον ίδιο αυτό όροφο και ένα υπόγειο, με άλλα 3 δωμάτια τα οποία χρησιμοποιούνται τώρα από το σύλλογο προκειμένου να στεγάσει τα μέλη, τις χορευτικές δραστηριότητές και τον εξοπλισμό του.

Έχουμε λοιπόν να κάνουμε με ένα κέλυφος κτηρίου αρκετά ικανοποιητικό. Ωστόσο, για την υλοποίηση του μουσειολογικού σχεδιασμού, επιλέξαμε να κρατήσουμε τον μικρό παραλληλόγραμμο χώρο στον οποίο εκτίθενται ήδη τα αντικείμενα, χωρίς την προσπάθεια αξιοποίησης άλλου χώρου, που ναι μεν θα μας βοηθούσε πολύ χωρικά στο να έχουμε περισσότερο αξιοποιήσιμο χώρο στη διάθεσή μας, αλλά από την άλλη εγκυμονεί ο κίνδυνος της μη επαρκούς κάλυψης του μεγαλύτερου χώρου με αντικείμενα. Τα αντικείμενά εξάλλου δεν ξεπερνούν τα 164 και αυτά χωρίς το συνοδευτικό υλικό. Έτσι κατόπιν συζητήσεων με αρχιτέκτονες, αποφασίσαμε να δεχτούμε την πρόκληση της διαχείρισης μιας τέτοιας κατάστασης, αφού κρίναμε ότι ο χώρος επαρκεί, με την προϋπόθεση φυσικά της σωστής χωροταξικής κατανομής των αντικειμένων και των κατασκευών και την καθ' ύψος αξιοποίηση του χώρου.

Επόμενη παράμετρος του προγραμματισμού είναι η εξέταση του πολιτιστικού, κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος λειτουργίας της έκθεσης. Η αναζήτηση δηλαδή των λόγων για τους οποίους ο ΚτΕ επιθυμεί τη δημιουργία ενός μουσείου στο χωριό και στον εντοπισμό και τον προσδιορισμό του ευρύτερου περιβάλλοντος χώρου και των συνθηκών προκειμένου να καταστεί το μουσείο βιώσιμο. Καλείται έτσι ο μουσειολόγος-ερευνητής να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει προβλήματα που τυχόν θα προκύψουν από τέτοιου είδους ζητήματα. Στην περίπτωση μας, για τον μουσειολόγο αποτελεί στοιχείο να δημιουργήσει ένα μουσείο βιώσιμο και προσίτο στο κοινό, όχι μόνο το ντόπιο μα και το ξένο, σε οποιοδήποτε μέρος και για τον οποιονδήποτε λόγο. Παρόλα αυτά το Λιβάδι δεν αποτελεί ένα απλό χωριό στα υψώματα του Τίταρου όρους, άλλα αντίθετα είναι ένας τόπος που έχει αναδείξει ιστορικές προσωπικότητες³⁵ όπως ο Γεωργάκης Ολύμπιος, ο Άνθιμος Ολυμπιώτης, ο Αθανάσιος Αστερίου κ.α. και επίσης πρόκειται για τον δεύτερο σε σημαντικότητα Βλάχικο οικισμό, μετά από αυτό του Μετσόβου με δικό του τοπικό ιδίωμα της βλάχικης διαλέκτου, τη δικιά του ιδιαίτερη κουλτούρα και με αξεπέραστη φυσική ομορφιά αφού έχει πανοραμική θέα στον Όλυμπο.

Δεδομένου ότι στην περιοχή αυτή του Ολύμπου δεν υπάρχει άλλο οργανωμένο μουσείο με αντικείμενό του τους Βλάχους και λαμβάνοντας υπόψη ότι η βλάχικη παρουσία στις περιοχές αυτές είναι έντονη, καθώς επίσης και ότι το χωριό έτσι και αλλιώς αποτελεί από μόνο του ένα φυσικό αξιοθέατο και είναι πόλος έλξης χιλιάδων επισκεπτών κάθε χρόνο, θεωρήσαμε ότι ο τόπος και η ευκαιρία ήταν τα καταλληλότερα για τη δημιουργία ενός μουσείου με στόχο την ανάδειξη της ζωής και της δράσης των κατοίκων του χωριού. Η πολιτιστική δράση του εξωραϊστικού συλλόγου είναι μεγάλη και με την ύπαρξη του

³⁴ Η αρχαιολογική συλλογή περιλαμβάνει σπαράγματα από επιτύμβιες στήλες, καθώς και ορισμένα μικροαντικείμενα, κτερίσματα και νομίσματα, από τη Ρωμαϊκή και Βυζαντινή εποχή, που προέρχονται από τους αρχαίους οικισμούς που βρίσκονταν συγκεντρωμένοι στη γύρω περιοχή.

³⁵ Βλ. Ιστορικός και τουριστικός οδηγός Λιβαδιού Ολύμπου του [Ράπτη, Γ. Α. 2003, σ. 31-38.](#)

μουσείου θα αποκτήσει μεγαλύτερη ισχύ. Τέλος, τα πανηγύρια που λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο στο χωριό, προσελκύουν κόσμο από όλες τις περιοχές της Ελλάδας, ακόμα και του εξωτερικού και δημιουργούν το κατάλληλο πολιτιστικό και οικονομικό περιβάλλον για την ύπαρξη ενός τέτοιου μουσείου. Ας μην ξεχνάμε και την πρακτική λειτουργία που ελπίζουμε το μουσείο μας να έχει, λόγω του ότι θα αποτελεί χώρο φύλαξης του ιστορικού παρελθόντος και μνήμης για τους κατοίκους του χωριού.

Προκειμένου λοιπόν να υπάρξει μια δομημένη νοηματικά έκθεση, σημαντικό είναι να συλληφθεί εξ αρχής η κεντρική ιδέα, το νόημα, που θέλουμε να έχει η έκθεση, καθώς επίσης και η καθορισμένη πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί για να φτάσουμε στο επιθυμητό νόημα-αποτέλεσμα. Λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που έχουμε, η μουσειολογική μας σκέψη δομείται ως εξής: Έχουμε τη φυλετική ομάδα των Βλάχων, να κατοικούν σε ένα χωριό στις πλαγιές του όρους Τίταρου, κάπως απομονωμένα, με δύσκολη πρόσβαση, στη διασταύρωση τριών σημαντικών νομών. Έχουμε επίσης αντικείμενα προβιομηχανικής κυρίως εποχής, που έχουν να κάνουν κυρίως με δραστηριότητες των ανθρώπων που τις ασκούσαν εντός και εκτός σπιτιού. Έτσι καταλήξαμε στο εξής σκεπτικό: *‘Στην παρουσίαση της αστικής και αγροτικής δραστηριότητας των Βλάχων του Λιβαδιού, μέσα από αντικείμενα καθημερινής χρήσης’*. Μέσα από το παραπάνω σκεπτικό, σκοπός είναι να αναδειχτούν τα χαρακτηριστικά των Λιβαδιωτών Βλάχων, καθώς και του ίδιου του τόπου. Αποφασίσαμε, να διανθίσουμε όλη την εκθεσιακή αφήγηση με το στοιχείο της βλάχικης γλώσσας³⁶ προκειμένου να τονιστεί ως βασικό χαρακτηριστικό των ανθρώπων. Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος που όπως θα δούμε παρακάτω, τα αντικείμενα θα παρουσιάζονται με τρόπο ‘δίγλωσσο’. Θα υπάρχει το όνομα στα βλάχικα του Λιβαδιού και από κάτω το όνομα στην ελληνική δημοτική. Πιστεύουμε έτσι ότι ο επισκέπτης θα είναι σε θέση να αντιληφθεί καλύτερα το θέμα της γλώσσας αυτής της φυλετικής ομάδας και ότι θα προσδώσουμε επίσης στην έκθεση και στα αντικείμενα μια πιο οικεία και ρεαλιστική προσέγγιση. Το βασικό τρίπτυχο που θα τηρείται σε όλη τη διάρκεια της έκθεσης θα είναι σχηματικά: Τόπος-χρόνος-άνθρωποι. Ενώ οι βασικοί νοηματικοί άξονες θα είναι: Ιστορία, γλώσσα, πολιτισμός.

Η πορεία του νοηματικού σκεπτικού δομείται με βάση τέσσερις μεγάλες ειδολογικές³⁷ ενότητες με τις αντίστοιχες υποενότητές τους. Ενότητες που αντιπροσωπεύουν διάφορες πτυχές της κοινωνικής ζωής όπως: Η παρουσίαση των χαρακτηριστικών των Βλάχων του χωριού, η ιστορία τους και η γλώσσα τους. Η ζωή εντός του σπιτιού με τις διάφορες δραστηριότητες που τελούνταν μέσα σε αυτό (πλούσιμο, μαγείρεμα, ύφανση, ξεκούραση) και άλλες πτυχές, που παρουσιάζουν την οικονομία στο χωριό (γεωργία, κτηνοτροφία) και αλλά και τους Βλάχους της Ελλάδας γενικότερα.

Προθέσεις της έκθεσής μας προσδοκούμε να είναι: 1) Η πληροφόρηση του επισκέπτη για τη ζωή και τη δράση των κατοίκων του χωριού, μέσα και έξω από το σπίτι, κάνοντας φανερές τις ιδιαιτερότητες που συναντά κανείς στη συναναστροφή του με τους Βλάχους

³⁶ Η χρήση του όρου γλώσσα στην εργασία είναι συμβατικός, καθώς δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι κατά πόσο πρόκειται για γλώσσα ολοκληρωμένη ή απλώς για ιδίωμα ή ακόμα και διάλεκτο.

³⁷ Χωρισμένες δηλαδή χωρικά και νοηματικά με βάση το είδος των αντικειμένων που πραγματεύονται. Βλ. κάτωψη στο παράρτημα.

κατοίκους και με το ίδιο το χωρίο³⁸. 2) Η δημιουργία ενός θύλακα ενημέρωσης, ψυχαγωγίας και γνώσης μέσω του τρόπου παρουσίασης των εκθεμάτων και των δράσεων που θα λαμβάνουν χώρα στο συγκεκριμένο μουσείο και μέσω του ενημερωτικού-πληροφοριακού υλικού που θα ναι διαθέσιμο στον επισκέπτη είτε μέσω διαδικτύου είτε μέσω έντυπου υλικού. 3) Τελευταία πρόθεση της έκθεσης προσδοκάμε να είναι η ανάδειξη του μουσείου σε φορέα λειτουργικό και κοινωνικό με τη συνδιαλλαγή του χώρου και των εκθεμάτων με τον επισκέπτη και την προαγωγή της κουλτούρας, των εθίμων και της ιστορίας του τόπου.

Κλείνοντας τον προγραμματισμό, θα αναφερθούμε στις γενικές προδιαγραφές απόδοσης του χώρου³⁹. Τις ευρύτερες δηλαδή 'σκηνοθετικές' οδηγίες παρουσίασης και δράσης της έκθεσης, τις οποίες ακολουθώντας πιστά ο αρχιτέκτονας θα δώσει σάρκα και οστά στο νοηματικό σκεπτικό το οποίο θα πάρει πια μορφή και θα αποτελέσει το τελικό εκθεσιακό αποτέλεσμα.

Γενικότερα, θέλουμε να αναδεικνύονται τα χαρακτηριστικά των Λιβαδιωτών. Να παρουσιαστούν με τρόπο κατανοητό και σύγχρονο. Σκοπός μας είναι να προσελκύσουμε κόσμο από διαφορετικές φυλετικές ομάδες. Να παρουσιάζονται οι ομοιότητες και οι διαφορές (αν υπάρχουν) των Βλάχων με τους άλλους. Ο χώρος θέλουμε να είναι παραστατικός και κατά το δυνατό περισσότερο βιωματικός. Ο επισκέπτης να αλληλεπιδρά με τα αντικείμενα και να μη στέκει απλά παρατηρητής. Ήχοι, εικόνες, βίντεο, χρώματα, φωτισμός⁴⁰, θα κατακλύζουν την έκθεση και θα την καθιστούν σύγχρονη και ευέλικτη. Στόχος μας είναι ο επισκέπτης να μην νιώθει αποξενωμένος, αλλά να γίνεται αναπόσπαστο μέρος της έκθεσης και της ζωής που του παρουσιάζεται μπρος στα μάτια του. Θέλουμε ο επισκέπτης να ταυτιστεί με τους ανθρώπους που του αφηγούνται τις ιστορίες τους και να καταλάβει ενδεχομένως τις ρίζες πολλών από τα σύγχρονα τεχνολογικά επιτεύγματα που τον κατακλύζουν και τα χρησιμοποιεί καθημερινά χωρίς να συνειδητοποιεί ίσως τη χρονική και ιστορική τους συνέχεια.

Η χρήση της νέας τεχνολογίας θα είναι αδιαμφισβήτητη με τη χρήση σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού και κυρίως τη χρήση των προσωπικών τηλεφώνων ή ταμπλετών των επισκεπτών οι οποίοι με ένα απλό κλικ, θα μπορούν να σαρώνουν το barcode που θα υπάρχει δίπλα σε κάθε κούκλα και δίπλα σε ορισμένα αντικείμενα, με στόχο την παροχή περισσότερης και εξειδικευμένης πληροφορίας.

³⁸ Οι ιδιαιτερότητες είναι οι εξής: Α) Το γλωσσικό ιδίωμα, που είναι ιδιαίτερο σχετικά με άλλα βλάχικα ιδιώματα που χρησιμοποιούσαν σε άλλες περιοχές όπως για παράδειγμα αυτό της Πίνδου κ.α. Β) Πρόκειται για ένα ορεινό χωρίο, απομονωμένο σχετικά από τα μεγάλα αστικά κέντρα της γύρω περιοχής, αλλά αρκετά αυτόνομο. Γ) Πρόκειται για έναν μεγάλο βλάχικο οικισμό μόνιμης κατοίκησης. Δ) Οι οικογένειες ήταν πατρογονικές (Σαλαβάτη Α., 2007 42-46) και Ε) συναντάμε στο Λιβάδι μικτή οικονομία (κτηνοτροφική-εμποροβιοτεχνική και λιγότερο αγροτική), όπως και σε άλλα ορεινά χωριά. Τέλος, Στ) Υπήρξε το προπύργιο του θεσμού των αρματολικιών του Ολύμπου (Κουκούδης, Α 2001, σ. 73-83).

³⁹ Στο γενικότερο δηλαδή κλίμα που επιθυμούμε να επικρατεί στην έκθεση και όχι στις ειδικές προδιαγραφές απόδοσης, οι οποίες αναφέρονται σε κάθε ενότητα ξεχωριστά στον μουσειολογικό σχεδιασμό. Βλ. Παρακάτω, στο κεφάλαιο για το μουσειολογικό σχεδιασμό.

⁴⁰ Για τις αναλυτικότερες προδιαγραφές απόδοσής τους, βλ. το μουσειολογικό σχεδιασμό.

Έπειτα, αναφορικά με τα κείμενα και τις λεζάντες⁴¹ και λαμβάνοντας υπόψη και τις απόψεις των Γκαζή, Α. – Νικηφορίδου, Α. 2004, παραθέτουμε ενδεικτικά μόνο κάποιες προδιαγραφές απόδοσης των γραπτών πληροφοριών που επιθυμούμε να υπάρχουν στο μουσείο. Θέλουμε να υπάρχει σαφής ιεράρχηση της πληροφορίας (τίτλος, υπότιτλος, επεξηγηματικό κείμενο κ.ο.κ) για να είναι ευκολότερη η διαχείριση της πληροφορίας από τον επισκέπτη. Προτείνουμε να χρησιμοποιείται για τους τίτλους: γραμματοσειρά Cambria η οποία θεωρούμε πως αρμόζει περισσότερο στο κλίμα που θέλουμε να καλλιεργήσουμε λόγω των ‘αυστηρών’ περιγραμμάτων των χαρακτήρων, οι οποίοι αποδοσμένοι με κεφαλαία έντονα (bold) πλάγια θα προσδίδουν την αίσθηση μιας άλλης εποχής. Το μέγεθος της γραμματοσειράς προτείνεται⁴² να είναι για τους τίτλους 28 (ή όσο βολεύει χωρικά τον αρχιτέκτονα) ενώ για την κυρίως πληροφορία να είναι 14 (ή όσο βολεύει χωρικά τον αρχιτέκτονα). Η διγλωσσία της πληροφορίας⁴³ να θεωρείται δεδομένη για να μπορούν εύκολα να συμμετέχουν και οι ξενόγλωσσοι επισκέπτες και να μην αισθανθούν αποξενωμένοι. Όσον αφορά τις λεζάντες⁴⁴ να έχουν την ίδια γραμματοσειρά και να μην υπερβαίνει το κείμενό τους τις 80 λέξεις. Στην περίπτωση των πολλών συγκεντρωμένων αντικειμένων η αναγραφή τους στην λεζάντα να είναι αριθμητική (αντιστοιχία αντικειμένου με αριθμό). Στην περίπτωση των κειμενολεζάντων το κείμενο να αναγράφεται στα αριστερά από το έκθεμα στο οποίο αναφέρεται για την ευκολότερη ανάγνωση και προτείνουμε να είναι γραμμένο πάνω στην εκάστοτε επιφάνεια έκθεσης με γραμματοσειρά που συμμορφώνεται στις παραπάνω προδιαγραφές προκειμένου να γλιτώσουμε πολύτιμο χώρο και για το καλύτερο κατά την άποψή μας αισθητικό αποτέλεσμα. Τέλος, ο διαχωρισμός των ενότητων να είναι σαφής με τη χρήση διαφορετικών χρωμάτων ή γραφιστικών στους τοίχους των εκάστοτε ενότητων.

3.2. ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΝΟΗΜΑΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ.

Ο μουσειολογικός σχεδιασμός χωρίζεται και αυτός σε νοηματικό (άυλο) και χωρικό (υλικό) σχεδιασμό και πρόκειται για την ολοκληρωμένη πρόταση του μουσειολόγου, ο οποίος έχοντας σαφώς και επαρκώς διατυπώσει την πρόθεσή του ή αλλιώς το πρόγραμμα του (βλ. προγραμματισμός) για την αλλαγή μιας υπάρχουσας κατάστασης, προχωρεί στη διατύπωση μιας νέας πρότασης για το σχηματισμό μιας μελλοντικής κατάστασης ικανοποιητικότερης από την προηγούμενη (Τζώνος, Π. 2013, σ. 182-183). Σχηματικά έχουμε: Τον μουσειολογικό προγραμματισμό που αποτελεί τη διατύπωση της «προβληματικής» κατάστασης που πρέπει να αντιμετωπιστεί και τα βήματα που ακολουθεί ο μουσειολόγος για να οργανώσει τη δουλειά του και έπειτα έχουμε τον μουσειολογικό σχεδιασμό ο οποίος αποτελεί την πρόταση επίλυσης της «προβληματικής» κατάστασης που διατυπώνεται στον προγραμματισμό. Όπως μα πληροφορεί ο ίδιος (Τζώνος 2013, σ. 182-183), η μελέτη του σχεδιασμού υλοποιείται σε τρία συνήθως στάδια: Στην προμελέτη, στην

⁴¹ Οι παρακάτω προδιαγραφές απόδοσης θα ισχύουν για όλα τα κείμενα και τις λεζάντες της έκθεσης και δε θα αναφέρονται αναλυτικά σε κάθε ενότητα για οικονομία χώρου και χρόνου.

⁴² Οι αναφορές εδώ είναι ενδεικτικές. Σε συνεννόηση με τον χωρικό σχεδιαστή τα μεγέθη και οι γραμματοσειρές μπορεί να μεταβληθούν.

⁴³ Λεζάντες και κείμενα να είναι γραμμένα πρώτα στα ελληνικά και έπειτα στα αγγλικά.

⁴⁴ Για το περιεχόμενο των λεζάντων, βλ. στον κατάλογο των εικόνων στην περιγραφή τους. Στις λεζάντες θα αναφέρεται τις περισσότερες φορές ακριβώς η ίδια πληροφορία με αυτή που αναγράφεται στο διαμορφωμένο πλαίσιο της φόρμας καταγραφής που μιλάει για την περιγραφή του αντικειμένου, που για οικονομία χρόνου και χώρου, δε θα αναφέρεται για καθεμιά από αυτές.

οριστική μελέτη και στην μελέτη εφαρμογής προκειμένου κατά το τελευταίο αυτό στάδιο να πραγματοποιηθεί η λεκτική διατύπωση και σχεδιαστική απεικόνιση της λύσης με ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια, ώστε βάσει αυτής να υλοποιηθεί η μουσειακή έκθεση.

3.2.1. ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ.

Η παρουσίαση της καθημερινότητας μιας οικογένειας Βλάχων του Λιβαδιού, εντός και εκτός του σπιτιού και οι δραστηριότητές των μελών της μέσα από την ιστορία, την γλώσσα και τον πολιτισμό τους. Ουσιαστικά πρόκειται για τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εντός και εκτός του βλάχικου σπιτιού όπου βλέπουμε να ξεδιπλώνονται όλες σχεδόν οι εκφάνσεις της ζωής των Βλάχων κατοίκων του χωριού. Βασικά ζεύγη εννοιών προς διαπραγμάτευση είναι: Γυναίκα - Άντρας, Μέσα - έξω, υπό το παράλληλο πρίσμα της γλωσσικής⁴⁵ και ιστορικής αντίληψης των πραγμάτων και των καταστάσεων.

3.2.2. ΝΟΗΜΑΤΙΚΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ.

Το νοηματικό σκεπτικό σχηματικά μπορούμε να το αποδώσουμε ως εξής:

Τίτλος έκθεσης: *...Πάρε με πάνω στο βουνό, τι θα με φάει ο κάμπος...*

Ενότητα 1^η: **Τίτλος:** *Η ιστορία αρχίζει...*

Ενότητα 2^η: **Τίτλος:** *...Καλώς ήρθατε στη ζωή μας...*

- Υποενότητα 1^η: **Τίτλος:** *...Για αυτό το έρμο το ψωμί που πριν το φας χορταίνει...*
- Υποενότητα 2^η: **Τίτλος:** *...Με τον ιδρώτα μας...*
- Υποενότητα 3^η: **Τίτλος:** *...Δώσε κλώτσο στην ανέμη...*
- Υποενότητα 4^η: **Τίτλος:** *...Κατάλευκα σαν καινούρια...*

Ενότητα 3^η: **Τίτλος:** *...Να μένω ή να φύγω;*

Ενότητα 4^η: **Τίτλος:** *...Πρώτοι στα άρματα και στα τάματα, στα γρόσια και στα γράμματα...*

3.2.3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΚΕΠΤΙΚΟΥ.

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά στον προτεινόμενο σχεδιασμό και αναλύεται περισσότερο το μουσειολογικό σκεπτικό. Για να παρακολουθήσουμε σωστά βήμα προς βήμα τη μουσειολογική πορεία και σκέψη, καλό είναι να έχουμε στο νου μας εξ αρχής την κάτοψη του χώρου⁴⁶. Η παρουσίαση της σκέψης θα ακολουθεί την πορεία του επισκέπτη στον χώρο και θα είναι σαν να τον περιδιαβαίνει. Στην παρούσα εργασία θα αναφέρονται μια προς μια η ενότητες με την αντίστοιχη παρουσίαση του περιεχομένου τους, καθώς επίσης και οι προτεινόμενες προδιαγραφές απόδοσης της καθεμιάς, με σκοπό τη

⁴⁵ Μην ξεχνάμε ότι πρόκειται για γλώσσα κυρίως προφορική (δε γράφεται) που χρησιμοποιείται από τους κατοίκους σε όλες τις διαπροσωπικές και διακοινοτικές τους σχέσεις. Ως γλώσσα όμως επίσημη και εμπορίου, ήταν η κοινή ελληνική. Στην παρούσα πρόταση ωστόσο θα προσπαθήσουμε να αποτυπώσουμε το γραπτό άκουσμα σε λέξη, προκειμένου να μπορεί ευκολότερα να αξιοποιηθεί από τον επισκέπτη. Σε αυτό εξάλλου έχει βοηθήσει πολύ και το εγχειρίδιο του Προκόβα, Ε. 2006 (βλ. βιβλιογραφία) το οποίο πρόκειται για λεξικό της κουτσοβλαχικής γλώσσας του Λιβαδιού και αποτυπώνεται η γραπτή μορφή των προφορικών λέξεων.

⁴⁶ Βλ. την κάτοψη Α και Β στο παράρτημα.

μεταγενέστερη αξιοποίηση των τελευταίων από τον αρχιτέκτονα προκειμένου να επιτευχθεί το επιθυμητό εκθεσιακό αποτέλεσμα.

Ξεκινώντας κανείς από τον αύλιο χώρο εισέρχεται στο κτήριο και βρίσκεται σε ένα τετράγωνο 'χωλ' από το οποίο έχει πρόσβαση στα 3 διαφορετικά δωμάτια του ορόφου. Στα αριστερά του συναντά τον χώρο που σήμερα χρησιμοποιείται για τις μουσικές δραστηριότητες του εξωραϊστικού συλλόγου του Λιβαδίου. Ευθεία μπροστά του βλέπει τον χώρο όπου στεγάζεται η αρχαιολογική έκθεση και στα δεξιά του, βρίσκεται ο παραλληλόγραμμος χώρος στον οποίο θα εκθέσουμε τη συλλογή μας. Για να φτάσει κανείς στην πόρτα μεσολαβεί ένας τοίχος 1.62 m, τον οποίο σκεφτόμαστε να εκμεταλλευτούμε για να φιλοξενήσει την εισαγωγική πληροφορία. Πρόκειται για τον τίτλο της έκθεσης, για κείμενο και για συνοδευτικό υλικό (χάρτης) τα οποία θα λειτουργούν ως καλωσόρισμα. Θα υπάρχουν χάρτης για τον προσδιορισμό του χώρου (για το που βρίσκεται δηλαδή το Λιβάδι) και κείμενο με πληροφορία που θα δίνει τα στοιχεία του χώρου και θα παρουσιάζεται το νοηματικό σκεπτικό με τις ενότητες και την κεντρική ιδέα, ώστε να προϋδεάζεται ο επισκέπτης για το τι θα ακολουθήσει και τέλος θα αναφέρονται τα ονόματα των συντελεστών του έργου⁴⁷. Στους τοίχους πάνω και αριστερά από την πόρτα εισόδου, θα αποδίδεται γραφιστικά ο χώρος μιας τάξης, με τα αναγνωστικά και ελληνικές λέξεις παντού. Νοηματικά θέλουμε να εντάξουμε τον επισκέπτη στο περιβάλλον του σχολείου όπου μαθαίνονταν μόνο ελληνικά (ως επίσημη γλώσσα) με σκοπό να έρθει σε αντιδιαστολή, με το νόημα που θέλουμε να εκλαμβάνει κανείς εισερχόμενος στην κυρίως έκθεση, όπου θα κατακλύζεται από βλάχικες και ελληνικές λέξεις, αποσκοπώντας στο να αντιλαμβάνεται κανείς το κύριο χαρακτηριστικό της βλάχικης γλώσσας, η οποία δε μαθαίνεται στα σχολεία, αλλά είναι μια γλώσσα προφορική που μιλιέται σε ενδοκοινοτικό και ενδοοικογενειακό επίπεδο. Οι δύο αυτές γλώσσες, όπως μας ενημερώνει ο φιλόλογος Κώστας Προκόβας στο βιβλίο του (Προκόβας, Κ. 2013, σ. 84) «διαλέγονταν μεταξύ τους».

Προδιαγραφές απόδοσης⁴⁸: Για τον περιβάλλοντα χώρο (χωλ) στους τοίχους να δημιουργηθεί ταπετσαρία η οποία να απεικονίζει πανοραμικά το Λιβάδι από την οπτική του Ολύμπου. Το ύψωμα με τα σπίτια του χωριού να εικονίζεται στους τοίχους απέναντι από το δωμάτιο έκθεσης, ώστε να δημιουργείται το κατάλληλο κλίμα για το καλωσόρισμα του επισκέπτη στο Λιβάδι. Θα βλέπει κανείς πως είναι το χωριό 'αμφιθεατρικά' πριν μπει στα 'ενδότερα' της ζωής των κατοίκων, για να ανακαλύψει τα μυστικά τους. Στις επιφάνειες του τοίχου που μένουν ανεκμετάλλευτες να αποδοθεί γραφιστικά το περιβάλλον σχολείου, με αναγνωστικά⁴⁹ και ελληνικές λέξεις διάσπαρτες. Για τον χάρτη και τις εισαγωγικές πληροφορίες προτείνουμε να αποδοθεί με τη μορφή επιτοίχιας ταπετσαρίας, να

⁴⁷ Του μουσειολόγου και του αρχιτέκτονα.

⁴⁸ Οι προδιαγραφές απόδοσης είναι αρκετά αναλυτικές γιατί επιχειρούμε μια ευρύτερη πρόταση που να περιλαμβάνει και τα επιθυμητά από εμάς υλικά και τις γραφιστικές προτιμήσεις, πράγματα τα οποία εναπόκεινται στην αρμοδιότητα κυρίως του χωρικού σχεδιαστή. Η διαδικασία της δημιουργίας μιας μουσειακής έκθεσης, αποτελεί συνεργατικό πρότζεκτ κυρίως μεταξύ νοηματικού σχεδιαστή (αρχαιολόγου ή ιστορικού ή λαογράφου κ.α.) με έναν παιδαγωγό, για τον σχεδιασμό των μουσειοπαιδαγωγικών δραστηριοτήτων και με έναν χωρικό σχεδιαστή (αρχιτέκτονα, ντιζάινερ κ.α.) προκειμένου ο μὲν πρώτος να δημιουργήσει το θεωρητικό-νοηματικό πλαίσιο και ο δε δεύτερος, στηριζόμενος στη θεωρητική δουλειά του πρώτου να κατασκευάσει χώρο και να εκθέσει τα αντικείμενα με τον τρόπο που εξυπηρετεί τη νοηματική μελέτη.

⁴⁹ Βλ. Παράρτημα στο συνοδευτικό υλικό.

‘αγκαλιάζει’ τον επισκέπτη και να τον τοποθετεί στον χώρο. Πάνω στο χάρτη να είναι σημειωμένα τα μεγάλα αστικά κέντρα και η θέση του Λιβαδιού. Εκατέρωθεν της ταπετσαρίας του χάρτη, να υπάρχουν γραμμένα στον τοίχο τα εξής κείμενα: Στα αριστερά του χάρτη, να δίνεται γραπτά η πληροφορία για τον τίτλο, το νοηματικό σκεπτικό και την πορεία που ακολουθεί η έκθεση⁵⁰, κλείνοντας με τα ονόματα των συντελεστών του πονήματος. Στα δεξιά να παρέχεται με τον ίδιο τρόπο απόδοσης, η γραπτή πληροφορία η σχετική με τον χάρτη. Να δίνονται τα στοιχεία της θέσης, του υψομέτρου του τόπου⁵¹ δόμησης (αμφιθεατρικά) και των βασικών χαρακτηριστικών του χωριού. Το κείμενο να είναι δίγλωσσο και να μην ξεπερνά τις 200 λέξεις.

Για τον **τίτλο της έκθεσης**: Να είναι γραμμένος με έντονη bold πλάγια γραφή και προτιμώμενη γραμματοσειρά cambria (**ΠΑΡΕ ΜΕ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ ΤΙ ΘΑ ΜΕ ΦΑΕΙ Ο ΚΑΜΠΟΣ!**), στο ύψος του ματιού του επισκέπτη ώστε να είναι ευκολότερη η ανάγνωσή του. Το χρώμα της γραμματοσειράς να είναι μαύρο.

Πριν προχωρήσουμε στο εσωτερικό του κυρίως εκθεσιακού χώρου, ας παραθέσουμε κάποια βασικά στοιχεία κατανόησής του. Ξεκινάμε με την πραγμάτευση της γλώσσας μέσω του σχολείου, όπου διδάσκονταν μόνο ελληνικά ως επίσημη γλώσσα και μετά προχωράμε στην γνωριμία του επισκέπτη με την ενδοοικογενειακή βλάχικη διάλεκτο. Σε όλη την έκθεση επικρατεί η συνδιαλλαγή των δύο γλωσσών και μόνο στο τέλος υποχωρεί και πάλι η βλάχικη, δίνοντας τη θέση της στην ελληνική, αφού όσο περνούν τα χρόνια από το 1960 και μετά, σταδιακά αρχίζουν να αλλάζουν τα πράγματα για τους ανθρώπους, στο επίπεδο της γλώσσας, του πολιτισμού και της ιστορίας. Μπαίνουμε πια σταδιακά στη βιομηχανική εποχή με αλλαγή των τεχνολογικών επιτευγμάτων και η βλάχικη διάλεκτος σιγά σιγά φθίνει, καθώς οι νεότεροι δε γνωρίζουν να τη μιλούν όπως οι παλιότεροι. Το φαινόμενο των ενδογαμιών το οποίο αποτελεί χαρακτηριστικό της Βλάχικης κοινωνίας, συμβαίνει μέχρι περίπου το 1960 όποτε και αυτό αρχίζει να αλλάζει. Τέλος, η ιστορία του χωριού φτάνει μέχρι την κατοχή και τον εμφύλιο, βρίσκοντας το σχεδόν κατεστραμμένο και αποδεκατισμένο. Εκεί συμβαίνει και το τέλος της έκθεσης με τον επισκέπτη να καλείται να διαλέξει ανάμεσα στις επιλογές που είχε ο τότε Λιβαδιώτης κάτοικος μετά την καταστροφή του χωριού από τους Ναζί. Να μείνει και να ανοικοδομήσει το σπίτι του ή να φύγει αναζητώντας μια καλύτερη τύχη στο εξωτερικό; Στη συνέχεια υπάρχει μια μικρή τελευταία ενότητα που πραγματεύεται το θέμα της παρουσίας των Βλάχων ευεργετών στην Ελλάδα. Νοηματικά, η ενότητα αυτή, μας παραπέμπει στα πρόσωπα που με τη δράση τους σημάδεψαν την ιστορία της χώρας, αναδεικνύοντας τους Βλάχους σε ευεργέτες εθνικού επιπέδου.

Η αλληλουχία των εκθεσιακών ενοτήτων μέσα στο χώρο, εξυπηρετεί καθαρά και μόνο το νοηματικό σκεπτικό και δεν ακολουθεί κάποια συγκεκριμένη σειρά⁵². Παρόλο δηλαδή που γίνεται μια προσπάθεια ρεαλιστικής απόδοσης της βλάχικης ζωής εντός και εκτός σπιτιού, ωστόσο, αυτό δεν είναι πάντοτε εφικτό, καθώς οι δυνατότητες του χώρου είναι πολύ περιορισμένες και έτσι δημιουργούμε τις ενότητες, όπως μας βολεύει χωρικά με βάση και την πληθώρα των αντικειμένων που έχουμε και τον όγκο που αυτά καταλαμβάνουν,

⁵⁰ Για την ενδεικτική εισαγωγική πληροφορία βλ. παράρτημα για την εισαγωγική ενότητα.

⁵¹ 1200 μέτρα υψόμετρο.

⁵² Βλ. κάτοψη.

αξιοποιώντας το ύψος που μας προσφέρει το ψηλοτάβανο δωμάτιο. Προσπαθούμε να αποδώσουμε τη διάταξη και τον εξοπλισμό του σπιτιού, ώστε ο επισκέπτης να γίνει κοινωνός των διαδικασιών που συνέβαιναν εντός και εκτός αυτού με σκοπό την κατανόηση των χαρακτηριστικών των κατοίκων μέσα από τον τρόπο ζωής και δράσης τους. Το χωρικό στήσιμο της έκθεσης είναι θέμα του αρχιτέκτονα, επομένως στην παρούσα εργασία δε θα μπορούμε σε αναλυτικές λεπτομέρειες για το πώς πρέπει να στηθεί σκηνοθετικά-χωρικά, θα επιχειρήσουμε μόνο κάποιες σκηνοθετικές προτάσεις, με κάθε επιφύλαξη ως προς την χωρική τους εφαρμογή, αφού άλλωστε δεν διαθέτουμε και τις κατάλληλες γνώσεις για κάτι τέτοιο, αλλά αντίθετα θα ασχοληθούμε κυρίως με το νόημα και το πώς πρέπει αυτό να αποδοθεί από τον αρχιτέκτονα μέσω της αλληλουχίας των εκθεσιακών χώρων.

Η βασική λογική που ακολουθείται είναι ο χωρισμός του χώρου σε δυο τμήματα, τα οποία νοηματικά μας παραπέμπουν στα δίπολα, εξωτερικές-εσωτερικές δραστηριότητες, άντρας-γυναίκα, γλώσσα – ιστορία, τότε-τώρα.

Το σπίτι αποτελεί το βασικό κύτταρο της κοινωνικής δομής της Βλάχικης Λιβαδιώτικης οικογένειας, αφού τα περισσότερα μέλη της περνούν ένα πολύ μεγάλο μέρος της ζωής τους εντός της οικίας. Οι γυναίκες καταπιάνονταν με τις διάφορες δουλειές του σπιτιού (πλύσιμο, μαγείρεμα, γνέσιμο), τα παιδιά, αφότου τελείωνε το παιχνίδι τους στους εξωτερικούς χώρους, τότε βοηθούσαν τις οικογένειες τους και μάθαιναν από τις μητέρες και τις γιαγιάδες τα κορίτσια και από τους πατεράδες και τους παππούδες τα αγόρια (Σαλαβάτη, Α. 2007, σ. 47). Οι πατεράδες δραστηριοποιούνταν εκτός του σπιτιού, με γεωργοκτηνοτροφικές ασχολίες και το εμπόριο και επέστρεφαν σε αυτό κυρίως για να φάνε και να κοιμηθούν ή όταν είχαν επισκέψεις. Οι γυναίκες είχαν σημαντικό ρόλο στην κοινωνία του χωριού. Δεν δούλευαν μόνο στο σπίτι, αλλά βοηθούσαν όσο μπορούσαν τους άντρες στις αγροτικές εργασίες. Για παράδειγμα, όπως μαθαίνουμε από τη μελέτη της Σαλαβάτη, Α. (2007, σ. 48) οι γυναίκες δούλευαν και στα χωράφια, βοηθώντας στη διαδικασία της πατατοπαραγωγής. Φύτευαν και έπειτα, τσάπιζαν με το δικέλι, και συνέλλεγαν με το χέρι τις πατάτες.

Έτσι οι δραστηριότητες που λάμβαναν χώρα εκτός του σπιτιού, μαζί με την ιστορία και τους ανθρώπους του τόπου, εκτίθενται στην μια πλευρά του δωματίου, ενώ οι αντίστοιχες που συνέβαιναν εντός του σπιτιού παρατίθενται στην άλλη πλευρά. Με άλλα λόγια, ξεκινάει κανείς την περιήγησή του, από το Λιβάδι του σήμερα και με μια 'βουτιά' στην ιστορία, ταξιδεύει στο παλιό Λιβάδι και τους ανθρώπους εκείνης της εποχής, με σκοπό να μάθει για αυτούς, πως ζούσαν και ποια ήταν η κουλτούρα τους. Η γλώσσα, θα αποτελεί όπως είπαμε και παραπάνω έναν βασικό παράγοντα πρόσληψης των νοημάτων, με την απόδοση των όρων στα βλάχικα και στα ελληνικά. Επίκεντρο όλων, ο άνθρωπος. Τέλος, η πορεία που θα ακολουθεί ο επισκέπτης θα είναι αριστερόστροφη.

Έχοντας κανείς διαβάσει το εισαγωγικό κείμενο της εισόδου, προχωρά πια στο εσωτερικό του χώρου. Μπαίνοντας βρίσκεται ήδη μέσα στην πρώτη ενότητα. Ο τίτλος και το εισαγωγικό κείμενο⁵³ βρίσκονται, μπαίνοντας στα αριστερά της πόρτας σε μια κάπως

⁵³ Οι προδιαγραφές απόδοσης για τους τίτλους και τα κείμενα, είναι σε όλη την έκθεση ίδιες. Βλ. παραπάνω στις γενικές προδιαγραφές απόδοσης, στο κεφάλαιο του προγραμματισμού.

διαγώνια κατασκευή η οποία θα φιλοξενεί το κείμενο⁵⁴. Βρισκόμαστε στην 1^η ενότητα που τιτλοφορείται: **‘Η ιστορία αρχίζει...’** Στόχος μας σε αυτή την ενότητα είναι ο επισκέπτης να μάθει για την ιστορία του τόπου και για τους ανθρώπους του. Επιλέγουμε ένα βίντεο με θέμα: **Το Λιβάδι, ο τόπος και οι άνθρωποι** στο οποίο παρουσιάζονται το χωριό, οι άνθρωποι και τα χαρακτηριστικά τους. Γίνεται αναφορά στο πού βρίσκεται το χωριό, ποια είναι η μορφή της οικονομίας του, καθώς και στις εργασίες και τις δραστηριότητες των Λιβαδιωτών τότε και σήμερα. Επίσης το βίντεο θα παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά των Βλάχων κατοίκων του χωριού με σκοπό την ανάδειξη της ομοιότητας ή της διαφοράς τους σε σχέση με τις άλλες φυλετικές ομάδες. Ο επισκέπτης με αυτό το βίντεο θα έρχεται σε μια πρώτη επαφή με το αντικείμενο που παρουσιάζει η έκθεση παρακάτω. Θα μαθαίνει τα βασικά στοιχεία για τους ανθρώπους του τότε και του τώρα, ώστε να καταλάβει μέσω αυτών τους ανθρώπους του χθες και να γίνει αντιληπτό από τον ίδιο ή έννοια της συνέχειας σε όλους τους τομείς. Με διαφορετικά μεν τεχνολογικά μέσα, αλλά με σχεδόν ίδιες πρακτικές. Το βίντεο θα παίζει στο τμήμα του τοίχου που βρίσκεται ακριβώς μπροστά από την κύρια είσοδο στο χώρο. Η υπόλοιπη ανεκμετάλλευτη επιφάνεια του τοίχου, να είναι γραφιστικά ‘ντυμένη’ με κολάζ έγχρωμων φωτογραφιών ανθρώπων του σήμερα από το χωριό.

Στην επιφάνεια που σχηματίζει το διαχωριστικό στοιχείο, στα δεξιά της επιφάνειας του βίντεο θα παρατίθεται κείμενο για την απόδοση της πληροφορίας της Βλάχικης γλώσσας. Θα αναφέρονται στοιχεία όπως: 1) Ότι η βλάχικη (κουτσοβλαχική) γλώσσα περιέχει ένα κράμα λέξεων, λατινικών και ελληνικών. 2) Ότι η κουτσοβλαχική γλώσσα είναι προφορική· δε γράφεται (Προκόβας, Κ. 2013, σ. 89). 3) Ότι η ίδια ήταν συνέπεια της Ρωμαιοκρατίας, που για την Ελλάδα κράτησε επτά αιώνες (είκοσι γενιές). Ο εκλατινισμός έγινε εκεί όπου συμβιούσαν Έλληνες και Ρωμαίοι άποικοι στρατιώτες, εξ ου και το λατινογενές ιδίωμα είναι λαϊκό, προφορικό λατινικό ιδίωμα (Προκόβας, Κ. 2013, σ. 90). 4) Τέλος η κουτσοβλαχική ήταν γλώσσα ενδοοικογενειακή, ενδοκοινοτική, ενώ η Ελληνική ήταν η «Πάτρια» γλώσσα (Προκόβας, Κ. 2013, σ. 91). Η γλώσσα για τις εξωτερικές (εκτός της κοινότητας) επαφές.

Στον τοίχο αμέσως στα αριστερά μπαίνοντας, συναντά κανείς το άνοιγμα της εισόδου στην επόμενη ενότητα και εκατέρωθεν αυτής, από τη μια πλευρά ένα κομμάτι διαχωριστικού στοιχείου (μάλλον γυψοσανίδα) 1,50 μέτρου πάνω στο οποίο θα παρουσιάζονται οι σπουδαίοι άνθρωποι του χωριού μέσα από ασπρόμαυρες και έγχρωμες φωτογραφίες τοποθετημένες με τη μορφή ενός χρονολογίου (γραφιστικά αποδοσμένο στην επιφάνεια). Από την άλλη πλευρά της εισόδου της επόμενης ενότητας, συναντάμε μια κούκλα γυναικεία, μεγάλης ηλικίας. Σκοπός μας είναι να ταυτίσει ο επισκέπτης της γιαγιά-κούκλα με την δικιά του γιαγιά. Η κούκλα αυτή έχει το ρόλο της οικοδέσποινας. Καλωσορίζει μα και συνάμα μας **αφηγείται** τις μνήμες της. Η υπόλοιπη έκθεση αποτελεί ένα flash back στις μνήμες της γιαγιάς. Με αυτόν τον τρόπο πετυχαίνεται και η ομαλή σύνδεση της πρώτης ενότητας με τις επόμενες. Στο τοίχο που ‘αγκαλιάζει’ την κούκλα της γιαγιάς συναντά κανείς το εισαγωγικό κείμενο της ενότητας 2 (**...Καλώς ήρθατε στη ζωή μας...**) όπου θα αναφέρονται στοιχεία για το βλάχικο σπίτι και τη ζωή των κατοίκων του χωριού παρουσιασμένη μέσα από τα αντικείμενα καθημερινής χρήσης. Νοηματικά πρόκειται για την παρουσίαση της ζωής των κατοίκων, παρά τις διάφορες αντιξοότητες των

⁵⁴ Βλ. κάτωψη.

καιρών (πόλεμοι, χειμώνες, καταστροφές) και πως παρόλα αυτά η ζωή συνεχίζεται κανονικά.

Προδιαγραφές απόδοσης:

Για τους **τίτλους** και τα **κείμενα**, να είναι όλα γραμμένα πάνω στους τοίχους ή στις κατά τόπους εκθεσιακές επιφάνειες. Ο τίτλος της 1^{ης} ενότητας να βρίσκεται στο στοιχείο όπου φιλοξενεί και το εισαγωγικό κείμενο, με σαφή την ιεράρχηση της πληροφορίας. Για τον τίτλο και το εισαγωγικό της 2^{ης} ενότητας να αποδίδονται γραπτά πάνω στη διαχωριστική επιφάνεια, είτε με μπάνερ είτε με αυτοκόλλητα μαύρα βινίλια γράμματα. Για το στυλ και την έκταση των γραμματοσειρών ισχύει ότι έχουμε αναφέρει στις γενικές προδιαγραφές απόδοσης, στο τέλος της ενότητας του προγραμματισμού. Το περιεχόμενο του εισαγωγικού κειμένου της πρώτης να είναι: 1) Η οικονομία του χωριού⁵⁵. 2) Σε τι υψόμετρο βρίσκεται και πού⁵⁶; 3) τι καλλιεργείται εκεί κ.α.)

Για το **βίντεο**, να προβάλλεται πάνω στον τοίχο ή σε πανί προβολής με αναπαραγωγικό μέσο, έναν προβολέα που θα κρέμεται από την οροφή. Κείμενο επεξήγησης του βίντεο δεν κρίνουμε απαραίτητο να υπάρχει. Να είναι το ανώτερο 5 λεπτά και να παίζει σε επανάληψη.

Για τις **φωτογραφίες**, να είναι έγχρωμες και τοποθετημένες άτακτα στην επιφάνεια του τοίχου δίπλα από το βίντεο. Να έχουμε ανθρώπους πολλούς, τους κατοίκους σε διάφορες στιγμές τις ζωής τους.

Για την **γιαγιά** προτείνουμε μια κούκλα, σε ύψος 1,65 μέτρα, ντυμένη με τα απλά καθημερινά της ρούχα. Η κούκλα να βρίσκεται στα δεξιά της εισόδου της επόμενης ενότητας, ώστε να εκμεταλλευτούμε κατάλληλα τη γωνία που σχηματίζεται με την ένωση του κεντρικού διαχωριστικού στοιχείου. Η χειρονομία της να είναι μια ελαφριά υπόκλιση και τα χέρια της να δείχνουν την είσοδο της επόμενης ενότητας. Για να γίνει πιο ρεαλιστικό το σκηνικό, προτείνουμε την ύπαρξη κουμπιού δίπλα από την κούκλα, ώστε με το πάτημά του, να ξεκινήσει να μιλάει, στην κοινή ελληνική. Ο λόγος της να είναι ο εξής: *«Καλωσορίσατε στο Λιβάδι, το χωριό μου και το σπίτι μας... ελάτε, περάστε να σας αφηγηθώ μια ιστορία για την οικογένεια μου και το πως ζούσαμε τότε...»*

Για το **χρονολόγιο** παρουσίασης των φωτογραφιών, θέλουμε τη γραφιστική αναπαράσταση ενός άξονα του χρόνου με τις ημερομηνίες καμπές για το Λιβάδι για μια πρώτη επαφή με την ιστορία. Φωτογραφίες των επιφανών προσώπων θέλουμε επίσης να

⁵⁵ Τα βλάχικα ορεινά χωριά είχαν μικτή οικονομία (εμποροβιοτεχνική και γεωργοκτηνοτροφική). Έτσι στο Λιβάδι από τα τέλη του 18^{ου} αι. διαμορφώνεται μια ισχυρή ομάδα εμποροβιοτεχνών με αστικό προσανατολισμό. Κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αι. συναντάμε μια οικονομία ημινομαδικής κτηνοτροφίας και βιοτεχνικού είδους λόγω της παραγωγής μάλλινων ειδών (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 93). Η αγροτική οικονομία στο Λιβάδι ήταν από τη φύση της περιορισμένη, καθώς τα ημιορεινά χωράφια ήταν μικρά και φτωχά σε απόδοση. Στη διάρκεια του 19^{ου} αι. όμως η ενασχόληση με τη γεωργία παίρνει σταδιακά μεγαλύτερη διάσταση, αφού περιορίστηκαν τα μεγάλα τσελιγκάτα. Στο χωριό καλλιεργούνταν κυρίως οι ορεινές πατάτες οι λεγόμενες (πατάτες ντι λα μούντε) και οι οποίες παρασκευάζονταν με δέκα διαφορετικούς τρόπους και είχαν ασύγκριτη γεύση (Προκόβας, Κ. 2006, σ. 332) αλλά και η αμπελοργία γνώρισε περιόδους σημαντικής παραγωγής αφού φτάνουν κάποτε να καλλιεργούν έως και 10.000 στρέμματα αμπελώνων (Κουκούδης, Ι. Α. 2001, σ. 95).

⁵⁶ 1200 μέτρα υψόμετρο στο όρος Τίταρος.

είναι τοποθετημένες ανάλογα με την ημερομηνία τους. Το κείμενο που θα ακολουθεί τις φωτογραφίες να δίνει τις σημαντικότερες πληροφορίες ζωής και δράσης των ανθρώπων που απεικονίζονται και των ιστορικών γεγονότων συνοπτικά. Τα πρόσωπα που επιλέγουμε να εικονίζονται είναι: Γεωργάκης Ολύμπιος, Άνθιμος Ολυμπιώτης, Αγαθάγγελος επίσκοπος Πέτρας και Λιβαδίου, Αθανάσιος Αστερίου, καπετάν Νικήτας και νεότεροι όπως ο Γίαννης Τριάρχου⁵⁷.

Για τη γραπτή πληροφορία της **γλώσσας**, θα ακολουθηθεί το γραφιστικό μοτίβο που έχει επιλεγεί για όλα τα κείμενα και τις κειμενολεζάντες της έκθεσης.

Προχωρώντας κανείς παρακάτω συναντά την πρώτη υποενότητα, αυτή του τιτλοφορείται ως: **...Για αυτό το έρμο το ψωμί που πριν το φας χορταίνει...** που θα διαπραγματεύεται τις δραστηριότητες που λάμβαναν χώρα στην κουζίνα αλλά και στο πλυσταριό⁵⁸. Εισέρχεται πια κανείς στο εσωτερικό ενός βλάχικου σπιτιού και συγκεκριμένα στον φούρνο και το πλυσταριό αυτού⁵⁹, καθώς και στο λεγόμενο *κατώι*, εκεί όπου φυλάσσονται διάφορων ειδών αντικείμενα χρηστικά. Όπως μας πληροφορεί ο φιλόλογος Κώστας Προκόβας στο έργο του *τα παιδιά της μνημοσύνης*, (σ. 65) «το κατώι ήταν ένας άλλος χώρος που ζούσε με τις δικές του ιδιαιτερότητες και με την ιστορία των διάφορων αντικειμένων». Το μπροστινό του μέρος λειτουργούσε σαν αποθηκευτικός χώρος, όπου τοποθετούσαν το αλεύρι, διάφορα ξύλινα βαρέλια από τότε που παρήγαγαν κρασί. Επίσης αποθηκεύονταν ψάθινα καλάθια, ξύλινες βουτσέλες, ταψιά, μπακράτσια, μπουκάλια όλων των ειδών, καντάρια και πλάστιγγες, γκαζόλαμπες, τσάπες, δικέλια και διάφορα άλλα εργαλεία γεωργικά και κτηνοτροφικά, εξοπλισμός ζώων (σαμάρια, λαιμαριές κλπ), ουσιαστικά αποτελεί το «βασίλειο του παππού» «όλα τα αντικείμενα είχαν μια σχέση ζωής με τον παππού» (σ. 65).

Τα αντικείμενα⁶⁰ που θα εκτεθούν εδώ είναι καθημερινής χρήσης, αγροτικά, κτηνοτροφικά και κουζινικά. Πιο συγκεκριμένα, μπαίνουντας κανείς στο χώρο αυτό, συναντά στα αριστερά του τις δραστηριότητες του ζυμώματος και φουρνίσματος του ψωμιού και της πίτας, με την κατασκευή του φούρνου (γραφιστική απεικόνιση στον τοίχο, της κόγχης ενός φούρνου για το ψήσιμο του ψωμιού) με έναν πάγκο ξύλινο πάνω στον οποίο θα υπάρχει το πλαστήρι για το άνοιγμα φύλλου της πίτας. Γύρω στον τοίχο (πίσω και δίπλα από την κούκλα, στο γραφιστικό δηλαδή περιβάλλοντα χώρο του φούρνου) κρεμασμένα τα διάφορα αντικείμενα τα σχετικά με τις εργασίες, το *ουζόγου* = πυράγρα, για την απομάκρυνση των κάρβουνων από το φούρνο, η ξύστρα για τα υπολείμματα ζυμαριού στη σκάφη ζυμώματος, η πινακωτή, η σκάφη του ζυμώματος, το *μισάλι* για το σκέπασμα του ψωμιού στην πινακωτή και το φουρνόφτυαρο. Στην υποενότητα αυτή ξεκινώντας από τα αριστερά βλέπουμε πρώτα τη μυλόπετρα για το άλεσμα των κόκκων του σιταριού, ώστε να

⁵⁷ Βλ. Παράρτημα ενότητας 1ης.

⁵⁸ Πρόκειται για χώρο στεγασμένο στην αυλή του σπιτιού, που λεγόταν πλυσταριό και που πέρα από τις πλυστικές εργασίες χρησίμευε και ως δεύτερη κουζίνα με κουζινικά σκεύη (Προκόβας, Κ. 2013, σ. 67). Λόγω όμως έλλειψης χώρου στο παράδειγμά μας, το εντάσσουμε στις γενικότερες δραστηριότητες που συνέβαιναν εντός του σπιτιού.

⁵⁹ Κατανοούμε πως δεν είναι αυτή η φυσική συνέχεια των πραγμάτων, καθώς κανείς όταν εισέρχεται σε ένα σπίτι, δεν μπαίνει στο υπόγειο αυτού, αλλά μην ξεχνάμε ότι η αφήγηση μας δομείται στο χώρο σύμφωνα με τους περιορισμούς που ο τελευταίος μας επιβάλλει, όντας στενός και μικρός,

⁶⁰ Για τα αντικείμενα που θα χρησιμοποιηθούν σε αυτή την υποενότητα βλ. παράρτημα υποενότητας 1^{ης}.

γίνει αλεύρι, έπειτα τα διάφορα σουρωτήρια, σινιά, κανάτια για νερό, τρίφτες, ταψιά, τσουμπλέκια, τσουκάλια, την κουτάλα ανάδευσης κ.α. για την αποθήκευση και μετατροπή του αλευριού σε ζύμη, κρεμασμένα στους τοίχους περιμετρικά. Μπροστά από αυτά εκτίθεται η γυναίκα νοικοκυρά (κούκλα), ντυμένη με την ποδιά της, να ανοίγει φύλλο στον πάγκο εργασίας, πάνω στο πλαστήρι. Δίπλα στον πάγκο όπου εργάζεται η γυναίκα υπάρχει η πυροστιά με τη γάστρα για το ψήσιμο της πίτας. Η νοικοκυρά εδώ μας ξεναγεί στα μυστικά της βλάχικης κουζίνας, με μυρωδιές και γεύσεις βλάχικες.

Από το αλεύρι, στην αρτοποιασκευή και έπειτα στο ψήσιμο του ψωμιού. Από το άνοιγμα του φύλλου, στην παραγωγή της πίτας. Από το πλύσιμο των ρούχων στο κοπάνισμα μέσα στην κουπάνα με τον κόπανο και από κει στο άπλωμα. Ακολουθώντας αυτή την πορεία στα δεξιά της εισόδου, αναπτύσσεται το πλυσταριό, με την ξύλινη σκάφη πλυσίματος τοποθετημένη στον τοίχο με ρούχο εντός της και τους κόπανους έναν μέσα στη σκάφη, για να δείχνουμε έτσι τη λειτουργία του και έναν εκτός αυτής, ακουμπισμένο στο πλάι. Επίσης, με ρούχα, τσαλακωμένα απλωμένα σε σύρμα περασμένο από τη μια γωνιά του χωρίσματος, στην άλλη, τοποθετημένο διαγώνια, για τη δημιουργία έτσι ενός ρεαλιστικού περιβάλλοντος χώρου για το πλύσιμο και άπλωμα των ρούχων. Γραφιστικά στον τοίχο πίσω από τα εκθέματα να απεικονίζονται οι διάφορες διαδικασίες (πλύσιμο, ζύμωμα, ψήσιμο καφέ)⁶¹. Στο χώρο που περισσεύει δίπλα από τη σκάφη, ως επόμενες διαδικασίες του πλυσίματος και του στεγνώματος ακολουθούν το γάζωμα (για τα τρύπια ρούχα) και έπειτα το σιδέρωμα, δραστηριότητες που θα δείξουμε με το σίδερο και τις ραπτομηχανές με τις θήκες τους. Εδώ, για όλη την υποενοότητα, στόχος μας είναι ο επισκέπτης να αντιληφθεί τον τρόπο με τον οποίο γίνονταν οι κοπιαστικές αυτές δουλειές από τις γυναίκες του σπιτιού με μια έμμεση αναφορά στη γυναικεία εργασία στο σπίτι και στο διαχωρισμό της από την αντρική που λάμβανε χώρα εκτός σπιτιού. Οι άντρες ασχολούνταν με τις εξωτερικές δουλειές του σπιτιού (γεωργία, κτηνοτροφία, εμπόριο) ενώ οι γυναίκες ασχολούνταν κυρίως κατά αποκλειστικότητα με τις δουλειές του σπιτιού (πλύσιμο, ζύμωμα, αργαλειό κ.α.) (Σαλαβάτη, Α, 2007, σ. 46-51).

Αφήνοντας πίσω του κανείς τις κουζινικές δραστηριότητες και το πλύσιμο, συναντά την υποενοότητα 2 που τιτλοφορείται: **... Με τον ιδρώτα μας...** (τίτλος και εισαγωγικό κείμενο θα αποδίδονται γραπτά στον τοίχο) και αφορά τα διάφορα γεωργοκτηνοτροφικά αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν οι άντρες γεωργοί και κτηνοτρόφοι. Τα αντικείμενα⁶² που θα χρησιμοποιηθούν στο εκθεσιακό αυτό κομμάτι, περιγράφουν τις γεωργοκτηνοτροφικές πρακτικές που λάμβαναν χώρα στο Λιβάδι και αποτελούν τη βάση της οικονομίας του. Έχουμε ένα ξυλάροτρο, με όλο του τον εξοπλισμό, που χρησιμοποιούνταν για το όργωμα, αντικείμενο που θα βλέπει κανείς πρώτο, αφού η πορεία της σκέψης μας ακολουθεί τη σειρά πλήρωσης των αγροτικών δραστηριοτήτων. Πρώτα έχουμε τη σπορά, μετά το θερισμό και το αλώνισμα. Διαδικασίες που επιθυμούμε να περιγραφτούν με αυτή τη σειρά, ώστε να γίνει αντιληπτή από τον επισκέπτη η συνολική διαδικασία⁶³. Από το άροτρο, προχωράμε στα διάφορα εξαρτήματα των ζώων, τις

⁶¹ Βλ. παράρτημα 1^{ης} υποενοότητας.

⁶² Για τα αντικείμενα βλ. παράρτημα υποενοότητας 2^{ης}.

⁶³ Για τον σκηνοθετικό τρόπο απόδοσης, βλέπε αμέσως μετά τις προδιαγραφές απόδοσης για αυτή την υποενοότητα.

λαιμαριές, και την ποδοπέδα, και συνεχίζουμε στις διαδικασίες του αλώνισματος και του θερισμού. Οι διάφορες παλαμαριές, τα λιχνιστήρια, τα καρπολόγια, το ξύλινο φτυάρι και τα δικούλια (οι διχαλωτές τσάπες), εφαρμοσμένα και αυτά στον τοίχο, με τις λεζάντες τους να τα συνοδεύουν. Το δοκάνι δηλαδή η σβάρνα για το αλώνισμα, όντας τοποθετημένη μπροστά από τον γραφιστικά αποδοσμένο σε κλίμα χωραφιού οπίσθιο τοίχο, μας εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο συνέβαινε η σύνθλιψη των σπόρων κατά το αλώνισμα, διαδικασία η οποία επεξηγείται και σε συνοδευτικό κείμενο αποδοσμένο και αυτό γραφιστικά στο τμήμα του τοίχου πάνω από το δοκάνι, το οποίο σκηνοθετικά να είναι αποδοσμένο σαν σε ώρα δράσης με μια πέτρα τοποθετημένη στην πίσω πλευρά του για την προσθήκη βάρους.

Τα κτηνοτροφικά αντικείμενα, πρόκειται κυρίως για βουτσέλες (ξύλινα παγούρια), κουδούνια ζώων, και βαρέλι για την αποθήκευση του τυριού και μπουτινέλο με το εργαλείο αποβουτύρωσης, καθώς επίσης και μια νταμιτζάνα για κρασί ή τσίπουρο και ένα μελίσσι ξυλόπλεχτο κ.α., προτείνουμε να τοποθετηθούν στον τοίχο της ενότητας, αφού πρόκειται κυρίως για αντικείμενα μικρά που εύκολα μπορούν να αξιοποιηθούν από τον χωρικό σχεδιαστή, προς εξυπηρέτηση των αναγκών παρουσίας. Το εποπτικό υλικό με τις φωτογραφίες και το κείμενο θα βρίσκεται σε μια επιφάνεια έκθεσης που θα δημιουργήσουμε εμείς (μπάνερ ή κάποιο μεταλλικό κάθετο στοιχείο) διαγώνια τοποθετημένο (βλ. κάτωψη ισογείου, κάτω αριστερή γωνία του χώρου).

Προδιαγραφές απόδοσης: Για τους τίτλους, τα εισαγωγικά κείμενα και τις λεζάντες: Ο τίτλος και το εισαγωγικό κείμενο της υποενότητας για το πλυσταριό και τον φούρνο να είναι τοποθετημένα σε μια δημιουργημένη από εμάς επιφάνεια έκθεσης (είτε μεταλλικό στοιχείο, είτε μπάνερ), τοποθετημένο διαγώνια, μεταξύ της υποενότητας του φούρνου και της επόμενης αυτής των γεωργοκτηνοτροφικών δραστηριοτήτων⁶⁴. Οι λεζάντες να βρίσκονται πλάι στα αντικείμενα αποδοσμένες με το δίγλωσσο μοτίβο (βλάχικα και ελληνικά) και στα αγγλικά και να αναφέρουν την ονομασία και τη χρήση του αντικειμένου στο οποίο αναφέρονται. Για τον τίτλο και το εισαγωγικό της επόμενης υποενότητας που έχει να κάνει με τις γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες, να είναι γραφιστικά αποδοσμένα στον τοίχο ή σε κατασκευή δικιά μας διαγώνιου προσανατολισμού. Να δίνονται όλα τα εισαγωγικά κείμενα στα ελληνικά και στα αγγλικά. Οι πληροφορίες που θα αναπαράγονται σε αυτά να έχουν να κάνουν με την αναφορά των εκάστοτε κάθε φορά δραστηριοτήτων προς παρουσίαση, δοσμένες με ευσύνοπτο τρόπο, με γραπτό κείμενο που να μην ξεπερνά τις 250 λέξεις⁶⁵. Οι λεζάντες να είναι τρίγλωσσες (βλάχικα, ελληνικά, αγγλικά). Ο τοίχος της υποενότητας για τις κουζινικές δουλειές, γραφιστικά να είναι αποδοσμένος αναπαριστώντας το ψυχρό και απαλά φωτισμένο χώρο για τις δουλειές του νοικοκυριού. Για το πλυσταριό το περιβάλλον να είναι κάπως σκοτεινό και υγρό. Τέλος, για το περιβάλλον στην υποενότητα με τα γεωργοκτηνοτροφικά αντικείμενα, να είναι αποδοσμένο έτσι ώστε να δίνει την αίσθηση ενός χωραφιού έτοιμου προς όργωμα. Για το ξυλάροτρο, να είναι τοποθετημένο διαγώνια πίσω από την επιφάνεια έκθεσης του

⁶⁴ Βλ. κάτωψη.

⁶⁵ Για την εξοικονόμηση χώρου και χρόνου, αναφέρουμε στο παράρτημα, ενδεικτικά το εισαγωγικό κείμενο της εισαγωγικής ενότητας, για μια πρώτη επαφή του αναγνώστη με τον τρόπο παρουσίας των εισαγωγικών κειμένων, τα οποία και θα ακολουθούν σε όλες τις ενότητες και τις υποενότητες, το ίδιο μοτίβο. Οι πληροφορίες που θα περιέχουν θα προέρχονται κυρίως από την βιβλιογραφική έρευνα που έχει προηγηθεί.

εισαγωγικού κειμένου της προηγούμενης υποενότητας, εν ώρα δράσης, όρθιο, σε περιβάλλον χωραφιού σαν να οργώνει το χώμα, ενώ στον τοίχο να είναι αποδοσμένο ζωγραφικά ένα άλογο το οποίο θα 'σέρνει' το άροτρο και παράλληλα θα δικαιολογεί την ύπαρξη των επόμενων αντικειμένων που είναι αυτά του εξοπλισμού των ζώων. Σαν πληροφορία γραπτή στον τοίχο να υπάρχει το ποίημα του Βαλαωρίτη για το ξυλάροτρο⁶⁶. Στον τοίχο να δίνεται γραπτή και γραφιστική πληροφορία που να επεξηγούν τη διαδικασία του αλωνίσματος σε στάδια. Κεντρικά εκθέματα στο σημείο αυτό να είναι το άροτρο και το δοκάνι⁶⁷ ως τα βασικότερα και μεγαλύτερα εργαλεία για τις αγροτικές εργασίες.

Για την **κούκλες**: Στην πρώτη υποενότητα (φούρνος) να είναι γυναικεία σε πραγματικές - ανθρώπινες αναλογίες, ντυμένη με ποδιά. Στημένη σκηνοθετικά έτσι ώστε να ανοίγει φύλλο για πίτα. Η γυναίκα αυτή θα μας μιλήσει βλάχικα στο πάτημα του κουμπιού δίπλα της και θα μας λέει λόγο⁶⁸ σχετικά με τις δραστηριότητες που συνέβαιναν στην κουζίνα. Προκειμένου όμως να γίνει αντιληπτή στον επισκέπτη και να καταλάβει ο τελευταίος τη διγλωσσία (βλάχικη - ελληνική γλώσσα) σκεφτήκαμε να φωτίζονται επιλεγμένα ενδεικτικά αντικείμενα όταν η κούκλα θα αναφέρεται σε αυτά, έτσι ώστε ο επισκέπτης να αντιλαμβάνεται για πιο αντικείμενο πρόκειται. Για οικονομία χρόνου να επιλεχθούν τυχαία ορισμένα μόνο αντικείμενα. Εξάλλου μην ξεχνάμε ότι σε όλα τα εκθέματα θα υπάρχουν διγλωσσες λεζάντες επεξήγησης, ώστε ο επισκέπτης να είναι σε θέση να παρακολουθεί την βλάχικη ονομασία σε συνδυασμό με την ελληνική κοινή ονομασία, όταν, όποτε και με όποια σειρά επιθυμεί ο ίδιος.

Τέλος, με σκοπό να γίνει πιο φανερή η πορεία που ακολουθείται και να επιτευχθεί καλύτερα ο διαχωρισμός των υποενοτήτων και των περιβαλλοντικών συνθηκών που επιθυμούμε να έχουμε σε κάθε κομμάτι της έκθεσης, προτείνουμε την ανύψωση του πατώματος με τη δημιουργία ίσως πάγκου ξύλινου 15 εκατοστών, ή του κατάλληλου κάθε φορά υλικού, το οποίο θα εξυπηρετεί και τις ανάγκες απόδοσης του περιβάλλοντος της έκθεσης. Οι υποενοότητες που θα είναι υπερυψωμένες σκεφτόμαστε να είναι αυτές που αναφέρονται στην κουζίνα, στις γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες και στο πλυσταριό. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται πιο διακριτός ο τρόπος διαχωρισμού των ενοτήτων και παράλληλα διατηρούμε τα αντικείμενα σε απόσταση ασφαλείας από τον επισκέπτη. Παράλληλα ορίζεται και η πορεία που ο τελευταίος οφείλει να ακολουθήσει.

Συνεχίζοντας την περιήγηση προς τα δεξιά φτάνει κανείς στην επόμενη υποενότητα, την τρίτη. Αυτή διαπραγματεύεται τα υφαντά και τον ρουχισμό των κατοίκων του Λιβαδιού. Ο τίτλος της ενότητας είναι: **...Δώσε κλώτσο στην ανέμη...** Όπως γίνεται φανερό και από τον τίτλο, σε αυτή την ενότητα θίγεται το θέμα των υφαντικών δραστηριοτήτων που συνέβαιναν στο Λιβάδι και που αποτελούσαν μεγάλη υπόθεση για τις γυναίκες του χωριού, καθώς περνούσαν πολλές ώρες και μέρες της ζωής τους ασχολούμενες με την κατεργασία

⁶⁶ Βλ. συνοδευτικό υλικό υποενότητας 2^{ης}.

⁶⁷ Βλ. παράρτημα (γεωργικό αντικείμενο με κωδικό καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/06).

⁶⁸ Μια έκφραση που να περιλαμβάνει μερικά αντικείμενα από αυτά που εκτίθενται. Για παράδειγμα: **'Αντού αουά καρπιτόρλου σι τιντέμου φράντζι, πέτουρι τ' ούνα πίτα' = φέρε εδώ το πλαστήρι να απλώσουμε φύλλα, πέτουρα για μια πίτα.**

του μαλλιού και τη δημιουργία υφαντών ρούχων, κιλιμιών και βελεντζών⁶⁹. Τα αντικείμενα που έχουμε για αυτή την κατηγορία⁷⁰ παρουσιάζουν σχεδόν όλες τις διεργασίες επεξεργασίας μαλλιού και δημιουργίας υφαντών. Από το κούρεμα των προβάτων, μέχρι την παραγωγή των ρούχων. Έχουμε τα εργαλεία επεξεργασίας του μαλλιού, ζόρνες, λανάρια, ρόκα, αδράχτια, τσικρίκι, αργαλειός⁷¹ κ.α. Η σειρά τοποθέτησης τους προτείνουμε να συμβαδίζει με αυτή της λογικής πορείας των εργασιών, ξεκινώντας πρώτα από το κούρεμα του μαλλιού των προβάτων, προχωρώντας στο πλύσιμο και από κει στο ξάσιμο του μαλλιού και του λαναριού με τις ζόρνες και τα λανάρια αντίστοιχα και συνεχίζουμε με τη ρόκα και το τσικρίκι μαζί με τα εξαρτήματά τους, τα αδράχτια (κρεμασμένα στον τοίχο) και τέλος έχουμε τη διχάλα συλλογής νήματος μαζί με την ανέμη συλλογής ως τα τελευταία στάδια πριν μπει το μαλλί στον αργαλειό. Από κει να βγαίνουν χρωματιστές κλωστές και να συνδέονται στα διάφορα τμήματα του αργαλειού, ο οποίος είναι έτοιμος για δράση, με μια γυναικεία κούκλα να έχει πάρει θέση μπροστά του έτοιμη να αρχίσει να υφαίνει. Στο σημείο αυτό ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει έναν παραδοσιακό λιβαδιώτικο αργαλειό και να μάθει τις ονομασίες των μερών του, έχοντας σαν αφηγήτρια τη γυναίκα που υφαίνει.

Στη συνέχεια, φτάνουμε στην τέταρτη υποενότητα με τίτλο: *...κατάλευκα σαν καινούρια...* για την παρουσίαση των υφαντών και των ρούχων, ως παράγωγα προϊόντα, καθώς και στην παρουσίαση των επίσημων ενδυμασιών του Λιβαδιού. Αυτή άλλωστε προτείνουμε να είναι και η σειρά της σκηνοθετικής-χωρικής απόδοσης, ώστε ο επισκέπτης να γίνεται μάρτυρας της βήμα προς βήμα παραγωγής ενός υφαντού προϊόντος και να καταλαβαίνει την όλη διαδικασία εξ αρχής. Τέλος, θα εκθέτονται τα διάφορα είδη ρουχισμού καταλήγοντας στην παρουσίαση της γυναικείας επίσημης ενδυμασίας και της αντρικής καθημερινής. Το μαλλί μπαίνει στον αργαλειό ως κλωστή και βγαίνει πια υφαντό. Αυτό, σκεφτήκαμε να αποδίδεται κάπως αφαιρετικά, με ρούχα κυρίως αλλά και μερικά κιλίμια να αιωρούνται και να βγαίνουν από τον αργαλειό και το μπαούλο φύλαξής τους, το οποίο βρίσκεται κάτω από το παράθυρο του χώρου, το οποίο όμως για τις ανάγκες τις έκθεσης κλείνεται, όπως και τα επόμενα δύο. Δύο κούκλες και εδώ, μια αντρική και μια γυναικεία, μας παρουσιάζουν τις στολές, η μεν γυναικεία, την παραδοσιακή νυφιάτικη με το χαρακτηριστικό κόσμημα στην κεφαλή, το λεγόμενο καϊρούκι, ενώ η δε αντρική μια στολή καθημερινή, που συνδυάζει στοιχεία της στολής του κυρατζή (πλανόδιος έμπορος) και απλής καθημερινής ενδυμασίας. Στον απέναντι τοίχο, δηλαδή τον μεσαίο τον διαχωριστικό, θα παρουσιάζονται οι άνθρωποι του τότε να δρουν, μέσα από γραφιστικό κολλάζ φωτογραφιών.

Προδιαγραφές απόδοσης: Ο τίτλος και το **εισαγωγικό κείμενο** για την υποενότητα που πραγματεύεται την επεξεργασία του μαλλιού, να βρίσκονται γραμμένα στον τοίχο κάπου

⁶⁹ Το θέμα της προίκας είναι υψίστης σημασίας για τις γυναίκες του χωριού και κάθε νέα κοπέλα ασχολούνταν με την δημιουργία της προίκας της μέχρι να παντρευτεί και κατόπιν ασχολούνταν με το ντύσιμο του σπιτιού με χειροποίητα υφαντά (φλοκάτες, κιλίμια, κουρτίνες, τραπεζομάντηλα κ.α.) [Σαλαβάτη, Α. 2007, σ. 49.](#)

⁷⁰ Για τα αντικείμενα που θα πλαισιώνουν την υποενότητα, βλ. παράρτημα υποενότητας 3^{ης}.

⁷¹ Ο αργαλειός θα μπορούσε να αποτελέσει μια κατηγορία από μόνος του καθώς έχουμε ολόκληρο τον παραδοσιακό αργαλειό τον **αραζμπούου**, με όλα τα μέρη που τον συναποτελούν (βλ. [Προκόβας, Κ. 2006, σ. 91-94](#)). Εδώ προτείνεται να αναφέρονται στη λεζάντα στα βλάχικα και στα ελληνικά, τα ονόματα των διάφορων μερών του και να ακολουθούν το καθιερωμένο μοτίβο ήχου με το πάτημα ενός κουμπιού πλάι στον αργαλειό.

ανάμεσα στο τσικρίκι και την ανέμη⁷². Για την υποενοότητα με τα ασπρόρουχα, να γραφτούν στην επιφάνεια της κολόνας που χωρίζει τα δύο παράθυρα. Για το **κλίμα**, θέλουμε να είναι ένας χώρος 'δραστήριος', ζωηρός. Να υπάρχουν κούκλες δύο γυναικείες και μια αντρική. Η μια γυναικεία να κάθεται στον αργαλειό εν ώρα δράσης ενώ η άλλη να είναι ντυμένη με τη νυφιάτικη ενδυμασία με το καϊρούκι. Δίπλα σε αυτή να είναι τοποθετημένη η κούκλα αντρικής μορφής ντυμένη με την καθημερινή ενδυμασία. Το ηχητικό και φωτιστικό μοτίβο των αντικειμένων να ισχύει και εδώ. Η κούκλα για παράδειγμα στον αργαλειό, με το πάτημα ενός κουμπιού δίπλα της, θα αρχίζει να μιλάει στα βλάχικα, στον λόγο της οποίας θα υπάρχουν ορισμένα από τα αντικείμενα που εκτίθενται στο κομμάτι αυτό της έκθεσης και με το άκουσμα της ονομασίας του θα φωτίζεται ώστε να καταλαβαίνει ο επισκέπτης σε ποιο έκθεμα αναφερόμαστε. Η πρότασή μας για το χωρικό στήσιμο είναι να τοποθετηθούν τα αντικείμενα σύμφωνα με την πραγματική σειρά των εργασιών που συνέβαιναν. Πρώτα ξεκινούσαν από το ξεμπέρδεμα του μαλλιού και του λαναριού, με τις ζόρνες και τα λανάρια αντίστοιχα. Έπειτα προχωρούσαν στο διαχωρισμό του μαλλιού με την ρόκα και το τσικρίκι, με τη βοήθεια των δύο διαφορετικών ειδών αδραχιών που έχουμε και συνέχιζαν με τη συλλογή του νήματος στην ανέμη και στη διχάλα συλλογής, προκειμένου έπειτα να βαφτεί. Τελευταίο στάδιο κατεργασίας είναι ο αργαλειός⁷³ όπου χρησιμοποιώντας το μαλλί που επεξεργάστηκαν με τα προηγούμενα βήματα, υφαίνουν υφαντά με διάφορα σχήματα και διακοσμητικά μοτίβα. Με αυτόν τον τρόπο ευελπιστούμε πως θα γίνεται εμφανής ο τρόπος της παραγωγής των ρούχων εκείνη την εποχή, δημιουργώντας μια παράλληλη κατά αντιδιαστολή συνειδητοποίηση με τις διαδικασίες επεξεργασίας των υφασμάτων σήμερα. Όσον αφορά τον τρόπο έκθεσης των ρούχων, προτείνουμε μια ειδολογική και υλική κατηγοριοποίηση. Τα ρούχα να γεμίζουν το χώρο και να ναι αφαιρετικά αποδοσμένα, σα να «πετούν-αιωρούνται στο χώρο». Θα μπορούσαν και να βγαίνουν ίσως από τον τόπο αποθήκευσής τους (τα μπαούλα) και να ανεβαίνουν προς τα πάνω (να κρέμονται, σα να αιωρούνται) παρέχοντας στον θεατή μια ολοκληρωμένη εικόνα τους ή ακόμα θα μπορούσαν να 'βγαίνουν' αιωρούμενα από τον αργαλειό (μπαίνει νήμα, βγαίνει υφαντό προϊόν). Οι πληροφορίες για αυτά θα δίνονται με κείμενα γραμμένα στον τοίχο πλάι τους με τις παραπάνω ισχύουσες προδιαγραφές. Επίσης οι τοίχοι θα αποδίδουν γραφιστικά τις δραστηριότητες του κουρέματος και της επεξεργασίας του μαλλιού γενικότερα⁷⁴. Τέλος, θα υπάρχει βίντεο⁷⁵ που θα παίζει σε συνέχεια σκηνές από γυναίκες εν ώρα εργασίας και χρήσης των αντικειμένων και θα παρουσιάζονται επίσης στο ίδιο βίντεο τρισδιάστατα αποδοσμένα τα διάφορα εργαλεία κατεργασίας του μαλλιού, με κείμενο επεξήγησης της ονομασίας και του τρόπου χρήσης και των μερών τους, πράγμα που θα συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση της όλης διαδικασίας από τον επισκέπτη. Η οθόνη που θα παίζει το βίντεο να είναι τοποθετημένη στο πάτωμα, στο χώρο ανάμεσα στο αιωρούμενα ρούχα και στις κούκλες. Για τις **φωτογραφίες**: να είναι ασπρόμαυρες, αποδοσμένες σαν ταπετσαρία

⁷² Βλ. κάτοψη.

⁷³ Για τα υφαντά που υφαίνονταν στον αργαλειό και τις διάφορες υφαντικές εργασίες και προϊόντα βλ. Σαλαβάτη, Α. 2007, σ. 50-51.

⁷⁴ Βλ. Παράρτημα, υποενοότητας 3^{ης}.

⁷⁵ Θα το δημιουργήσουμε εμείς και όσον αφορά την μηχανική εγκατάσταση θα είναι ίσως μια μικρή οθόνη ηλεκτρονική. Κάτι παρόμοιο με αυτό που υπάρχει στο λαογραφικό μουσείο Θεσσαλονίκης για την ηλεκτρονική απεικόνιση των διεργασιών και των εργαλείων που χρησιμοποιούνταν κατά τη διαδικασία επεξεργασίας του μαλλιού.

πάνω στα κενά σημεία του τοίχου. Να αποδίδονται με τυχαία σειρά και ανακατεμένες. Οι άνθρωποι, είναι παντού.

Η επόμενη ενότητα της έκθεσής μας φέρει τον τίτλο: *...Να μείνω ή να φύγω;...* και εξετάζει τον τρόπο ζωής και δράσης των κατοίκων ενός βλάχικου σπιτιού, στο σαλόνι τους καθώς και τα γεγονότα μετά την κατοχή και τον εμφύλιο. Επιλέξαμε εδώ να δημιουργήσουμε ένα περιβάλλον όμοιο με αυτό του καθιστικού δωματίου μια βλάχικης οικίας, με στοιχεία, όπως το τζάκι, το χαμηλό σοφρά για το φαγητό, το μπαούλο με τα διάφορα στρωσίδια, βελέντζες κ.α. Δύο κούκλες καθισμένες στο σοφρά, μας μιλούν στην τελετουργία του φαγητού και της συζήτησης. Μπαίνοντας κανείς στο κομμάτι αυτό της έκθεσης, συναντά στα δεξιά του στον τοίχο τον τίτλο και το εισαγωγικό κείμενο της ενότητας. Αμέσως στα αριστερά του, εκτίθεται η κούνια του μωρού (το λεγόμενο *μπισίκι*). Το ένα παράθυρο του χώρου αυτού κλείνει και στη θέση του, τοποθετείται η κόγχη του τζακιού. Στα δεξιά δίπλα από το τζάκι, το μπαούλο, για την αποθήκευση των στρωσιδιών είναι εκεί για να μας θυμίζει τη υφαντική ικανότητα των νοικοκυρών. Πάνω του τοποθετημένα τα διάφορα υφαντικά προϊόντα για χρήση στο σπίτι (βελέντζες, φλοκάτες, μαξιλάρι κ.α.) Μπροστά στο τζάκι, είναι τοποθετημένος ο σοφράς, το χαμηλό στρόγγυλο τραπέζι, όπου οι ένοικοι του σπιτιού, καθισμένοι στα γόνατα, τρώνε και συζητάνε. Ο σοφράς, είναι στρωμένος με κεντητό τραπεζομάντηλο και έχει πάνω του ποτήρια, πιάτα και άλλα διακοσμητικά χρηστικά εργαλεία καθημερινής χρήσης. Όπως για παράδειγμα το *ίσκ*⁷⁶, για τον καπνό, μια φωτογραφική μηχανή, το κύπελλο για το γλυκό, πιάτα και ποτήρια. Οι τοίχοι όλοι είναι διακοσμημένοι με υφαντά, κάδρα και θήκες για αντικείμενα. Κιλίμια είναι στρωμένα στον πάτωμα και άλλα διακοσμούν τους τοίχους. Δίπλα στο μπαούλο με τα στρωσίδια, θα βλέπει κανείς ένα κομοδίνο με το τον μεγάλο καθρέφτη. Οι δύο κούκλες, μια αντρική και μια γυναικεία, καθισμένες στο σοφρά, συζητούν και τρώνε. Στον τοίχο ακριβώς απέναντι από το δωμάτιο αυτό, υπάρχουν δύο χώροι που *‘αγκαλιάζουν’*⁷⁷ τον επισκέπτη και τον τοποθετούν στη θέση του Λιβαδιώτη την εποχή μετά τον εμφύλιο όταν και έχει να αποφασίσει ποιον δρόμο να πάρει, αυτόν της επιστροφής και της ανοικοδόμησης του σπιτιού του ή αυτόν της ξενιτιάς;

Το παράθυρο που χωρίζει τις δύο ενότητες, σκεφτόμαστε να είναι διακοσμημένο με μια κουρτίνα χειροποίητη, από τα λευκά *‘προικιά’* για τη διακόσμηση του σπιτιού. Το παράθυρο λειτουργεί συμβολικά και ως παράθυρο στο Λιβάδι του σήμερα. Ο επισκέπτης μέσω αυτού μπορεί να αποκτήσει οπτική επαφή με το χωριό και τους ανθρώπους του σήμερα.

Στη συνέχεια, συναντά κανείς την τελευταία ενότητα που τιτλοφορείται: *...Πρώτοι στα άραμτα και στα τάματα, στα γρόσια και στα γράμματα*. Το θέμα που διαπραγματεύομαστε εδώ είναι οι διάσημοι Βλάχοι-ευεργέτες της Ελλάδας. Σκοπός μας νοηματικά είναι

⁷⁶ Βλ. κατάλογο αντικειμένων κωδικό καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/83.

⁷⁷ Σκεφτόμαστε τη δημιουργία *‘κλειστών’* χώρων (σαν παραλληλόγραμμα κιβώτια) που να χωράει μέσα ο επισκέπτης και να βλέπει το εικονιστικό θέμα σαν από παράθυρο, με σκοπό νοηματικά να μπαίνει στη θέση του Λιβαδιώτη κατοίκου του χωριού και να βιώνει τα συναισθήματα που ίσως θα είχε και εκείνος, κατά τη διαδικασία επιλογής (να μείνει ή να φύγει από το χωριό). Στέκει ουσιαστικά παρατηρητής της μοίρας του (με το παράθυρο να τον απομονώνει από τις επιλογές του και να εντείνει νοηματικά την έννοια της δυσκολίας μιας τέτοιας απόφασης).

παρουσιάσουμε την αξιολόγηση των Βλάχων μέσα από τις πράξεις τους που συνέβαλαν τα μέγιστα στα ελληνικά πράγματα, είτε με τις προσφορές τους είτε με τις αυτοθυσίες τους. Θα μπορούσε να είναι μια μνεία σε αυτούς τους ανθρώπους ή ακόμα και μια συνειδητοποίηση για τον επισκέπτη, ότι πολλά από τα ονόματα που ακούει καθημερινά γύρω του, ήταν Βλάχοι. Πιο συγκεκριμένα στην ενότητα αυτή μαθαίνουμε πως πολλοί γνωστοί σε όλους μας ευεργέτες, όπως οι: **Ζάππας, Σίνας, Αβέρωφ Τσοίτσας κ.α.** οι οποίοι με τις πράξεις τους και τις δωρεές τους εξωράισαν τη χώρα με τη δημιουργία σχολείων, εκκλησιών, μουσείων, βιβλιοθηκών, αγαλμάτων και προτομών ηρώων και με κάθε είδους οικονομική και ηθική συμπαράσταση (Ράπτης, Γ. 2003, σ. 25 & Μέρτζος, Ν. Ι., σ. 193 κ.ε.) αποτέλεσαν τους πρωτοπόρους σε τομείς του πολέμου (κλεφταρματολοί), των γραμμάτων, των τεχνών και του εμπορίου. Στην ενότητα αυτή πραγματευόμαστε και τις αλλαγές που συνέβησαν στην κοινωνία των Βλάχων μετά το 1960, όπου αρχίζει πια να ανοίγει η δομή των κοινωνιών τους. Οι Βλάχοι αρχίζουν σιγά σιγά να παντρεύονται με μέλη διαφορετικής φυλετικής ομάδας, πράγμα που παλαιότερα δεν το συναντάμε. Το στοιχείο αυτό επιλέγουμε να το δείξουμε με τη δημιουργία ενός οικογενειακού δέντρου, βλάχικης οικογένειας, αποτελούμενη από ανθρώπους τριών περίπου γενεών, δείχνοντας ακριβώς πως ενώ οι παλαιότερες γενιές ήταν πάππου προς πάππου Βλάχοι, οι νεότερες γενιές αρχίζουν σιγά σιγά να αναμειγνύονται φυλετικά, δίνοντας τέλος στον παλαιότερο θεσμό των ενδογαμιών. Απέναντι από την επιφάνεια που πραγματεύεται ζήτημα των ενδογαμιών, σε προθήκη γυάλινη, επιθυμούμε να εκθέσουμε τη στολή των κλεφταρματολών με τα διάφορα μέρη της και τον σπλισμό της, κάνοντας έτσι αναφορά στο στοιχείο, ότι οι Βλάχοι ήταν πρωτοπόροι και στα *άρματα*, όπως μας ενημερώνει και ο τίτλος.

Προχωρώντας προς την έξοδο, ο επισκέπτης συναντά έναν πάγκο με υλικό που αναφέρεται στη δράση του συλλόγου (φωτογραφίες, κείμενα με πληροφορίες, μπάνερ πληροφοριακά κρεμασμένα στον τοίχο κ.α.) για την γνωριμία με το σύλλογο και το έργο του. Υπάρχει επίσης υπολογιστής με διαδραστικές εφαρμογές. Ο τοίχος της εξόδου, είναι μια μνεία στην βλάχικη διάλεκτο, με διάσπαρτες γραμμένες στην επιφάνειά του, λέξεις που έχουν να κάνουν με τα αντικείμενα της έκθεσης και με ένα μικρό κενό για τη συμπλήρωση από τον επισκέπτη.

Προδιαγραφές απόδοσης: Ο τίτλος και το **εισαγωγικό κείμενο** να τοποθετηθούν στον αριστερό τοίχο της εισόδου. Για την ενότητα των ευεργετών, ο τίτλος και το εισαγωγικό κείμενο να είναι γραμμένα στην επιφάνεια (το μέτωπο) που θα σχηματίζουν οι γυψοσανίδες που δημιουργούν την ψευδοροφή. Λίγο πιο πάνω από τα μάτια του επισκέπτη. Για την κατασκευή του τζακιού προτείνεται να αξιοποιηθεί ο χώρος μπροστά από το παράθυρο με τις διαστάσεις αυτού (και αφού αυτό κλείσει, προκειμένου να δημιουργηθεί η κόγχη του τζακιού). Δίπλα του στα αριστερά να τοποθετηθεί η κούνια του μωρού⁷⁸ με μικρή πλαστική κούκλα που να αναπαριστά το μωρό που κοιμάται. Οι δύο ενήλικες κούκλες, μια αντρική και μια γυναικεία να είναι καθισμένες γύρω από το σοφρά και να συζητάνε και να τρώνε. Για τους χώρους πραγμάτευσης της ιστορίας, να είναι άδειοι από αντικείμενα και το μόνο που να υπάρχει να είναι δύο γραφιστικά αποδοσμένα περιβάλλοντα, ένα που να εικονίζει έναν άνθρωπο να κρατάει βαλίτσα και να βρίσκεται στο σταθμό των τρένων έτοιμος να φύγει και ένα άλλο που να δείχνει ένα κατεστραμμένο σπίτι

⁷⁸ Για τη χωρική διάταξη βλ. κάτοψη Β, πάνω δεξιά γωνία του εκθεσιακού χώρου.

από τους Ναζί, με σκοπό να δημιουργηθεί το ρεαλιστικό περιβάλλον που θα αντίκριζε ο κάτοικος που θα αποφάσιζε να μείνει και να ανοικοδομήσει το σπίτι του ή να φύγει. Τις εικόνες να συνοδεύει κείμενο που να αναφέρει συνοπτικά τις συνέπειες της κατοχής και του εμφυλίου για το χωριό.

Το περιβάλλον για το καθιστικό να είναι φωτεινό, ζωηρό. Με έντονα ζεστά χρώματα. Κλίμα να στολίζουν τους τοίχους και να δημιουργείται κλίμα θαλπωρής. Στο τζάκι, κρεμασμένο ένα μπακράτσι φαγητού και οι τοίχοι διακοσμημένοι με τα διάφορα κρεμαστά και κεντητά. Στο πάτωμα στρωμένα κλίμα δυο, με το χαρακτηριστικό λιβαδιώτικο μοτίβο με τους χρωματιστούς ρόμβους. Οι κούκλες να ακολουθούν και εδώ το ηχητικό μοτίβο με το πάτημα του κουμπιού, όπως περιγράφεται παραπάνω. Οι λεζάντες των αντικειμένων να είναι τοποθετημένες δίπλα στο καθένα από αυτά και να είναι δοσμένες στα βλάχικα, στα ελληνικά και στα αγγλικά. Για τους χώρους πραγμάτευσης της ιστορίας το περιβάλλον να είναι σκοτεινό, να παραπέμπει τον θεατή στη σκέψη για την απόφαση που θα έπρεπε να πάρει και να λειτουργεί κάπως σοκαριστικά για αυτόν.

Για τους Βλάχους ευεργέτες και τον θεσμό των ενδογαμιών: Θέλουμε ένα κλίμα φωτεινό, χαρούμενο. Για τους ευεργέτες να παρατίθενται οι φωτογραφίες τους με το ονοματεπώνυμό τους από κάτω και με λίγα λόγια για τη δράση τους από δίπλα. Οι φωτογραφίες να βρίσκονται μέσα σε κλειστή προθήκη, σαν αναλόγιο. Νοηματικά θέλουμε να κάνουμε τον επισκέπτη να συνειδητοποιήσει πως πολλά από τα γνωστά σε αυτών ονόματα, ανήκουν σε Βλάχους καταλαβαίνοντας παράλληλα το μέγεθος της συμβολής τους στη δημιουργία του ελληνικού κράτους. Για τις ενδογαμίες, θέλουμε να γίνει αντιληπτό το φαινόμενο της σταδιακής υποχώρησης του φαινομένου μετά το 1960, όταν πια αρχίζουν να παντρεύονται άτομα από άλλες φυλετικές ομάδες. Επιλέξαμε να το δείξουμε με ένα οικογενειακό δέντρο Βλάχικης οικογένειας, για να είναι κάτι εύληπτο και οικείο στον επισκέπτη. Νοηματικά η σύνδεση με τα προηγούμενα έγκειται στο γεγονός ότι μετά το 1960, βλέπουμε να συμβαίνουν σιγά σιγά σημαντικές τομές σε όλους τους τομείς που πραγματεύεται η έκθεσή μας. Οι κοινωνίες ανοίγουν και διευρύνονται. Η ιστορία περνά στη φάση τη μεταπολεμική. Ο προβιομηχανικός πολιτισμός, γίνεται βιομηχανικός και η βλάχικη γλώσσα παύει να μιλιέται όπως πρωτίτερα, ενώ οι μεγάλες κατασκευές (Ολυμπιακό στάδιο, Μετσόβιο Πολυτεχνείο κ.α.) είναι εδώ για να μας θυμίζουν τις δράσεις των επιφανών ανθρώπων που προόδευαν σε όλους τους τομείς.

Για τον Υπολογιστή: Να υπάρχει υπολογιστής (οθόνη αφής) πάνω στον πάγκο με ειδικό λογισμικό για την αναζήτηση περισσότερων πληροφοριών για όποιον ενδιαφέρεται, καθώς και για την πρόσβαση στο ηλεκτρονικό αρχείο του μουσείου με τις καρτέλες και το μουσειολογικό σκεπτικό. Να υπάρχουν επίσης και διασκεδαστικές διαδραστικές εφαρμογές-παιχνίδια για μικρούς και μεγάλους, σχετικά πάντοτε με τα αντικείμενα και την ιστορία που έχουν αυτά να μας αφηγηθούν, όπως για παράδειγμα παιχνίδι παρατήρησης με τίτλο: «βρες την ονομασία στα βλάχικα», όπου θα δίνεται από το σύστημα η εικόνα του αντικειμένου που θα έχει μόλις δει στην έκθεση ο επισκέπτης και θα ζητείται από τον χρήστη, από μια σειρά βλάχικων παρατιθέμενων λέξεων, να επιλέξει τη σωστή. Επίσης θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε ένα παιχνίδι αντιστοίχισης της βλάχικης ονομασίας με την ελληνική και το αντικείμενο στο οποίο αυτή αναφέρεται. Ή ακόμα, να υπάρχει ένα παιχνίδι παρατηρητικότητας, στο οποίο ο χρήστης θα καλείται να βρει το αντικείμενο που

λείπει ανάμεσα σε όσα εκτίθενται εικονικά στην έκθεση, με βάση το πώς παρουσιάζονται στην πραγματική. Εν συνεχεία, σκεφτόμαστε να δημιουργήσουμε εφαρμογή με τίτλο: *‘βρες το βλάχικο οικογενειακό σου δέντρο’* η οποία θα απευθύνεται κυρίως σε Βλάχους οι οποίοι γράφοντας το όνομα τους, θα μπορούν αυτόματα να ανακαλύπτουν τα ονόματα των συγγενών τους και το που αυτοί κατοικούν με βάση αξιοποιήσιμα στοιχεία από τις κατά καιρούς απογραφές πληθυσμού. Τέλος, θα μπορούσε δίπλα στον υπολογιστή να παρατίθεται ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση της έκθεσης.

Για τον τοίχο με τις λέξεις: Να αναπαράγονται ονομασίες αντικειμένων γραμμένες στα βλάχικα, ατάκτως ειρημένες στην επιφάνεια του τοίχου, ο οποίος να έχει χρώμα μαύρο ή ανθρακί. Οι λέξεις να είναι γραμμένες με άσπρο χρώμα και να δίνονται στα βλάχικα, με διαφορετικές γραμματοσειρές και μεγέθη. Επιθυμούμε ουσιαστικά τη δημιουργία ενός κατακλυσμού από λέξεις. Στο κέντρο του τοίχου να υπάρχει ένα μικρό κενό τμήμα παραλληλόγραμμης διατομής, με επιφάνεια φτιαγμένη από πίνακα, έτσι ώστε ο Βλάχος επισκέπτης να γράψει στο κενό με κιμωλία, τη μετάφραση της λέξης που θέλει, ενώ ένας επισκέπτης μη Βλάχος, που δε δύναται να ξέρει τη μετάφραση, θα καλείται να γράψει τη βλάχικη λέξη που θυμάται και που του έμεινε πιο πολύ από όλη την έκθεση. Κάπως έτσι φτάσαμε στο τέλος και επισκέπτης είναι πια έτοιμος να επισκεφτεί τους άλλους χώρους του μουσείου (είτε την αρχαιολογική συλλογή, είτε το καφέ).

Τελειώνοντας την παρουσίαση του μουσειολογικού μας σκεπτικού θα αναφερθούμε και σε ορισμένα άλλα ζητήματα, κάπως πιο πρακτικά που επιζητούν και αυτά τη λύση τους. Πρώτα θα ασχοληθούμε με το θέμα του φωτισμού και της θέρμανσης και έπειτα με τους βοηθητικούς χώρους του μουσείου.

Ας δούμε την υπάρχουσα κατάσταση φωτισμού. Η αίθουσα της έκθεσης, είναι ψηλοτάβανη και το τεχνητό φως προέρχεται από δύο σειρές με προβολάκια τοποθετημένα σε ορθή γωνία. Ωστόσο ο φωτισμός αυτός δεν επαρκεί για την παραπάνω πρόταση. Επομένως θεωρείται απαραίτητη μια καλή μελέτη φωτισμού⁷⁹ λόγω και της συνθετότητας κατάστασης του συνδυασμού της φωνής από τις κούκλες με τον αντίστοιχο φωτισμό των αντικειμένων. Ενδεικτικά αναφέρουμε την παρακάτω προτίμηση σε φωτισμό. Όσον αφορά τη θέρμανση και την ψύξη, προτείνουμε ένα κλιματιστικό οροφής για την ομοιόμορφη διάχυση του αέρα στο χώρο και για να επιτευχθούν ευκολότερα οι επιθυμητές κάθε φορά θερμοκρασίες.

Προδιαγραφές απόδοσης φωτισμού: Θέλουμε να πετύχουμε θερμό κατά κύριο λόγο φωτισμό, για να παραπέμπεται έτσι ο επισκέπτης σε ένα κλίμα χωριού που το φως προέρχεται κυρίως από λάμπες λαδιού ή πετρελαίου. Προτείνουμε σταθερό γραμμικό φωτισμό και προβολάκια για τη στόχευση του φωτός σε αντικείμενα που φέρουν έντονο νοηματικό φορτίο. Για τις κατασκευές που χρειάζονται δικό τους αυτόνομο όπως για παράδειγμα το χρονολόγιο, προτείνουμε εντοίχιο οπίσθιο φωτισμό, ώστε να φωτίζονται τα

⁷⁹ Την οποία δεν είμαστε σε θέση να υλοποιήσουμε, αφού χρειάζεται εξειδικευμένο προσωπικό για αυτή τη δουλειά. Παρόλα αυτά και εδώ θα περιοριστούμε μόνο σε μια προτεινόμενη ενδεικτική πρόταση, η οποία φυσικά σε μια πιθανή υλοποίηση του έργου, μπορεί να μεταβληθεί ανάλογα και με τις χωρικές απαιτήσεις του σχεδιαστή και του εξειδικευμένου προσωπικού που θα μελετήσει τον φωτισμό.

επιθυμητά στοιχεία και να στρέφεται η προσοχή του αναγνώστη στην επιλεγμένη κάθε φορά πληροφορία. Για τον κλιματισμό οροφής, να δημιουργηθεί μια ψευδοροφή ώστε να κρυφτεί το όλο σύστημα⁸⁰.

3.3. ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.

Ως βοηθητικοί χαρακτηρίζονται οι χώροι που ανήκουν μεν στον ίδιο κτηριακό κέλυφος και αποτελούν λειτουργικούς χώρους, αλλά ωστόσο δεν έχουν άμεση σχέση με την έκθεση και τα αντικείμενα. Πρόκειται για τους χώρους αναψυχής του μουσείου, το καφέ-εστιατόριο, το πωλητήριο και τη ρεσεψιόν για την υποδοχή των επισκεπτών και τα εισιτήρια, καθώς και την αίθουσα των μουσειοπαιδαγωγικών δραστηριοτήτων.

Προκειμένου να δημιουργήσουμε ένα σύγχρονο μουσείο, με τις κατάλληλες λειτουργικές εγκαταστάσεις, θα χρειαστεί ίσως να χρησιμοποιήσουμε και τους εναπομείναντες χώρους του κτίσματος. Ο μεγαλύτερος από αυτούς είναι ο τετράγωνος στα αριστερά της εισόδου του κτηρίου, που τώρα χρησιμοποιείται για τις μουσικές δραστηριότητες του εξωραϊστικού συλλόγου. Έξω από την είσοδο στο χώρο, να υπάρχει τραπεζόπαγκος για το βιβλίο εντυπώσεων και το κουτί των δωρεών⁸¹. Το εμβαδό του χώρου είναι 44, 71 m². Σκεφτόμαστε τη δημιουργία ενός πωλητηρίου για το μουσείο με διαγώνιο προσανατολισμό, στη δεξιά πάνω γωνία του δωματίου, αμέσως δίπλα από την πόρτα εισόδου. Εκεί υπάρχει και το πρώτο παράθυρο, το οποίο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για την εξυπηρέτηση του κόσμου από έξω. Ο πάγκος-βιτρίνα αντικειμένων⁸² να είναι σχήματος Γ με είσοδο στην μακρά πλευρά του με πάσο. Αμέσως δίπλα στο πωλητήριο, θα βρίσκεται ο πάγκος εργασίας του καφέ του μουσείου, σε σχηματισμό μπαρ, με τέσσερα στρόγγυλα σκαμπό από την εξωτερική πλευρά. Καθιστικά στοιχεία θα υπάρχουν και στο χώρο μπροστά από το μπαρ με καρέκλες και τραπέζια, τα οποία θα ενώνονται σε περίπτωση αξιοποίησης του χώρου για μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα, ώστε να δημιουργούνται με τον τρόπο αυτόν τράπεζες εργασίας για τις δραστηριότητες των παιδιών. Ο πάγκος του μπαρ να είναι περίπου πλάτους 0,85 m, ώστε να εξυπηρετούνται οι βασικές ανάγκες. Τους καλοκαιρινούς μήνες θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε την εξωτερική μεγάλη αυλή του κτηρίου για τις ανάγκες του καφέ του μουσείου. Εξάλλου τους καλοκαιρινούς μήνες το χωρίο είναι σχεδόν πάντα γεμάτο από κόσμο, όποτε και το καφέ θα πρέπει να εξυπηρετεί περισσότερους. Έτσι γίνεται μεγαλύτερο και εκμεταλλευόμαστε και την υπέροχη θέα προς τον Όλυμπο, που εξασφαλίζει κανείς όταν βρίσκεται έξω από το κτήριο.

3.4. ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΜΠΡΑΝΤΙΝΓΚ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ.

Ένα άλλο θέμα που καλείται κανείς να αντιμετωπίσει στη δημιουργία ενός μουσείου είναι αυτό της διαχείρισης (οικονομικής και διοικητικής) του φορέα. Μια πρώτη ιδέα θα ήταν το μουσείο να ανήκει στην κοινότητα και το δήμο με σκοπό να εξασφαλίζεται κατά καιρούς η χρηματοδότησή του. Επίσης, θα μπορούσαμε να εντάξουμε το εγχείρημα σε μια ομάδα λαογραφικών μουσείων αποτελούμενο από τα αντίστοιχα μουσεία της Λάρισας και της

⁸⁰ Η απόδοση του κλιματισμού θα καθοριστεί από τον μηχανικό.

⁸¹ Επιλέξαμε να μην υπάρχει είσοδος με τη μορφή εισιτηρίου στο χώρο, καθώς σκεφτήκαμε πως κάτι τέτοιο, δύσκολα θα λειτουργούσε σε ένα μικρό επαρχιακό μουσείο.

⁸² Βλέπε κάτοψη Γ για το πωλητήριο και το καφέ του μουσείου.

Θεσσαλονίκης. Να δημιουργηθεί δηλαδή ένα σχήμα τριών μουσείων με σκοπό την αλληλοϋποστήριξη και την ενίσχυση του μικρότερου. Τέλος, σημαντικό κομμάτι του μάρκετινγκ παίζει η διαφήμιση. Το μουσείο καλό θα ήταν να διαφημιστεί αξιοποιώντας και τις δυνατότητες της νέας τεχνολογίας (ίντερνετ) αλλά και του γραπτού έντυπου λόγου (εφημερίδες, τουριστικοί οδηγοί κ.α.). Μην ξεχνάμε και την ιστοσελίδα του φορέα, την οποία προσδοκούμε να δημιουργήσουμε με σκοπό την εξυπηρέτηση των χρηστών του διαδικτύου προκειμένου να μάθουν για το μουσείο και να περιηγηθούν ηλεκτρονικά στις συλλογές του (Λαογραφική και αρχαιολογική⁸³). Επίσης για την πλήρη ολοκλήρωση του προγράμματος, το μουσείο καλό θα ήταν να αποκτήσει το δικό του όνομα-σύμβολο που θα αποτελεί το σήμα κατατεθέν του⁸⁴. Τέλος, προκειμένου να γίνει σωστός προγραμματισμός διαχείρισης των πόρων του μουσείου, θα πρέπει να οριστεί ένας μάνατζερ, ο οποίος θα αναλάβει να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα του φορέα με τον κάθε δυνατό τρόπο για τη δημιουργία του μεγαλύτερου δυνατού κέρδους και μικρότερου δυνατού κόστους.

Προδιαγραφές απόδοσης της ιστοσελίδας: Εύχρηστο γραφικό περιβάλλον. Σαφής διαχωρισμός επιλογών στο σαιτ με το σύστημα της διαδικτυακής καρτέλας. Πεδία: **Αρχική σελίδα**, με εισαγωγικό κείμενο, για το ποιο είμαστε σαν μουσείο, τι εκθέτουμε και ποιο το σκεπτικό και οι στόχοι μας. **Ενότητες**, για την επιλογή της περιήγησης σε όποια συλλογή και ενότητα θέλουμε. **Κατάλογος αντικειμένων**, για την ψηφιακή παρουσίαση του καταλόγου των αντικειμένων. **Φωτογραφίες**, με εικόνες από τις διάφορες επισκέψεις και δράσεις στο μουσείο. **Επικοινωνία**, με τα στοιχεία του ωραρίου λειτουργίας, τον χάρτη για την υπόδειξη του μουσείου, το τηλέφωνο και το μειλ επικοινωνίας.

3.5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Κλείνοντας την εργασία τούτη, θα ήθελα να αναφερθώ σε ορισμένα συμπεράσματα που αφορούν τα επιχειρήματά μας για ποιον λόγο θεωρούμε την πρόταση αυτή απόλυτα υλοποιήσιμη. Αρχικά γιατί είναι αρκετά φθηνή. Υλοποιείται με την ελάχιστη δυνατή σπατάλη σε χρήμα και χρόνο καθώς ο χώρος υπάρχει ήδη (πράγμα πολύ σημαντικό και από οικονομική αλλά και από γραφειοκρατική άποψη) και είναι αρκετά μικρός και τα μόνα έξοδα θα είναι ουσιαστικά τα υλικά για τα χωρίσματα και για τα γραφιστικά, ο κλιματισμός και ο φωτισμός και ο εξοπλισμός του καφέ και των μουσειοπαιδαγωγικών, καθώς και οι μισθοί των μηχανικών, του μάνατζερ, του ντιζάινερ και του μουσειολόγου. Επίσης η πρόταση αυτή καθίσταται εύκολα υλοποιήσιμη αν σκεφτούμε το ενδεχόμενο της ένταξης του πρότζεκτ στο ΕΣΠΑ, με σκοπό τη χρηματοδότηση, πράγμα που θα μας βοηθούσε στην περαιτέρω εξέλιξη και τον εξοπλισμό του μουσείου και θα συνέβαλλε περισσότερο στην ανάδειξή του. Τέλος και πολύ σημαντικό είναι ότι η μελέτη θα υπάρχει ήδη σε έναν αρκετά ολοκληρωμένο θέλουμε να πιστεύουμε βαθμό, κατόπιν του παρόντος πονήματος. Με αυτό τον τρόπο δε θα χρειαστεί πολύς χρόνος για την εκ νέου δημιουργία μουσειολογικού σκεπτικού και η προσοχή θα στραφεί πια στην υλοποίηση και τον υλικό εξοπλισμό, γλιτώνοντας έτσι χρόνο και χρήμα.

⁸³ Σε μια πιθανή πραγματική υλοποίηση ίσως εντάξουμε και την αρχαιολογική συλλογή, κατόπιν μελέτης, στο ίδιο μουσειολογικό σκεπτικό, ώστε να αποτελέσει μια ενιαία εκθεσιακή δομή.

⁸⁴ Για την γραφιστική πρόταση του συμβόλου βλ. παράρτημα 4.3.

Παρότι λοιπόν πρόκειται για ένα πολύ μικρό μουσείο, σε έναν Βλάχικο ορεινό οικισμό, παρόλα αυτά δεν παύει να είναι ένας χώρος έκθεσης και συμβολισμού, που οφείλει να υπακούει στις βασικές έστω επιταγές της μουσειολογικής σκέψης. <<Πρόκειται για ένα μικρό μουσείο με μεγάλο όμως όραμα>> όπως πολύ εύστοχα διατύπωσε ένας από τους συνομιλητές μας στη διάρκεια συζήτησής μας για το έργο. <<Ακόμα και η πιο μικρή γκαλερί οφείλει να έχει τη δόξα ενός καλού μουσείου>> συμπληρώνουμε εμείς, σε μια προσπάθεια υποστήριξης του σκεπτικού μας. Έτσι, με όλον τον παραπάνω μουσειολογικό σχεδιασμό ευελπιστούμε να εξυπηρετηθούν οι αρχικοί σκοποί και στόχοι, όπως και τα «θέλω» του κυρίου του έργου με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ενός μουσειακού χώρου, ιστορικού και λαογραφικού θεματοφύλακα, σε ένα ιστορικής σημασίας και θέσης χωριό κατά τους δύσκολους καιρούς που ζούμε.

4.0. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Επεξήγηση όρων του παραρτήματος:

Η εργασία περιέχει παράρτημα το οποίο περιέχει όλα τα απαραίτητα για την κατανόηση στοιχεία (κατόψεις, χάρτη, κείμενα, συνοδευτικό υλικό ενοτήτων/υποενοτήτων κ.α.). Επιλέξαμε να παρουσιάσουμε τα εισαγωγικά κείμενα και το συνοδευτικό υλικό μαζί με τα αντικείμενα που θα πλαισιώνουν την ενότητα ή την υποενότητα, χωριστά, για την ευκολότερη κατανόηση από την πλευρά του αναγνώστη.

Τα αντικείμενα μας συνολικά είναι περίπου 164 τεμάχια, χωρίς το εκάστοτε συνοδευτικό υλικό. Το κάθε αντικείμενο έχει έναν και μοναδικό αριθμό. Κάθε αντικείμενο ανήκει σε μια ευρύτερη κατηγορία. Οι κωδικοί αναφέρονται με συντομία. ΛΜΛ= Λαογραφικό Μουσείο Λιβαδίου. Έπειτα ακολουθεί η χρονιά που το αντικείμενο καταγράφηκε στη συλλογή μας (2015) και έπειτα ακολουθεί η εκάστοτε κατηγορία και τέλος ο μοναδικός αριθμός.

Οι κωδικοί κατηγοριών που εμφανίζονται είναι οι εξής:

ΑΝΤ.ΑΓΡ: Αντικείμενο Αγροτικό.

ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ: Εξοπλισμός σπιτιού/Κουζινικό.

ΕΞ.ΖΩΟΥ: Εξοπλισμός ζώου.

ΕΞ.ΣΠ/ΕΡ. ΚΤΗΝ: Εξοπλισμός σπιτιού/Εργαλείο κτηνοτροφικό.

ΕΞ.ΣΠ/ΜΕΤΑΦ: Εξοπλισμό σπιτιού/Μεταφορά.

ΕΞ.ΣΠ/ΠΛΥΣΤ: Εξοπλισμός σπιτιού/Πλυσταριό.

ΕΞ.ΣΠ: Εξοπλισμός σπιτιού.

ΕΞ.ΣΠ/ΔΙΑΚ: Εξοπλισμός σπιτιού/Διακοσμητικό.

ΕΞ.ΣΠ/ΥΦ: Εξοπλισμός σπιτιού/Υφαντό.

ΕΞ.ΣΠ/ΕΡΓ. ΥΦ: Εξοπλισμός σπιτιού/Εργαλείο Ύφανσης.

ΚΟΥΔ: Κουδούνι.

ΡΟΥΧ: Ρουχισμός (υφασμάτινα).

ΥΦ/ΡΟΥΧ: Υφαντά/Ρουχισμός (υφαντές φανέλες).

ΡΟΥΧ/ΥΠΟΔ: Ρουχισμός/Υποδήματα.

ΡΟΥΧ/ΕΞ: Ρουχισμός/Εξοπλισμός.

ΡΟΥΧ/ΠΑΡ. ΦΟΡ/ΑΝΤ: Ρουχισμός/Παραδοσιακή φορεσιά/Αντρική.

ΡΟΥΧ/ΠΑΡ. ΦΟΡ/ΓΥΝ: Ρουχισμός/Παραδοσιακή φορεσιά/Γυναικεία.

ΟΠΛ: Οπλισμός.

ΥΦ/ΜΕΤΑΦ: Υφαντό/Μεταφορά.

ΥΦ/ΚΙΛ: Υφαντό/Κιλίμι.

ΥΦ/ΦΛΟΚ: Υφαντό/Φλοκάτη.

ΥΦ/ΡΟΥΧ: Υφαντά/Ρουχισμός.

ΚΑΤ.ΜΑΛ: Κατεργασία Μαλλιού.

ΕΡΓ.ΥΦ: Εργαλείο Ύφανσης.

ΚΕΝΤ: Κέντημα.

4.1. Κείμενο εισόδου στην έκθεση. Ενδεικτική δίγλωσση παρουσίαση⁸⁵.

Καλώς ήρθατε στο Λαογραφικό μουσείο του Λιβαδιού.

Το Λιβάδι είναι ένα ορεινό βλάχικο χωριό στα 1500 μέτρα υψόμετρο, στο όρος Τίταρος. Ήταν η πατρίδα σπουδαίων προσωπικοτήτων (Γ. Ολύμπιος, Άνθιμος Ολυμπιώτης κ.α.) και συμμετείχε σε πολλούς από τους εθνικούς αγώνες, από την επανάσταση μέχρι και τον εμφύλιο.

Το παρόν μουσείο πραγματεύεται τη ζωή των Βλάχων κατοίκων του χωριού. Η έκθεση τιτλοφορείται: **Πάρε με πάνω στο βουνό τι θα με φάει ο κάμπος** και παρουσιάζει τις ανθρώπινες δραστηριότητες (εσωτερικές και εξωτερικές του σπιτιού) που λάμβαναν χώρα στο χωριό. Η έκθεση αποτελείται από 4 ενότητες και 4 υποενότητες (Το Λιβάδι, ο χώρος και οι άνθρωποι, το πλυσταριό και η κουζίνα, οι γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες, η υφαντική, η παρουσίαση του καθιστικού του σπιτιού και οι Βλάχοι ευεργέτες της Ελλάδας), που όλες μαζί συμπληρώνουν το παραπάνω νόημα, το οποίο αποτελεί και τη κεντρική μουσειολογική ιδέα (το τι δηλαδή θέλουμε να δείξουμε με την έκθεση μας). Τα περισσότερα αντικείμενα που εκτίθενται προέρχονται από δωρεές των κατοίκων του χωριού που είχαν και το όραμα να τα δουν να παρουσιάζονται σε ένα μουσείο στον τόπο τους.

Η Βλάχικη ζωή στο Λιβάδι παρουσιάζει τις εξής ιδιαιτερότητες: 1) συγκεκριμένη ντοπιολαλιά, 2) ιδιαίτερη κουλτούρα (υφαντά με μοτίβα ρόμβων μόνο στο Λιβάδι, πίτες και φαγητά μοναδικά), 3) ισχυρούς οικογενειακούς δεσμούς. Η έκθεσή μας σκοπό έχει να αναδείξει τα παραπάνω χαρακτηριστικά.

Μουσειολογική μελέτη: Ζαϊρές Βασίλειος.

Αρχιτεκτονική μελέτη: Μαμούρη Ευαγγελία.

Welcome to the Folklore Museum of Livadi.

Livadi is a Vlach village at 1500 meters altitude on Mount Titaros. It was the home of great personalities such as (Georkakis Olimpios, Anthimos Olympiotis etc.) and it was participated in many of the national battles, from the Greek revolution till the civil war.

This museum deals with the life of the Vlachs villagers. The exhibition entitled: **'Pare me panw sto vouno ti tha me faei o kampos'** (which means = 'take me up to mountain because I can't stand the plain') and presents human activities (internal and external of the house) that took place in the village. The exhibition consists of 4 sections and 4 subsections (Livadi, land and people, the laundry room and the kitchen, the farming activities, weaving, the presentation of the living room of the house and finally the benefactors of Vlachs in Greece), which all together complete the above meaning, which constitutes the central museological idea (what we want to show with our museum). Most of exposed objects come from donations of residents who had the vision to see them presented in a museum in their place.

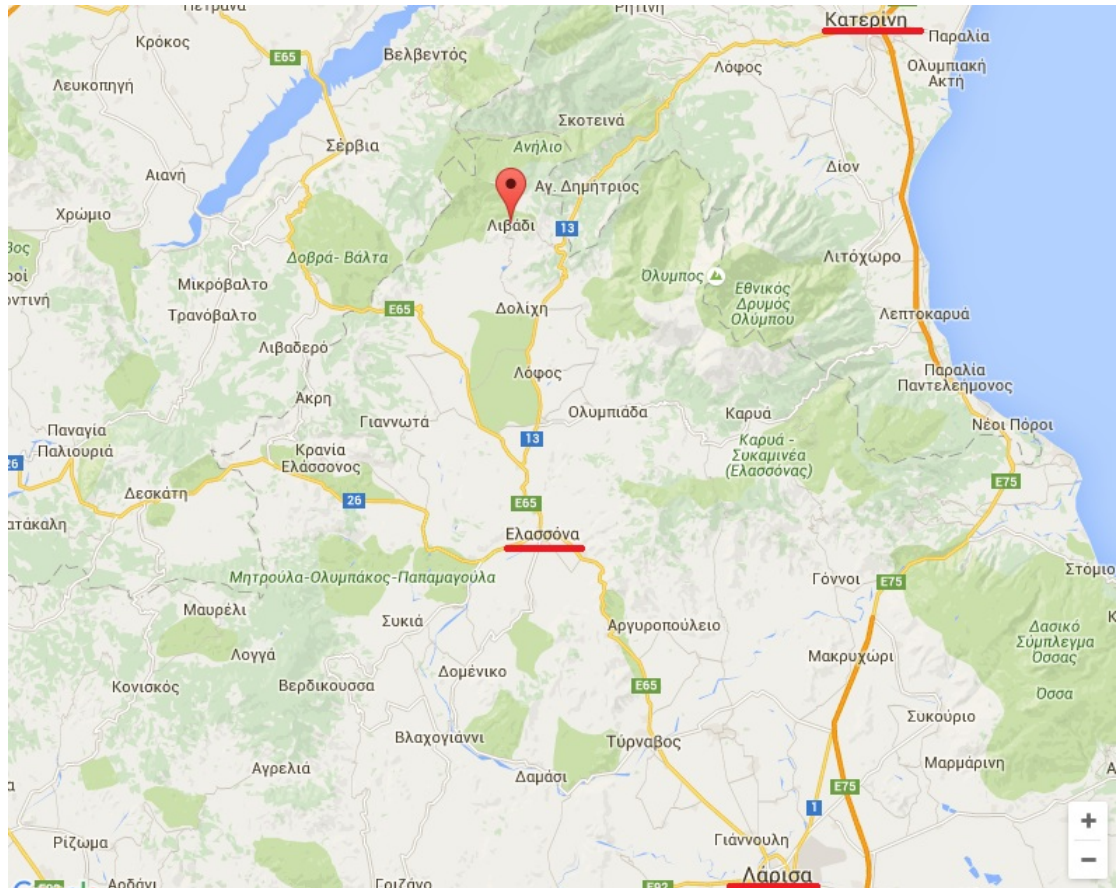
The Vlach life in Livadi presents the following peculiarities: 1) specific dialect, 2) particular culture (woven with rhombus patterns, unique pies and dishes), 3) strong family ties. Our museum aims to highlight these features. Museological study: Zaires Vasilis. Architectural study and design: Mamouri Evaggelia.

⁸⁵ Στα υπόλοιπα κείμενα να θεωρείται δεδομένη και η αγγλική απόδοση τους. Εδώ για εξοικονόμηση χώρου και χρόνου, αποφεύγεται.

4.2. Φωτογραφίες- Συνοδευτικό υλικό εισαγωγής.

4.2.1. Συνοδευτικό υλικό εισαγωγής:

Α) Χάρτης.

<https://www.google.gr/maps/place/%CE%9B%CE%B9%CE%B2%CE%AC%CE%B4%CE%B9+400+02/@39.9528145,21.8608252,10z/data=!4m2!3m1!1s0x135839341ecf046d:0x400bd2ce2b99d20> ημ. προσβ. 17/12/15.

Β) Το Λιβάδι από τον Όλυμπο, πανοραμική φωτογραφία, για το γραφιστικό της εισόδου.

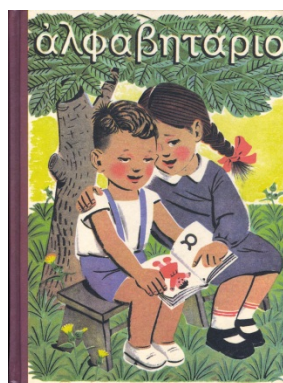
<http://mapio.net/s/63165825/>

Γ) Φωτογραφίες για τη γραφιστική απόδοση του εναπομείναντος εισαγωγικού περιβάλλοντος χώρου⁸⁶:

Εισαγωγή στο χώρο με αναγνωστικά για το περιβάλλον σχολείου.

<http://www.rethnea.gr/article.aspx?id=3640>

<http://www.mixanitouxronou.gr/wp-content/uploads/2014/09/%CE%B1%CE%BB%CF%86%CE%B1%CE%B2%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%BF-700x933.jpg>

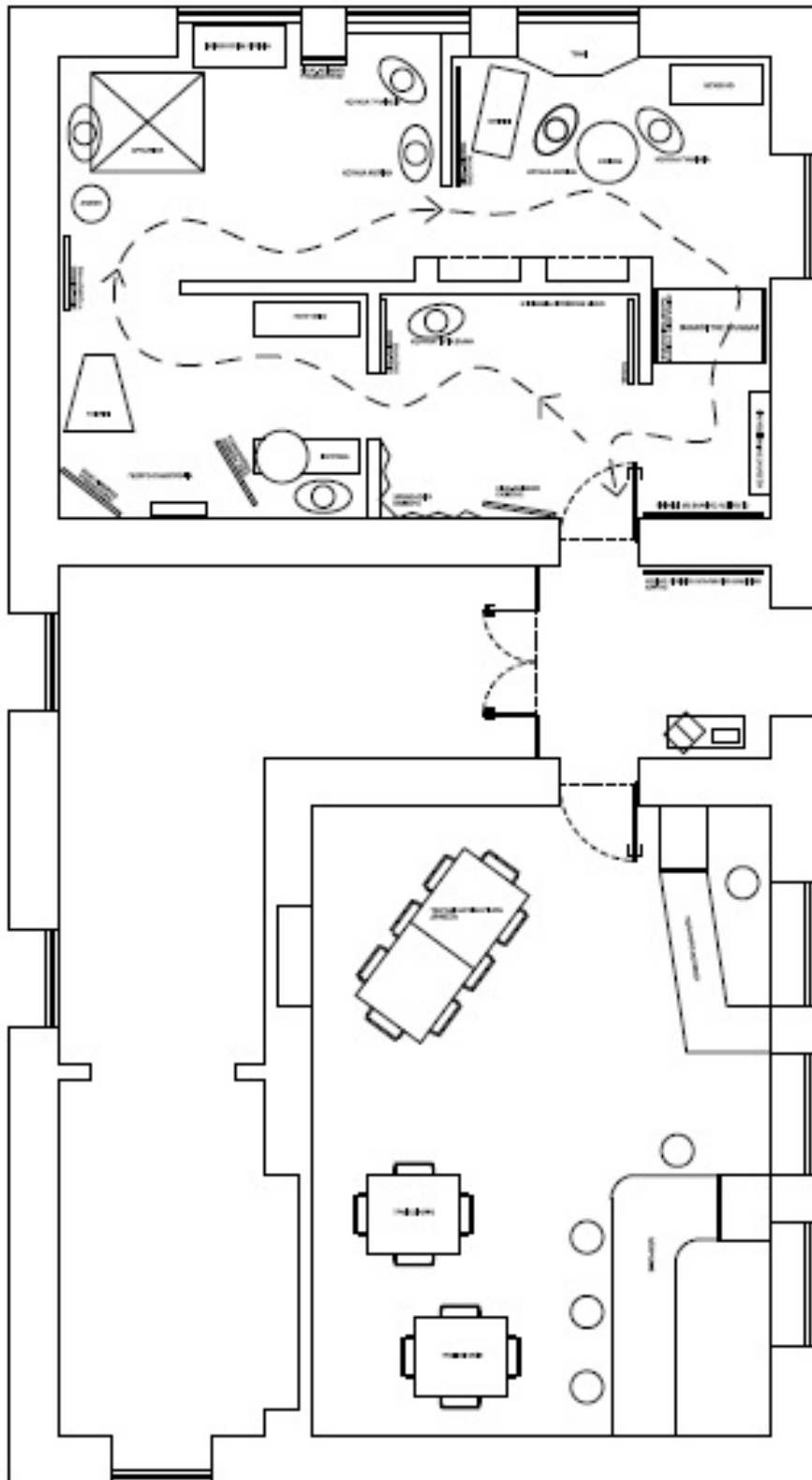

<http://www.mixanitouxronou.gr/lola-na-ena-milo-to-perifimo-alfavitario-tou-dimotikou-pou-megalose-polles-genies-ellinon/>

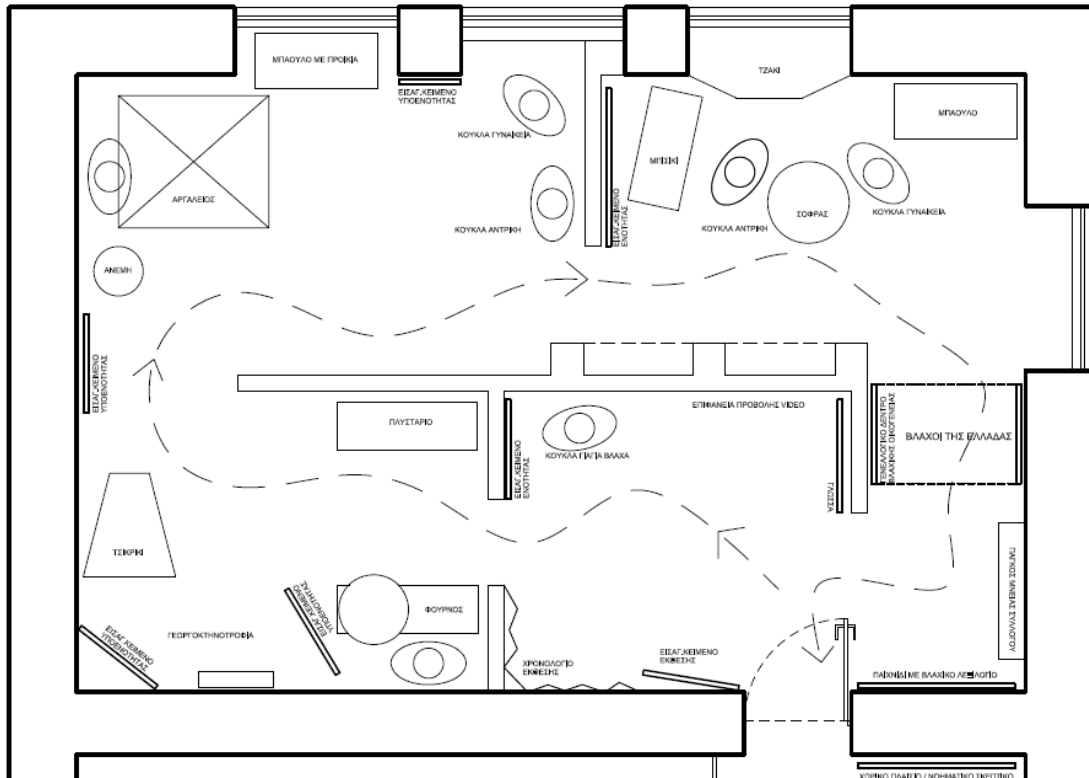
⁸⁶ Οι φωτογραφίες είναι ενδεικτικές και δεν απεικονίζουν πάντοτε λιβαδιώτες ανθρώπους ή καταστάσεις.

4.2.2. Κατόψεις:

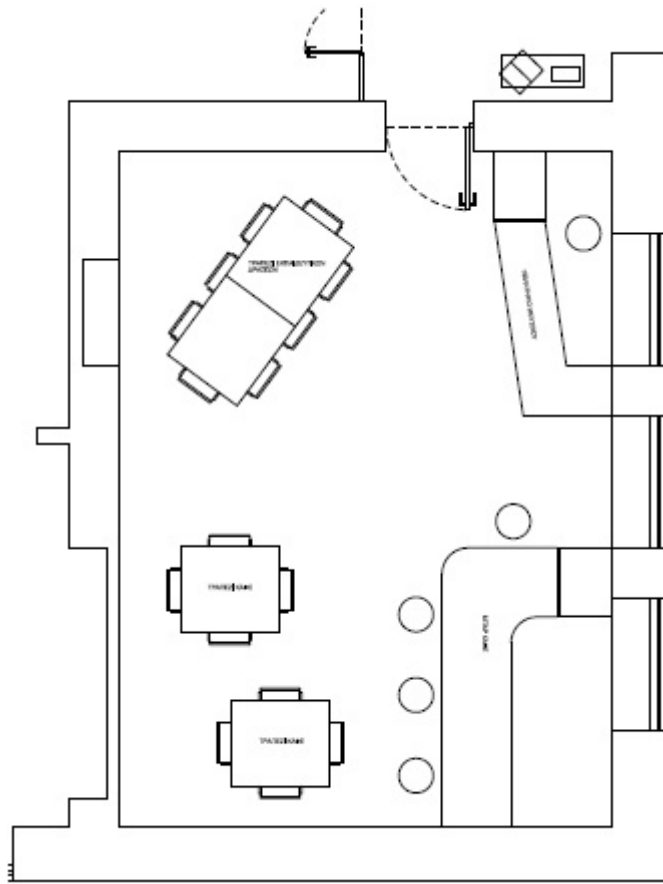
A) Κάτοψη του ισογείου:

Β) Κάτοψη εκθεσιακού χώρου:

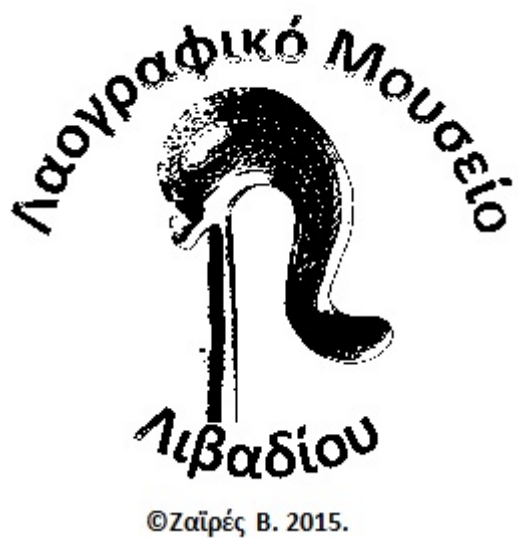

Γ) Κάτοψη καφέ του μουσείου:

4.3. Σύμβολο μουσείου:

Προτάσεις για το σύμβολο του μουσείου:

ή

©Ζαϊρές Β. 2015.

Παρουσίαση του υλικού των ενοτήτων και υποενοτήτων.

Ενότητα 1^η.

Τίτλος ενότητας: ...Η ιστορία αρχίζει...

Εισαγωγικό κείμενο ενότητας:

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η ζωή στο Λιβάδι **σήμερα**, μέσα από ένα βίντεο-οδοιπορικό στο **χώρο**, τον **χρόνο** και τους **ανθρώπους**. Παρουσιάζονται οι ασχολίες και τα ενδιαφέροντά τους. Διάφορες τεχνολογικές **καινοτόμες** ιδέες συμβάλλουν στην ψηφιακή αναπαραγωγή των εννοιών και δημιουργούν ένα **διαδραστικό** περιβάλλον για τον χρήστη του χώρου. Επίσης παρουσιάζεται η λιβαδιώτικη **γλώσσα**, η **ιστορία του τόπου** και οι **άνθρωποι**.

Πιο συγκεκριμένα μαζί με τα διάφορα ιστορικά γεγονότα που διαδραματίστηκαν στο Λιβάδι ή με εναρκτήριο τόπο το ίδιο, μας συστήνονται και οι άνθρωποι-πρωταγωνιστές των γεγονότων προκειμένου ο επισκέπτης να αναγνωρίσει ίσως σε αυτούς τον 'εαυτό' του ή και τις ρίζες του, καθώς πολλοί είναι σήμερα οι απόγονοι των ανθρώπων εκείνων, οι οποίοι με την δράση τους άφησαν ανεξίτηλο το στίγμα τους στην ιστορία του τόπου. Η ιστορία του Λιβαδιού, σύμφωνα με τις διάφορες εικασίες που επικρατούν μας πηγαίνει πολύ πίσω, ίσως στους κατοίκους της περραιβικής Δωδώνης και συναντάμε αναφορές ακόμα και στα έργα της Άννας Κομνηνής, του Κατακουζηνού, ενώ η ύπαρξή του Λιβαδιού ήδη κατά το 14^ο αι. φαίνεται να είναι γνωστή και από τον αυτοκράτορα Ανδρόνικο Β Παλαιολόγο. Το Λιβάδι έχει συμμετάσχει ενεργά στους διάφορους κατά καιρούς αγώνες. Από την επανάσταση του 1821, τον Μακεδονικό αγώνα, την κατοχή μέχρι και τον εμφύλιο, φάσεις που αναφέρονται μέσω των ανθρώπων σε αυτή την ενότητα.

Συνοδευτικό υλικό:

1) Παράδειγμα χρονολογίου¹:

Χρονολόγιο για την αναφορά των σημαντικότερων ιστορικών γεγονότων και προσώπων του Λιβαδιού. Οι πληροφορίες (προσωπικότητες και γεγονότα) θα ακολουθούν τη χρονική σειρά.

¹ Το χρονολόγιο αυτό αποτελεί παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο σκεφτόμαστε να δομήσουμε το δικό μας και προέρχεται από την ιστοσελίδα: <http://www.mycreditunion.gov/Style%20Library/newmcu/imagesPC/content/timeline.jpg>

Τα κείμενα που θα αναφέρονται στο χρονολόγιο:

Γεωργάκης Ολύμπιος (1772-1821)²: Κατάγεται από την οικογένεια των Λαζαίων (φημισμένοι αρματολοί της περιοχής). Γεννήθηκε στο Λιβάδι το Μάιο του 1772. Φοίτησε για κάποιο διάστημα στο σχολείο στο Λιβάδι με δασκάλους του τον Ιωνά Σπαρμιώτη και Ιωάννη Πέζαρο. Μέχρι το 1798 εκπαιδεύεται στο στρατόπεδο του Έξαρχου Λάζου, γενάρχη των Λαζαίων και γίνεται πρωτοπαλικάρο του. Την εποχή αυτή ο Αλή Πασάς των Ιωαννίνων προετοιμάζει την ίδρυση μεγάλου αλβανικού κράτους, αποσχιστικά προς τη Μεγάλη Πύλη. Οι Ολύμπιοι αρνούμενοι να αλλάξουν αφεντικά, μάχονται

ενάντια στους Τούρκους και τον Αλή Πασά, ο οποίος με το γιο του Μουχτάρ, φτάνουν στο Λιβάδι. Ο Γεωργάκης Ολύμπιος τότε καταφεύγει μαζί με άλλους αρματολούς από τη Μακεδονία, στη Σερβία όπου συμμετέχει στον πανβαλκανικό ξεσηκωμό ενάντια στους Τούρκους. Συμμετέχει και διακρίνεται σε διάφορους νικηφόρους αγώνες στο Όστροβο, το Στούβικ, το Βιδίνιο και η φήμη του φτάνει μέχρι τον Αλέξανδρο Υψηλάντη και τον τσάρο της Ρωσίας Αλέξανδρο. Αναγορεύεται έτσι συνταγματάρχης του ρωσικού στρατού. Στα χρόνια της ελληνικής επανάστασης, συμμετέχει ως υψηλόβαθμο στέλεχος στη Φιλική Εταιρία και διορίζεται αρχιστράτηγος των Ελληνικών δυνάμεων στο Δούναβη. Έτσι αρχίζει η μαρτυρική διαδρομή του προς το Δραγατσάνι και το Ιάσιο της Μολδοβλαχίας. Στις μάχες αυτές, το κίνημα δέχθηκε θανάσιμο πλήγμα και ο Γεωργάκης φυγάδευσε τον Υψηλάντη στην Αυστρία ενώ ο ίδιος επιστρέφει για να συνεχίσει τον αγώνα στη Ρουμανία. Στα Καρπάθια Όρη, στη Μονή Σέκου παγιδεύτηκε μαζί και με τα παλικάρια του και πολιορκήθηκε από υπέρτατες δυνάμεις. Εκεί αρνούμενος κάθε διαπραγμάτευση με τους Τούρκους, αμύνθηκε σκληρά και όταν είδε ότι όλα τελείωναν, ανατινάχτηκε μαζί με τα παλικάρια του, βάζοντας φωτιά στην πυριτιδαποθήκη της Μονής.

Άνθιμος Ολυμπιώτης (1737-1794)³: Γεννήθηκε στο Λιβάδι Ολύμπου το 1737. Από μικρή ηλικία έχασε τον πατέρα του και στα δεκαοχτώ του χρόνια έχασε και τη μητέρα του και αφιερώθηκε στην εκκλησία και τα γράμματα. Αρχικά υπηρετεί ως δόκιμος μοναχός στη Μονή Ολυμπιώτισσας Ελασσόνας. Συμπληρώνει τις σπουδές του στην Κοζάνη και τη Σιάτιστα και τις συμπληρώνει στην Αθωνιάδα Σχολή του Αγίου Όρους. Δεν ξεχνά ωστόσο το Λιβάδι, όπου επιστρέφει και αναδεικνύει την Μονή της Ολυμπιώτισσας σε σημαντικό πνευματικό ίδρυμα για

τη Θεσσαλία, στους δύσκολους εκείνους καιρούς. Επίσης ανακαίνισε τα σχολεία του και έχτισε με δικά του έξοδα σχολείο στη συνοικία των Αγίων Αναργύρων με σημαντικά μαθήματα στο ωρολόγιο πρόγραμμά του (φιλοσοφία, ρητορεία, αστρονομία, γεωμετρία, λατινικά και γαλλικά κ.α.). Επίσης με τη συνδρομή του και τις ενέργειές του εμπλουτίστηκαν και επεκτάθηκαν πολλές βιβλιοθήκες στις υποδουλωμένες, Θεσσαλία και Μακεδονία. Τις πράξεις του αυτές τις πλήρωσε με τη ζωή του από τα όργανα του Αλή Πασά.

² Ράπτη, Α., Γ., 2003, Ιστορικό και τουριστικός οδηγός του Λιβαδίου Ολύμπου, σ. 33-34.

³ Ράπτη, Α., Γ., 2003, Ιστορικό και τουριστικός οδηγός του Λιβαδίου Ολύμπου, σ. 35-36.

Αγαθαγγελος επίσκοπος Πέτρας και Λιβαδίου (1805-1887)⁴: Στα χρόνια της τουρκοκρατίας, υπηρέτησε αρχικά ως Επίσκοπος Πέτρας και Λιβαδίου και έπειτα ως επίσκοπος Βοδενών και Στρωμνίτσης στην Έδεσσα. Βοήθησε πολύ ηθικά και υλικά τον αγώνα, χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η δράση του, η οποία ήταν άμεση όταν οι τούρκοι εκβίαζαν να πουλήσουν όλους τους κατοίκους του Μοσχοποτάμου Πιερίας μαζί με το τσιφλίκι τους, αν δεν κατέβαλλαν συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, το

οποίο και συγκέντρωσε εν μια νυκτί με έρανο στο Λιβάδι. Έτσι με το ποσό αυτό αγόρασε το τσιφλίκι και το διένειμε στους ακτήμονες αγρότες του Μοσχοποτάμου.

Αθανάσιος Αστερίου (1878)⁵: Λιβαδιώτης ιατρός. Στα πλαίσια του Ρωσοτουρκικού πολέμου του 1875-1878, πόλεμος ο οποίος έληξε υπέρ των ρώσων, δημιουργήθηκε η Μεγάλη Βουλγαρία, με την συνθήκη του αγίου Στεφάνου, πράγμα αντίθετο στα συμφέροντα των ελλήνων, αφού παραχωρήθηκε στη Βουλγαρία και το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας, μέχρι την Καβάλα και τη Θεσσαλονίκη. Ανήμερα της υπογραφής της συνθήκης, οι πρόκριτοι των περιοχών γύρω από τον Όλυμπο εξέλεξαν

επαναστατική κυβέρνηση που κήρυξε στις 22 Φεβρουαρίου του 1878 την επανάσταση του Ολύμπου και την ένωση της Μακεδονίας με την Ελλάδα, ενάντια στα όσα προέβλεπε η συνθήκη του Αγίου Στεφάνου. Σε αυτές τις εκλογές πρώτος αναδείχτηκε ο Αθανάσιος Αστερίου. Η επαναστατική κυβέρνηση συγκροτήθηκε με αρχηγό τον Ευάγγελο Κουροβάγκο από το Λιτόχωρο και με τη συμμετοχή και άλλων φημισμένων προσώπων. Ο Αθανάσιος Αστερίου, μετά τη συντριβή της επανάστασης συνέχισε να προσφέρει τις ιατρικές του υπηρεσίες από τα Σέρβια, όπου εγκαταστάθηκε.

Κώστας Συνεφάκης - Καπετάν Νικήτας (1912-1945)⁶: Γεννήθηκε το 1912 στο Λιβάδι. Στον ελληνο-ιταλικό πόλεμο πολέμησε ως έφεδρος ανθυπολοχαγός του πεζικού και έπειτα προάχθηκε σε υπολοχαγό. Το Φεβρουάριο του 1943, ήταν από τους πρώτους αντάρτες που βγήκαν στο βουνό στο αρχηγείο του Ολύμπου και των Πιερίων. Στη μάχη της Τάχνιστας, τον Απρίλιο του 1943 ενάντια στους Γερμανούς, πήρε μέρος ως διοικητής λόχου ενώ τον Ιούνιο του ίδιου έτους κατέστρεψε τη σιδηροδρομική γραμμή από την Κατερίνη μέχρι τα Τέμπη. Με εντολή του Στρατηγείου Μέσης Ανατολής, κατέστρεψε τη σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκης-Αθήνας με αποτέλεσμα να διακοπεί η

⁴ Ράπτη, Α., Γ., 2003, Ιστορικό και τουριστικός οδηγός του Λιβαδίου Ολύμπου, σ. 37.

⁵ Ράπτη, Α., Γ., 2003, Ιστορικό και τουριστικός οδηγός του Λιβαδίου Ολύμπου, σ. 38.

⁶ Από συνέντευξη της Αγγέλας Φωτοπούλου (ΑΠΕ-ΜΠΕ) από τον ανιψιό του Γιώργο Συνεφάκη το 2012 (από προσωπικό αρχείο).

συγκοινωνία για δύο εβδομάδες. Το 1943 αναλαμβάνει τη διοίκηση του 50^{ου} Συντάγματος του ΕΛΑΣ ως στρατιωτικός αρχηγός και στη συνέχεια ως καπετάνιος του, δίνοντας σκληρές μάχες κατά των Γερμανών. Ο Καπετάν Νικήτας είχε γίνει ο φόβος και το τρόμος των Γερμανών και των δωσίλογων στην περιοχή της Κατερίνης. Στις 20 Οκτωβρίου του 1944 με ένα τάγμα του Συντάγματός του πέρασε με καΐκια στη Χαλκιδική και μπήκε με τα τμήματα του 31^{ου} Συντάγματος στη Θεσσαλονίκη. Το τέλος του ήταν τραγικό, αφού δολοφονήθηκε στις 23/3/1945 από παρακρατικούς και ταγματасφαλίτες στο Κεραμίδι Πιερίας, έξω από την Κατερίνη.

Ο Γιάννης Τριάρχου⁷ γεννήθηκε στην Ελασσόνα στις 9 Δεκεμβρίου 1924, από γονείς Λιβαδιώτες, τους Γιώργο Τριάρχου και Ευθαλία Βακαλίκου. Από το Σεπτέμβρη του 1939 κατοικούσε στη Θεσσαλονίκη. Το 1942 γράφτηκε φοιτητής στη Σχολή Νομικών και Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου (Αριστοτέλειο τώρα) Θεσσαλονίκης. Από νωρίς είχε γίνει μέλος της κομμουνιστικής νεολαίας (ΚΝΕ) και του ΚΚΕ και στη συνέχεια δραστήριο στέλεχος της Ενιαίας Πανελλαδικής Οργάνωσης Νέων (ΕΠΟΝ). Τους αγώνες για την εθνική απελευθέρωση, την εθνική κυριαρχία και την κοινωνική δικαιοσύνη τους πλήρωσε με ένα χρόνο αποβολή από το πανεπιστήμιο αρχικά και αργότερα, το 1947, με καταδίκη του από το Έκτακτο Στρατοδικείο Θεσσαλονίκης στην ποινή του θανάτου. Η ποινή του ανεστάλη και έτσι έζησε τρία περίπου χρόνια στις φυλακές Επταπυργίου Θεσσαλονίκης και Κέρκυρας. Μετά την αποφυλάκισή του, στρατεύτηκε και στάλθηκε στο στρατόπεδο της Μακρονήσου, όπου έμεινε 15 μήνες. Μετά την αποστράτευση του, πήρε, το 1952, το πτυχίο της Νομικής και από το Φεβρουάριο του 1955 άσκησε ενεργά τη δικηγορία στο Πρωτοδικείο και το Εφετείο της Θεσσαλονίκης μέχρι τις αρχές του Γενάρη 2001, συμπληρώνοντας σαράντα έξι χρόνια δικηγορίας. Το 1959 παντρεύτηκε τη Θέμιδα-Θωμαή Λαζαρίδη, με την οποία απέκτησε δύο παιδιά και από αυτά τέσσερα εγγόνια. Μετά την πτώση της χούντας βρέθηκε στο ΚΚΕ Εσωτερικού και αργότερα στην Ελληνική Αριστερά (ΕΑΡ) και τον Συνασπισμό. Εντάχθηκε το 2010 στην ΔΗΜΑΡ. Αρκετές φορές υπήρξε υποψήφιος βουλευτής, δύο φορές υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος για το Δήμο Θεσσαλονίκης, ενώ επί μία τετραετία ήταν αιρετό μέλος του Α΄ Δημοτικού Διαμερίσματος του Δήμου Θεσσαλονίκης. Με το Σύλλογο Λιβαδιωτών Θεσσαλονίκης και τους εδώ Λιβαδιώτες είχε και έχει στενούς δεσμούς. Μέλος του Συλλόγου από το 1952, δηλαδή επί εξήντα δύο ολόκληρα χρόνια. Εκλέχτηκε οχτώ φορές στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου και έγινε τέσσερις φορές Πρόεδρος αυτού.

⁷ Γιώργος, Ι., Συνεφάκης. Από προσωπικό αρχείο.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Το **Λιβάδι**, ως το **δεύτερο** μεγαλύτερο **αρματολίκι** στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην μάχη με τον εχθρό. Με αρχηγό τον αρματολό **Γ. Ολύμπιο**, εναντιώθηκε στις **Τουρκικές αρχές**, που οι ίδιες το είχαν αναγνωρίσει ως αρματολίκι και κατάφερε πλήγματα στον αντίπαλο δέος. Ωστόσο ο **Αλή Πασάς** των Ιωαννίνων, κατάφερε να μπει στην περιοχή, έπειτα από ένα απροειδοποίητο χτύπημα⁸.

Το Λιβάδι έλαβε μέρος στην **ελληνική επανάσταση** στις **8 Μαρτίου το 1822** με την **ύψωση της σημαίας** στο μοναστήρι της Αγίας Τριάδας. Η **εξέγερση καταπνίγηκε** και οι κάτοικοι του χωριού ήταν διστακτικοί απέναντι στη συνέχιση του αγώνα⁹.

Στην **επανάσταση του 1854**, με τα γεγονότα του **Κριμαϊκού πολέμου**, το Λιβάδι ξεσηκώθηκε και πάλι, ωστόσο οι επαναστάτες δεν είδαν τη βοήθεια που ανέμεναν από το ελληνικό κράτος και η επανάσταση **έληξε άδοξα**¹⁰.

Το 1878 το Λιβάδι συμμετείχε σε νέα **επανάσταση** για τον ξεσηκωμό ενάντια στη **συνθήκη του Αγίου Στεφάνου** που έθιγε τα συμφέροντα των Ελλήνων. Η **επανάσταση ναυάγησε** επειδή δεν ήταν καλά οργανωμένη και το **Λιτόχωρο καταστράφηκε ολοσχερώς**.

Κατά το **Μακεδονικό αγώνα** το Λιβάδι λειτούργησε ως σημαντικότερο **κέντρο ανεφοδιασμού** σε άνδρες και εφόδια για τα **αντάρτικα** και τις μάχες στην περιοχή του **Ολύμπου** και της **Μακεδονίας** γενικότερα. Το **προξενείο της Ελασσόνας** είχε ως έργο του κυρίως την **οργάνωση της ελληνικής παιδείας**, την **καταπολέμηση της ρουμανικής προπαγάνδας**, την εξολόθρευση των κομιτατζήδων και τέλος είχε αναλάβει και τη **συγκρότηση των μακεδονομάχων**¹¹.

2) Κείμενο παρουσίασης της βλάχικης διαλέκτου, γραφιστικά αποδοσμένο στον τοίχο¹².

Α. Η βλάχικη (κουτσοβλαχική) γλώσσα περιέχει ένα κράμα λέξεων, λατινικών και ελληνικών.

Β. Η κουτσοβλαχική γλώσσα είναι προφορική· δε γράφεται.

Γ. Ήταν συνέπεια της Ρωμαιοκρατίας, που για την Ελλάδα κράτησε επτά αιώνες (είκοσι γενιές). Ο εκλατινισμός έγινε εκεί όπου συμβιούσαν Έλληνες και Ρωμαίοι άποικοι στρατιώτες, εξ ου και το λατινογενές ιδίωμα είναι λαϊκό, προφορικό λατινικό ιδίωμα.

Δ. Τέλος, η κουτσοβλαχική ήταν γλώσσα ενδοοικογενειακή, ενδοκοινοτική, ενώ η Ελληνική ήταν η «Πάτρια» γλώσσα, η γλώσσα για τις εξωτερικές (εκτός της κοινότητας) επαφές.

⁸ Κουκούδης, Α., 2001, σ. 82-83

⁹ Κουκούδης, Α., 2001, σ. 86

¹⁰ Κουκούδης, Α., 2001, σ. 87

¹¹ **Αδάμου, Ι.-Ράπτης, Γ. 1993, σ. 3**

¹² Πιθανότατα με μαύρα βινίλια γράμματα.

Ενότητα 2η.

Τίτλος ενότητας: ...Καλώς ήρθατε στη ζωή μας...

Εισαγωγικό κείμενο ενότητας:

Τα βλάχικα σπίτια ήταν συνήθως διώροφα (**ανώι, κατώι**). Στο **κατώι** ή **υπόγειο** βρίσκονταν οι αποθηκευτικοί χώροι, όπου αποθήκευαν στάρι, ξυλεία, σκεύη και διάφορα άλλα αγροτικά προϊόντα και ζώα. Συνήθως ήταν 80 τ.μ. και ο λειτουργικός χώρος ήταν αυστηρά καθορισμένος (διαχωρισμός προϊόντων και ζώων). Εδώ υπήρχε και το πλυσταριό ή μαγεριό, όπου λάμβαναν χώρα δραστηριότητες όπως ζύμωμα και ψήσιμο του ψωμιού, καθώς και το πλύσιμο των ρούχων. Ο χώρος αυτός ήταν περίπου 20 τμ. Όλες όμως οι δραστηριότητες μπορούσαν να χωρέσουν καθώς συνέβαιναν διαφορετικές μέρες¹³.

«Ρίξ' το στο κατώι να βρίσκεται, θα χρειαστεί κάποτε¹⁴». Το κατώι ήταν ένας άλλος χώρος που ζούσε με τις δικές του ιδιαιτερότητες και με την ιστορία των διαφόρων αντικειμένων. Τα μπροστινό του μέρος λειτουργούσε σαν αποθηκευτικός χώρος, όπου τοποθετούσαν το αλεύρι, διάφορα ξύλινα βαρέλια από τότε που παρήγαγαν κρασί. Επίσης αποθηκεύονταν ψάθινα καλάθια, ξύλινες βουτσέλες, ταψιά, μπακράτσια, μπουκάλια όλων των ειδών, καντάρια και πλάστιγγες, γκαζόλαμπες, τσάπες, δικέλια και διάφορα άλλα εργαλεία γεωργικά και κτηνοτροφικά, εξοπλισμός ζώων (σαμάρια, λαιμαριές κλπ), ουσιαστικά αποτελεί το «βασίλειο του παππού» «όλα τα αντικείμενα είχαν μια σχέση ζωής με τον παππού»

¹³ Για παράδειγμα κάθε Δευτέρα έπλεναν τα ασπρόρουχα, κάθε Τρίτη ζύμωναν το ψωμί και κάθε Σάββατο γινόταν ο καθαρισμός του σπιτιού (Σαλαβάτη, Α. 2007, σ. 28).

¹⁴ Προκόβας, Κ. 2013, σ. 65.

Υποενότητα 1η.

Τίτλος υποενότητας: *...Για αυτό το έρμο το ψωμί που πριν το φας χορταίνει...*

Εισαγωγικό κείμενο υποενότητας¹:

Το πλυσταριό ήταν ένα μακρόστενο ξεχωριστό οίκημα στο δεξιό μέρος της αυλής. Σύμφωνα με το καθημερινό πρόγραμμα, οι γυναίκες ασχολούνταν με το πλύσιμο πνιγμένες μέσα στους υδρατμούς. Σε μικρά και μεγάλα καζάνια έβραζαν τα ρούχα με *κασταλάη* (αλισίβα). Ήταν χώρος αποπνικτικός, γεμάτος καπνούς και υδρατμούς. Η γενική καθαριότητα του σπιτιού περνούσε από το πλυσταριό. Την καθαρά Δευτέρα, ενόψει Σαρακοστής, πλένονταν σχολαστικά όλα τα οικιακά σκεύη. Στο πλυσταριό ήταν τοποθετημένο και το τουμπέκι με όλα τα σύνεργα καβουρδίσματος του καφέ. Εκεί υπήρχε και ο φούρνος, τα σινιά για τις πίτες, οι πινακωτές, τα φουρνόφτυαρα. Ήταν η δεύτερη, η εφεδρική κουζίνα.

Συνοδευτικό υλικό υποενότητας:

- 1) Γραφιστική απόδοση του περιβάλλοντος φούρνου Βλάχικης οικίας, κατ'αντιστοιχία με την παρακάτω φωτογραφία².

- 2) Γραφιστικά περιβάλλοντα των διάφορων δραστηριοτήτων που λάμβαναν χώρα στο σπίτι:

¹ Προκόβας, Κ., 2013, σ. 66-67.

² Η φωτογραφία προέρχεται από το σάιτ του λαογραφικού μουσείου Μετσόβου και αποτελεί εδώ απλή παραδειγματική περίπτωση για να έχουμε μια ιδέα για το πώς ήταν τότε τα δωμάτια - φούρνοι και τι επιθυμούμε και εμείς για το μουσείο μας.

Ζύμωμα.

http://lh5.ggpht.com/-lgisbv6Yhg/TsfdAVNoEWI/AAAAAAAA88s/GgWwlhprGNY/%2525C2%252596%2525C3%25258D%2525C2%2525BC%2525C3%252589%2525C2%2525BC%2525C2%2525B1%2525203_thumb%25255B2%25255D.jpg?imgmax=800

Πλύσιμο ρούχων (ενδεικτικές φωτογραφίες).

<https://opyrros.files.wordpress.com/2012/05/cf84cebf-cf80cebbcf85cf83ceb9cebcebf-cf83cf84cebfcdbd-cf80ceb7cebdceb5ceb9cebf.jpg>

https://www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=&url=http%3A%2F%2Fvlahofonoi.blogspot.com%2F2012%2F05%2Fblog-post_17.html&psig=AFQjCNEwLwX8U0B3Zpa4hDlwbm3GT78XnQ&ust=1452766036562704

Ψήσιμο καφέ.

<https://opyrros.files.wordpress.com/2012/05/kafes.jpg>

Αντικείμενα που θα πλαισιώσουν αυτή την υποενότητα.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/30	Είδος: Πινακωτή.	 	
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Αρτοποιασκευή.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Πάνω: Πινακωτό = ξύλινη πινακωτή. Κατω: Ξύλινη πινακωτή με το ύφασμα που έμπαινε στην κούπα και τύλιγε και το πλαστό ψωμί, <i>μισάλε (η)</i> . Χρησίμευε για την τοποθέτηση των πλαστών καρβελιών του άψητου ψωμιού για τη μεταφορά τους στο φούρνο, καθώς και για την μεταφορά του ψημένου ζεστού ψωμιού από τον φούρνο στο σπίτι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 182 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 23 cm	
		Πάχος: 10 cm	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 354, λ. Μισάλε.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/31	Είδος: Πιάστρες.	
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικό εργαλείο.	
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):		
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Πιαστρέκι = πιάστρες πλεκτές για το πιάσιμο των ζεστών σκευών.		
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:
		Υλικό: Μαλλί.
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Διαστάσεις
<u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Υψος:
		Πλάτος:
		Πάχος:
		Διάμετρος:
		Βάρος:
		Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15
		Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/34	Είδος: Γάστρα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Γάστρα (η) = παραδοσιακή γάστρα.</i> Το κοίλο σώμα της μοιάζει με κοιλιά και καλύπτει το ταψί ή το σινί με την πίτα και το φαγητό.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος (μαζί με την πυροστιά): 40 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: Πάχος: Διάμετρος: 60 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 156, λ. Γάστρα.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/53	Είδος: Τηγάνι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζίνα.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Τηγάνι ελαφρύ για τηγάνισμα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή:</u>		Υψος: 63 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 32 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Αναφέρεται το όνομα του δωρητή: Ιφιγένεια Μιχαλιώτη.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/36	Είδος: Μυλόπετρα.		
Χρονολογία αντικειμένου: 1740 μ. Χ. (αναγράφεται)	Κατηγορία: Αρτοποιασκευή.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά): Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κιάτρ ντι τρουχουνέ</i> = Χειρόμυλος/μυλόπετρα για την Παρασκευή αλευριού ή τραχανά.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου: Υλικό: Λίθος.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Διαστάσεις Ύψος: 20 cm Πλάτος: Πάχος: Διάμετρος: 44 cm	Βάρος: Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική καταγραφή.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/37	Είδος: Φουρνόξυλο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Αρτοποιασκευή.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Φουρνόπχιρα = Ξύλινο επίπεδο φτυάρι για την είσοδο και έξοδο των καρβελιών από τον φούρνο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 160 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 27 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/38	Είδος: Χαβάνι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Χ'βάνι = Ορειχάλκινο γουδί για στούμπισμα σκληρών τροφών.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ορείχαλκος.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Διαστάσεις	Βάρος:
<i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος (χωρίς το γουδοχέρι): 16 cm, (με το γουδοχέρι) = 28 cm.	Τεμάχια: 1.
		Διάμετρος: 13,5 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΜΕΤΑΦ/90	Είδος: Ντραμιτζάνα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Σκεύος αποθήκευσης υγρών.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Ντραμιτζάνα</i> = Γυάλινο αποθηκευτικό σκεύος για υγρά. Συνήθως κρασί ή τσίπουρο, επενδυμένο με πλέγμα ληγαριάς ή καλαμιού.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Γυαλί και πλέγμα από καλάμι.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 51 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 15 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/01/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/39	Είδος: Ξύστρα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ξύστρα. Έξυναν τα εναπομείναντα υπολείμματα ζυμαριού από τη σκάφη ζυμώματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 26,5 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 7,5 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΚΟΥΖ/04	Είδος: Ξύστρα ζυμαριού.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό αντικείμενο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μεταλλική ξύστρα για τον καθαρισμό των υπολοιπμάτων του ζυμαριού από την σκαφή ζυμώματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή:</u>		Υψος: 35 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 6 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/40	Είδος: Μεταλλικό κόσκινο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Τσίρου = κόσκινο τραχανά. Μεταλλικό.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος:	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος: 10 cm	
		Διάμετρος: 34 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 563, λ. Σίτα.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/41	Είδος: Πλαστήρι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Κ'(α)ρπιτόρου (η) = πλαστήρι, ειδικό ξύλο για το άπλωμα των φύλλων της πίτας (πέτουρα) με τον πλάστη.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Υψος:	Τεμάχια: 1.
<i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Πλάτος:	
		Πάχος: 2 cm	
		Διάμετρος: 65 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 230, λ. Καρπιτόρου. + προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/42	Είδος: Σκάφη ζυμώματος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Αρτοποιασκευή.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Κ'(α)πιστεάρε (η) = η σκάφη όπου ζυμώνεται το ψωμί.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 68 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 28 cm	
		Πάχος: 10 cm	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ.223, λ. Καπιστεάρε + προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/43	Είδος: Ποδιά.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Οικιακός εξοπλισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ποτιμάνου = ποδιά χειροποίητη υφαντή στον αργαλείο για τις βαριές δουλειές, πλύσιμο, ζύμωμα, σφουγγάρισμα κλπ.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μαλλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Υψος: 60 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 74 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/44	Είδος: Ζυγαριά.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Στατιρίκα ή κανταρίκα = ζυγαριά για μικρές ποσότητες. Στατίρι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος:	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 17 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 583, λ. Στατίρε.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/48	Είδος: Πυράγρα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ουζόγου = Μεταλλικό είδος φτυαριού, για την απομάκρυνση του κάρβουνου, από το φούρνο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 208 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 24 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 486, λ. Πάντζα.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/49	Είδος: Γλυπτή Πινακωτή.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Αρτοποιασκευή.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Πινακατό = πινακωτή, εδώ σκαλιστή μονοκόμματη πινακωτή για την τοποθέτηση των καρβελιών.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή:</u>		Διαστάσεις	Βάρος:
		Υψος: 170 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 24 cm	
		Πάχος: 11 cm	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/52	Είδος: Κόσκινο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Τσίρου = κόσκινο για τραχανά και πλιγούρι. Είδος χοντρού κόσκινου με ξύλινο κοθόρι και μεταλλική διάτρητη βάση.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Μέτρια.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος:	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος: 10 cm	
		Διάμετρος: 36 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 563, λ. Σίτα.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/57	Είδος: Τσίγκινο καβουρντιστήρι		
Χρονολογία αντικειμένου: 1930-1970	Κατηγορία: Κουζίνα εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Ντουάπι ντι καφέ</i> = Τσίγκινο εργαλείο για το καβούρντισμα καφέ.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Διαστάσεις	Βάρος:
<i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος: 1 m	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 16 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή: http://metsovomuseum.gr/online-collections/%CE%B3%CE%B5_1207-%CE%BA%CE%B1%CE%B2%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BD%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9/		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/59	Είδος: Γουδί.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ξύλινο γουδί για το κοπάνισμα σκληρών βρωσίμων.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 19 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 15 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/61	Είδος: Ταψί.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μεταλλικό ταψί.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Διαστάσεις	Βάρος:
		Ύψος: 5,05 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 40,05 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/62	Είδος: Κουτάλα ανάδευσης.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ξύλινη κουτάλα ανάδευσης του τραχανά.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Διαστάσεις Ύψος: 70 cm Πλάτος: 10 cm Πάχος: Διάμετρος:	Βάρος: Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/63	Είδος: Πυροστιά.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Πιρουστίε και πιρουστεάου</i> = πυροστιά, πυροστάτης. Μεταλλικός τριγωνικός τρίποδας για να στηρίζεται πάνω από τη φωτιά το σκεύος κατά τη διάρκεια του ψησίματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Διαστάσεις	Βάρος:
<i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: α) 23 cm β) 19 cm	Τεμάχια: 2.
		Μήκος πλευράς: α) 27 cm β) 22 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ.509, λ. Πιρουστίε.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/64	Είδος: Βαρίδιο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Στούμπου ντι καντάρι</i> = αντίβαρο για το καντάρι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 12 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 6 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/65	Είδος: Τρίφτης.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Τρίφτου τ' ντουάλτσι = τρίφτης για το κυδώνι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Μέτρια.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 30 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 10 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/67	Είδος: Τσουκάλι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζίνα.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Βουτίνα = Πήλινο σκεύος για την αποθήκευση (τουρσιά, σάλτσες, πετμέζια) ή και για το μαγείρεμα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Πήλινο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 14 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 20 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΠΛΥΣΤ/54	Είδος: Σκάφη πλυσίματος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Αρτοποιασκευή.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κουπάνα</i> = σκάφη. Μεγάλη ξύλινη λεκάνη για πλύσιμο. Κοπάνα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 130 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 45 cm	
		Πάχος: 17 cm	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 223, λ. Καπιστεάρε. + προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΠΛΥΣΤ/109	Είδος: Κόπανος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Μάλλιου</i> = Ξύλινος κόπανος, ελαφρύς, για το χτύπημα των υφαντών κατά το πλύσιμο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υ: α) 100 cm, β) 94 cm	Τεμάχια: 2.
		Π: α) 16 cm, β) 12,5 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/110	Είδος: Σίδηρο σιδερώματος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Χέρου</i> = Σίδηρο σιδερώματος ρούχων με κάρβουνο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 22 cm	Τεμάχια: 2.
		Μήκος: 53 cm	
		Πλάτος: 10 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/112	Είδος: Θήκη ραπτομηχανής.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ξύλινη θήκη μεταφοράς ραπτομηχανής.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 26 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 50 cm	
		Πλάτος: 23 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/106	Είδος: Ραπτομηχανή.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μηχανίου ντι κουσιάρι = Μηχανή ραψίματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Υψος: 47 cm	Τεμάχια: 1.
<i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Μήκος: 48 cm	
		Πλάτος: 38 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/111	Είδος: Θήκη ραπτομηχανής.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ξύλινη θήκη μεταφοράς ραπτομηχανής.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 28 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 46 cm	
		Πλάτος: 23 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/105	Είδος: Ραπτομηχανή.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μηχανίου ντι κουσιάρι = Μηχανή ραψίματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>	Υψος: 31 cm	Τεμάχια: 1.	
	Μήκος: 53 cm		
	Πλάτος: 25 cm		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

Υποενότητα 2^η.

Τίτλος υποενότητας: ...Με τον ιδρώτα μας...

Εισαγωγικό κείμενο υποενότητας¹.

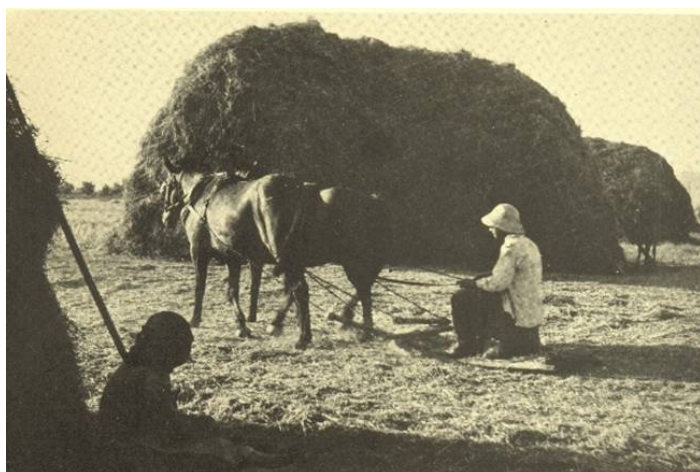
Στο Λιβάδι η οικονομία ήταν κυρίως κτηνοτροφική και εμπορική και λιγότερο γεωργική. Στην ενότητα αυτή βλέπουμε την παρουσίαση των εξωτερικών δραστηριοτήτων, που ασκούνταν κυρίως από άντρες και αποτελούσαν την οικονομία του οικισμού. Δραστηριότητες που έχουν να κάνουν κυρίως με γεωργοκτηνοτροφικές δουλειές, όπως η σπορά, το αλώνισμα, το άρμεγμα, η αποβουτύρωση κ.α.

Για την παρουσίαση της αγροτικής ζωής δημιουργήσαμε εδώ μια βιωματική αναπαράσταση του πραγματικού χωραφιού, με το ξυλάροτρο και τα διάφορα αγροτικά και εργαλεία. Στο Λιβάδι καλλιεργούσαν **σιτηρά, δημητριακά** και κυρίως **πατάτες**. Υπήρχαν και υπάρχουν ακόμα μικροί κλήροι γης πάνω στο δάσος για την καλλιέργεια της πατάτας. Παλιότερα τα πατατοχώραφα εκτείνονταν σε έκταση 10 χιλιάδων στρεμμάτων βόρεια του χωριού, μέσα στο δάσος. Το Λιβάδι μετά τον Πόλεμο και για πολλές δεκαετίες ήταν ένα από τα μεγαλύτερα και γνωστότερα πατατοπαραγωγικά κέντρα στην Ελλάδα. Η πατάτα του Λθβαδιού ήταν **άριστης** ποιότητας. Οι κυρατζίδες τις πουλούσαν στα γύρω αστικά κέντρα. **Σήμερα** πατατοχώραφα υπάρχουν μόνο στα νότια του χωριού όπου υπάρχει και νερό. Πρόκειται όμως για σύγχρονες **καλλιέργειες** με χημικά **λιπάσματα**. Όλοι όμως αναζητούν την πατάτα (λα πατάτα) του **δάσους** (ντι λα μουντέ) την ξερική λόγω του ότι ήταν εύγευστη.

Συνοδευτικό υλικό:

1) Γραφιστικά στον τοίχο.

Αλώνισμα με το δοκάνι.

http://www.delino.gr/occup_images/1a_thimonia.jpg

Λίχνισμα.

¹ Κουκούδης, Ι., Α., 2001, σ. 93-95 και Προκόβας, Κ. 2006, σ. 638-639, λ. Τσοακάνου και σ. 31-34, λ. Άγκουρου.

http://lh3.ggpht.com/QW_USKRklzk/Sj5X-CgwIZI/AAAAAAAAAVlc/Wx0-gS-Umck/image_thumb15.png?imgmax=800

- 2) Ποίημα του Βαλαωρίτη για το άροτρο. Στον τοίχο πίσω από το αντικείμενο. Σημειωμένες με κόκκινο, οι λέξεις που σχετίζονται με το αλέτρι και τις γεωργικές εργασίες.

Αριστοτέλης Βαλαωρίτης
Φωτεινός

1 Άσμα Πρώτον - ό Ζευγολάτης

- Πάρ' ένα σβώλο, Μητρο,
καί διώξ' εκείνα τὰ σκυλιά, πού μου χαλοῦν τὸ φύ-
τρο.

Ὁ γερουλάτης ἔφαγε τ' ἄχαρα δάχτυλά μου
καί στήν ἀλετροπόδα μου ἐλυῶσαν τὰ ἥπατά μου.
Δυὸ μῆνες ἔρρεψα ἐδεδῶ, ἐσάπισα στή νώπη
μ' ἄρρώστια, μὲ γεράματα! Βάσανα, νήστεια, κόποι
γι' αὐτὸ τὸ ἔρμο τὸ ψωμί! Καί τώρα πού προβαίνει
σγουρό, χολάτο ἀπὸ τὴ γῆ, πού πρὶν τὸ φᾶν χορταίνει
τὰ λιμασμένα μου παιδιὰ, νὰ τὸ πατοῦν ἐμπρός μου
μὲ τόση ἀπίστευτη ἀπονία οἱ δυνατοὶ τοῦ κόσμου!...
Ἐξέχασες καί δὲ μ' ἀκοῦς;... ἐσένα κράζω, Μητρο,
διώξε, σοῦ λέγω, τὰ σκυλιά, πού μου χαλοῦν τὸ φύ-
τρο...

Κανείς ποτὲ δὲν ἔμαθε τί ξάνοιξε τὸ μάτι
πάνου σ' αὐτὸ τὸ κόκκαλο, κ' εὐθὺς τοῦ λέει: - «Πα-
τέρα,
μου δίνεις τὴν Ἀργύρω σου;» – τὴν εἶχε θυγατέρα
ὁ προεστὸς μονάκριβη καὶ πολυγυρεμένη.
«Νά 'ναι, παιδί μου, ὦρα καλὴ καὶ τρισευλογημένη!»
Καί τῶδωσε τὸ χέρι του καὶ τὴν εὐχή του ὁ γέρος.
Ἀπὸ τὰ τότε ἡμέρες. Εἶχεν ἀρχίσει ὁ θέρος
κ' ἐζήλεψε χερόβολα κι ἀθεμωνιές κι άλωνι.
Εἶδε οἱ καιροὶ πού 'σαν κακοί, φαρμακεμέν' οἱ χρό-
νοι,
ὀλόγυρά του συγνεφιά... Χίλιων λογιῶν θερία
ἐξέσχισαν τὸ γένος του καὶ παντοχὴ καμμία.
Συντρίμματα καὶ χαλασμοί. Γαῦρα παντοῦ καὶ
λύσσα!

Κανένα γλυκοχάραμμα, νύχτα, σκοτάδι πίσσα.
Ἀρνήθηκε τὴν κλεφτουριά, τὰ φλογερά ὄνειρά της
κ' ἔγινε ζευγολάτης.
Κι ὁ καταρράχτης τοῦ βουνοῦ ἀντὶ μὲ τ' ἄρματά του
πέτεται μὲ τὰ σύνεργα, μὲ τὰ καματερά του.
Ἦθελε βόιδια κάτασπρα, μεγάλα, τραχηλάτα,
νὰ 'ναι στεφανοκέρατα, κοντόσφαγα, κοιλάτα.
Τ' ἀλέτρι σύμμετρο, βαρὺ. Τὰ ξύλα του κοιμένα
πάντα, σὲ χάση φεγγαριοῦ, δὲν εἶχανε κανένα
ποτέ τους ρόζο ἢ σκεῦρωμα. Ἦθελ' ἀπὸ πριναρί
τὸ γερουλάτη, τὰ φετερά, τὸν κέρο, τὸ σταβάρι-
ζυγὸ καὶ σπάθη ἀπὸ φτελιά. Κ' ἤθελ' ἀπὸ ἀγγιλίδα
νὰ 'ναι χυτὲς οἱ ξεῦλες του. Μόνο ψωμί του, ἐλπίδα
ἦτανε τὸ ζευγάρι του. Μόνη κυρά του ἀφέντρα
στα χέρια του ἢ βουκέντρα.

Αντικείμενα που πλαισιώνουν την υποενοότητα.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/01	Είδος: Καρπολόι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό αντικείμενο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Καρπουλόου (το) = καρπολόι. Χρησιμοποιούνταν για τη συλλογή αχύρου, λίχνισμα και ανύψωση δεματιών.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 106 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 20 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή: Βλ. ενότητα γεωργικής ζωής (λιχνιστήρια).		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 230, λ. Καρπουλόου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/02	Είδος: Διχάλα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Δικουλέ = Ξύλινο εργαλείο χειροποιέιτο για λίχνισμα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Διαστάσεις	Βάρος:
		Υψος: 150 cm Πλάτος: 22 cm Πάχος: Διάμετρος:	Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρέας Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/03	Είδος: Παλαμαριά.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό αντικείμενο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Παλαμαριά</i> = παλαμαριά. Θερμιστικό εργαλείο πάλαμης. Το χρησιμοποιούσαν για να μην τραυματίζεται το χέρι τους, καθώς και για να αγκαλιάζουν μεγαλύτερη ποσότητα από στάχια.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλινο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος μικρής: 20 cm.	Τεμάχια: 2.
		Υψός μεγάλης: 25 cm.	
		Πλάτος μικρής: 8 cm.	
		Πλάτος μεγάλης: 11 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 197, λ. Θιριστί-Αλουντί.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΖΩΟΥ/05	Είδος: Λαιμαριά.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό αντικείμενο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Λαιμαριά = λαιμαριά ζώου. Τμήμα της εξάρτησης του ζώου το οποίο σέρνει. Τοποθετούνταν στο λαιμό του για την ισοκατανομή της δύναμης της έλξης.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Δέρμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 49 cm	Τεμάχια: 2.
		Πλάτος: 35 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/06	Είδος: Δοκάνι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό αντικείμενο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Δοκάνε (η) = δοκάνι. Ξύλινο γεωργικό εργαλείο, με λυγισμένο προς τα επάνω το πρόσθιο τμήμα του και κοφτερές πέτρες στην κάτω επιφάνειά του, το οποίο έσερνε το ζώο, για τον τεμαχισμό του αχύρου. Αναβάτης ή βαριές πέτρες, του προσέδιδαν το κατάλληλο βάρος για να τεμαχίσει το άχυρο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Διαστάσεις	Βάρος:
Τίτλος - Παραγωγή :		Ύψος: 150 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 70 cm	
		Πάχος: 15 cm	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 188, λ. Δοκάνε.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/07	Είδος: Τσάπα δικέλι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό αντικείμενο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Δικέλε (η) = δικούλι σκαπτικό. Χρησίμευε για το σκάψιμο πατάτας και για τη μετακίνηση της κοπριάς.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις Ύψος μικρής: 25 cm Ύψος μεγάλης: 37 cm Πλάτος μικρής: 12 cm Πλάτος μεγάλης: 14 cm	Βάρος: Τεμάχια: 2.
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>			
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 186, λ. Δικέλε.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/08	Είδος: Λιχιστήρι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό αντικείμενο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Καρπουλόου (το) = ξύλινο γεωργικό εργαλείο. Χρησίμευε ως λιχιστήρι κατά το αλώνισμα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Υψος: 151 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 25 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 230, λ. Καρπουλόου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΖΩΟΥ/09	Είδος: Ποδοπέδα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: τμήμα εξάρτησης αλόγου.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Αγκιδικ'τουάρ(ι) (το) = εργαλείο για τον δέσιμο των ποδιών αλόγων/μουλαριών με σκοπό τον περιορισμό της κίνησής τους.		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου: Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Διαστάσεις Υψος: Πλάτος: Πάχος: Διάμετρος:	Βάρος: Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/10	Είδος: Ξυλάροτρο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Αράτου</i> (το) = ξύλινο αλέτρι. Αποτελούνταν από ξύλινο σώμα (κουντουρέ) και μεταλλικό υνί (<i>μέσου</i>). Το ξύλινο αλέτρι στο πίσω μέρος του κατέληγε στη χειρολαβή, τον χερουλάτη, πάνω και στην αλετροπόδα, κάτω, την οποία πίεζε με το πόδι ο ζευγολάτης για να παίρνει βάθος το υνί.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος: 76 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 180 cm	
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 100, λ. Αράτου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/11	Είδος: Μελίσσι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Μελισσοκομία.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Κυψέλη χειροποίητη με βέργες και λάσπη.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και λάσπη.	
		Κατάσταση διατήρησης: Μέτρια.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 56 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: Πάχος: Διάμετρος βάσης: 41cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΑΝΤ.ΑΓΡ/12	Είδος: Ξύλινο φτυάρι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Γεωργικό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Λουπάτα = ξύλινο φτυάρι για ποικίλες εργασίες, αγροτικού κυρίως περιεχομένου.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή:</u>		Υψος: 132 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 20 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαίρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΟΥΔ/13	Είδος: Κυπρί.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Σήμαντρο ζώων.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κίπουρι ή κίτρι.</i> Ορειχάλκινο κουδούνι με ξύλινο λαιμοδέτη. Χρησιμοποιούνταν για να παράγει ήχο με τον οποίο προσδιοριζόταν η θέση των ζώων και αναγνωρίζονταν το κοπάδι ηχητικά.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο και ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος: 31 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 6,5 cm.	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 638, λ. Τσοάκανου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο										
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΕΡ. ΚΤΗΝ/16	Είδος: Ξύλινος κάδος αποβουτύρωσης.											
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εργαλείο Κτηνοτροφικό.											
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):												
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Τάλαρου (ο) = ψηλός μακρόστενος ξύλινος κάδος, χρησίμευε για την αποβουτύρωση του γάλακτος. Το γάλα παρέμενε μέσα του για δυό τρείς μέρες και στη συνέχεια χτυπούσαν επίμονα με τη σφουρλέσκου κάνοντας το βούτυρο να επιπλεύσει.</i>												
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:										
		Υλικό: Ξύλο.										
		Κατάσταση διατήρησης: Μέτρια προς κακή.										
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		<table border="1"> <tr> <td>Διαστάσεις</td> <td>Βάρος:</td> </tr> <tr> <td>Ύψος: 67 cm</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Πλάτος:</td> <td>Τεμάχια: 1.</td> </tr> <tr> <td>Πάχος:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Διάμετρος: 28 cm</td> <td></td> </tr> </table>	Διαστάσεις	Βάρος:	Ύψος: 67 cm		Πλάτος:	Τεμάχια: 1.	Πάχος:		Διάμετρος: 28 cm	
Διαστάσεις	Βάρος:											
Ύψος: 67 cm												
Πλάτος:	Τεμάχια: 1.											
Πάχος:												
Διάμετρος: 28 cm												
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):										
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 596, λ. Τάλαρου.										
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:												
		<table border="1"> <tr> <td>Ημ/νία καταγραφής:</td> <td>Συντάκτης:</td> </tr> <tr> <td>01/11/15.</td> <td>Ζαΐρες Βασίλης.</td> </tr> </table>	Ημ/νία καταγραφής:	Συντάκτης:	01/11/15.	Ζαΐρες Βασίλης.						
Ημ/νία καταγραφής:	Συντάκτης:											
01/11/15.	Ζαΐρες Βασίλης.											

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΟΥΔ/17	Είδος: Κουδούνι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εργαλείο κτηνοτροφικό.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μάλλον Τσό(ά)κανου (το), τράκα (η) = μεταλλικό κουδούνι για τα ζώα. Το τοποθετούσαν συνήθως στο κριάρι που αποτελούσε τον αρχηγό της αγέλης.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>	Υψος: 22 cm	Τεμάχια: 1	
	Μήκος: 27 cm		
	Πλάτος: 18 cm		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδίου Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 638, λ. Τσοάκανου. + Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΕΡ.ΚΤΗΝ/19	Είδος: Ράβδος αποβουτύρωσης.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εργαλείο κτηνοτροφικό.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Σφουρλέσκου = ξύλινο χτυπητήρι για την αποβουτύρωση του γάλακτος, μέσα στο <i>τάλαρου</i> = ξύλινος μακρόστενος κάδος αποβουτύρωσης.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 150 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 27 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.): Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 596, λ. Τάλαρου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΜΕΤΑΦ/20	Είδος: Αποθηκευτικό σκεύος για υγρά.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Μεταφορικό σκεύος για υγρά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Βουτσέλα = ξύλινο παγούρι για νερό που έπαιρνε μαζί του ο κτηνοτρόφος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Ύψος: 27 cm	Τεμάχια: 1
		Πλάτος: 14 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 151, λ. Βούργε.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΟΥΔ/21	Είδος: Κυπρί.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εργαλείο κτηνοτροφικό.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κίτρι</i> = κυπρί, ορειχάλκινο κουδούνι που χρησίμευε ως σήμαντρο ζώων.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Διαστάσεις	Βάρος:
		Ύψος: 22 cm Πλάτος: Πάχος: Διάμετρος: 6 cm	Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 638, λ. Τσοάκανου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαϊρέας Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/22	Είδος: Ξύλινο σκέυος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εργαλείο κτηνοτροφικό.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Καδί = δοχείο αποθήκευσης τυριού και αργότερα ίσως ποικίλης χρήσης (για αποθήκευση νερού ή διάφορα άλλα).			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Υψος: 41 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 39 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Το βρίσκουμε ως καδί για την αποθήκευση του τυριού, ωστόσο στο κάτω μέρος τους βλέπουμε τρύπα όπου εφάρμοζε μάλλον μια κάνουλα για το νερό.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/ΜΕΤΑΦ/23	Είδος: Τρουβάς.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Υφαντό σακίδιο για		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Τάστιρου ή τράστιρου (ο) = υφαντό σακίδιο, τρουβάς. Χρησίμευε για την μεταφορά ποκίλων αντικειμένων.</i>			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μάλλινο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 40 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 44 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 602, λ. Τάστιρου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΟΥΔ/25	Είδος: Κουδούνι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εργαλείο κτηνοτροφικό.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Τσό(ά)κανου (το), τράκα (η) = μεταλλικό κουδούνι για τα ζώα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο και ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Ύψος: 27 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 8 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδίου Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 638, λ. Τσοάκανου. + Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΟΥΔ/26	Είδος: Κουδούνι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εργαλείο γεωργικό.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Τσό(ά)κανου (το), τράκα (η) = μεταλλικό κουδούνι για τα ζώα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Ύψος:	Τεμάχια: 2.
<i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 638, λ. Τσοάκανου. + Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΟΥΔ/27	Είδος: Κυπρί.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εργαλείο κτηνοτροφικό.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κίπρι</i> = κυπρί, ορειχάλκινο κουδούνι που χρησίμευε ως σήμαντρο ζώων.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Διαστάσεις	Βάρος:
		Ύψος: 10 cm	Τεμάχια: 2.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 7 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Το πρώτο έχει μικρό φυτικό διάκοσμο στα πλάγια, ενώ το δεύτερο όχι.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 638, λ. Τσοάκανου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΖΩΟΥ/28	Είδος: Βατήρας αναβασης σε άλογο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εργαλείο κτηνοτροφικό.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Εφαλτήριο, το πάτημα για να ανέβει κανείς στο άλογο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 14 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 15 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Δε φαίνεται να υπάρχει κάποια συγκεκριμένη Λιβιαδιώτικη ονομασία, καθώς αποτελεί προϊόν εμπορίου.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΜΕΤΑΦ/29	Είδος: Αποθηκευτικό σκεύος για υγρά.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Μεταφορικό σκεύος.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Βουτσέλα = ξύλινο παγούρι για νερό που έπαιρνε μαζί του ο κτηνοτρόφος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο με μεταλλικά στοιχεία.	
		Κατάσταση διατήρησης:	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος:	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 12 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 24 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 151, λ. Βούργε. + προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

Υποενότητα 3^η.

Τίτλος υποενότητας: ...Δώσε κλώτσο στην ανέμη....

Εισαγωγικό κείμενο υποενότητας¹.

Στην ενότητα αυτή ξεκινάμε βλέποντας τις υφαντικές δραστηριότητες που συνέβαιναν στο χωριό, καθώς και τα διάφορα εργαλεία που χρησιμοποιούνταν για την επεξεργασία του μαλλιού και συνεχίζουμε στην **υποενότητα** με τίτλο: ...κατάλευκα σαν καινούρια... με την παρουσίαση των προικιών, των ρούχων και της φορεσιάς του γάμου. Όλα υφαντά στον αργαλειό. Η υφάντρα έπλεκε **τσασιά** όλα χειροποίητα. Ύφαιναν **φλοκάτες, βελέντζες, τσιπούνια, χράμια** και **κιλίμια** (στα οποία εφαρμόζονταν ένα λαϊκό ντόπιο μοτίβο διακόσμησης με κόκκινους, μπλε και πράσινους ρόμβους). Δημιουργούσαν ωστόσο και καινούρια μοτίβα από τη φαντασία τους. Η υφαντική ασκούσαν κυρίως από τις γυναίκες. Οι υφάντρες έκαναν και τις δουλειές πριν από να γίνει το μαλλί νήμα και να ανέβει στον αργαλειό. Πιο συγκεκριμένα λανάριζαν, ανέμιζαν, καλάριζαν και ψιλοτραγουδούσαν. Μεταπολεμικά λειτούργησε για λίγα χρόνια στο Λιβάδι, **σχολή** μαθητείας για την **υφαντική**. Η προσπάθεια ωστόσο δημιουργίας ενός βιοτεχνικού κέντρου παραγωγής και εμπορίας υφαντών στο χωριό δεν καρποφόρησε.

Για τα ρούχα χρησιμοποιούσαν σε ορισμένες περιπτώσεις και **πάντζα** βαμβακερό ή λινό δηλαδή ύφασμα κυρίως άσπρο πανί για τα εσώρουχα. Είδη πανιού: *μπάσμα* = για φουστάνια, ποδιές κ.α., *στόφα* = ακριβό ύφασμα για νυφικά κυρίως. *Χασέ* = χασές κ.α. Οι φορεσιές και τα ρούχα αποτελούν σήμα κατατεθέν για τους Βλάχους.

Συνοδευτικό υλικό:

1) Γραφιστικά στον τοίχο, (ενδεικτικά αναφέρουμε τα εξής):

Κούρεμα προβάτων, Κούρος και λανάρισμα.

<http://textile.chem-net.gr/wp-content/uploads/2014/04/ginaikes-pou-asxolountai-me-tin-epeksergasia-tou-malliou.png>

¹ Προκόβας, Κ., 2006, σ. 632-633, λ. Τσάσου και σ. 486, λ. Πάντζα.

Επεξεργασία του μαλλιού με τη χρήση της ρόκας και του αδραχτιού.

https://c2.staticflickr.com/6/5295/5440756507_ece3375c81_b.jpg

Αντικείμενα που πλαισιώνουν την υποενοότητα:

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΜΕΤΑΦ/35	Είδος: Καλάθι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Σκεύος.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Κ(α)νιστεάλα ή Κανίστρα (η) = πανέρι, κανίστρι. Πλεκτό πανέρι με βέργες οξιάς ή καλάμια για τη μεταφορά των νιμάτων, του ψωμιού και διαφόρων αντικειμένων.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Καλάμι.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 22 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 56 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 220, λ. Κανιστεάλα.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/ΦΛΟΚ/79	Είδος: Φλοκάτη.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Φλουκάτα = φλοκάτη, εδώ χρώματος μπλέ με κόκκινο το ένα της τμήμα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μαλλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Μήκος: 3,40 m	Τεμάχια: 1.
<i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Πλάτος: 2 m	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/92	Είδος: Ψαλίδι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Φουάρτικα ντι τουντεάρι = Ψαλίδι κουρέματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Διαστάσεις	Βάρος:
		Μήκος: 26 cm Πλάτος: 10 cm Πάχος: Διάμετρος:	Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΑΤ. ΜΑΛ/95	Είδος: Ξύστρα λιναριού.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Επεξεργασία μαλλιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ζόρνα (η) για λινάρι = Μικρό χειροκίνητο λανάρι. Για το ξάσιμο του λιναριού. Συνήθως πάνε δυο δυο. Ανάμεσά τους περνούσε το λινάρι μετά από το μαγκάνισμά του για να φύγουν όλα τα σκληρά μέρη του καλαμιού και να μαλακώσουν οι ίνες του.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και σίδερο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλό.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>	Μήκος: 29 cm	Τεμάχια: 2.	
	Πλάτος: 12 cm		
	Πάχος ολικό: 13 cm		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ.195, λ. Ζόρνα. & https://opyrros.wordpress.com/2012/06/09/	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΑΤ. ΜΑΛ/98	Είδος: Λανάρια μαλλιού.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Επεξεργασία μαλλιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Ζόρνα (ή)</i> = μικρό χειροκίνητο λανάρι. Λανάρια μαλλιού. Ξύλινα, με μικρά σιδερένια δόντια 2 εκατοστών περασμένα σειρές σε χοντρό δέρμα τετραγωνικού σχήματος που κι αυτό με τη σειρά του ήταν καρφωμένο και στερεωμένο σε ισομεγέθεις σανίδες με τις κατάλληλες λαβές για το χειρισμό τους. Ήταν δύο μαζί, ένα πάνω κι ένα κάτω. Έβαζαν ανάμεσα στα δύο το μαλλί και με αντίστροφη κίνηση ευθυγράμμιζαν τις ίνες του.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή:</u>		Υψος μαζί : 24 cm	Τεμάχια: 2.
		Μήκος: 41 cm	
		Πλάτος: 30 cm	
		Πάχος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 195, λ. Ζόρνα και https://opyrros.wordpress.com/2012/06/09/	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΑΤ. ΜΑΛ/99	Είδος: Ανέμη συλλογής νήματος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Επεξεργασία μαλλιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Ανέμη</i> = Ξύλινη περιστρεφόμενη ανέμη για τη συλλογή του νήματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>	Υψος: 94 cm	Τεμάχια: 1.	
	Πλάτος:		
	Πάχος:		
	Διάμετρος: 46 cm		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 300-301, λ. Λάνα (η).	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΡΓ. ΥΦ/104	Είδος: Ρόκα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Επεξεργασία μαλλιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Φούρκα = ρόκα. Στην πάνω μέρος της τοποθετούνταν μια τουλούπα μαλλί από την οποία δημιουργούσαν με την περιστροφή του αδραχτιού, νήμα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Μέτρια.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 107 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 40 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Έχει ένα σπασμένο βραχίονα. Εδώ καλύπτεται από μαλλί.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 615, λ. Τόρκου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΚΑΤ.	Είδος: Τυλιγάδι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Επεξεργασία μαλλιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Αρισκετόρου</i> = Ξύλινη αμφίστομη διχαλωτή κατασκευή, για τη συλλογή του νήματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και νήμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 70 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 15 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΡΓ. ΥΦ/108	Είδος: Αδράχτια.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Επεξεργασία μαλλιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Φούς = αδράχτι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Ύψος:	Τεμάχια: 2.
<i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		α) 40 cm β) 44 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος σφ.: 6 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΡΓ. ΥΦ/113	Είδος: Τσικρίκι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Επεξεργασία μαλλιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Τσικρίκι = το τσικρίκι. Για την δημιουργία νήματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος:	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 96 cm	
		Πλάτος: 86 cm	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 615, λ. Τόρκου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΕΡΓ. ΥΦ/114	Είδος: Αργαλείος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ύφανση.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Αραζμπόιου</i> = παραδοσιακός αργαλείος για τη δημιουργία υφαντών κάθε είδους. Τα μέρη του αργαλείου είναι τα εξής: 1) <i>Αρασκιτόρου (το)</i> = το τυλιγάδι. Με αυτό μαζεύεται το στημόνι. 2) <i>Λίτσου (το)</i> = Μιτάρι, ορθογώνιο ταμπλό. Μέσα από αυτό περνάει το στημόνι. Ανεβοκατεβαίνει κατά την ύφανση με το πάτημα των πατηκιών. 3) <i>Καρουλέ (το)</i> = τροχαλία, δύο συνήθως, από αυτά περνούσαν τα σχοινιά που συγκρατούσαν τα μιτάρια. 4) <i>Κανέστρα</i> = το ψάθινο καλάθι για τα έγχρωμα κουβάρια του νήματος. 5) <i>Κάνουρα (η)</i> = Νήμα που διαμέσου της σαΐτας πλέκεται το με το στημόνι. 6) <i>Μπρίκλιε (η)</i> = ξυλότεχνο. 7) <i>Ουρτζίρε (ο)</i> = διασίδι. 8) Ουστούρα (η) = στημόνι. 9) <i>Πατίκε (η)</i> = πατίκι, ποδαρίτσα. 10) <i>Σβάνιτσα ή σαΐτα</i> = σαΐτα. 11) <i>Σούλου (ο)</i> = αντί. 12) <i>Σπάτα ή σπάθα</i> = σπάθα, χτένι. 13) <i>Τσοάρλι (το)</i> = τα δύο πόδια στο σκελετό του αργαλείου. 14) <i>Τσούνι (ο)</i> = Δύο βεργούλες που μπαίνουν στα δύο στημόνια κάθετα για να διασταυρώνουν τις κλωστές.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Ύψος: 160 cm	Τεμάχια: 1.
<i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Μήκος: 140 cm	
		Πλάτος: 123 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 91-94, λ. Αραζμπόιου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

Υποενότητα 4^η.

Τίτλος υποενότητας:κατάλευκα σαν καινούρια....

Εισαγωγικό κείμενο υποενότητας¹.

Η υφαντική είναι η τέχνη που απαιτεί πολλές θυσίες, κόπους και προεργασία. Αρχίζει με το κούρεμα των προβάτων και τελειώνει με τη δημιουργία των ποικιλόμορφων και πλούσια διακοσμημένων υφαντών. Το κούρεμα των προβάτων λεγόταν 'κούρος'. Το μαλλί μετά το κούρεμα το ζεμάτιζαν και ξεπλένονταν. Αφού στέγνωσε το περνούσαν από το λανάρι και το ξεχώριζαν. Τα μακριά μαλλιά ήταν για φλοκάτες και καρπέτες που γνέθονταν στη ρόκα, ενώ τα κοντά 'ρουντά' ήταν κατάλληλα για σκουτιά, υφαντά σεντόνια, κιλίμια κ.α. που γνέθονταν στο τσικρίκι. Έπειτα βάζονταν και μετά αναλάμβανε η ανέμη για το τύλιγμα του νήματος σε κουβάρι ή σε σαΐτα. Το λόγο μετά έπαιρνε ο αργαλειός. Σχεδιαστικά υπήρχαν δύο κατηγορίες που η καθεμιά είχε τη δικιά της τεχνική ύφανσης. Ήταν τα **ριγωτά** και τα **κεντητά** στον αργαλειό. Υπήρχαν όμως και φλόκατα που ήθελαν ιδιαίτερη τεχνική. Υφαντικά προϊόντα ήταν: **κιλίμια, μπατάνιες** για κλινοσκεπάσματα, **χράνια** με κρόσια για τα σαμάρια των ζώων, **προσκέφαλα (καπιτιν)** για διακοσμητική χρήση, **τροβάδες, σεντόνια μάλλινα, κάπες από τραγόμαλλο, σκουτιά** κ.α. Το Λιβιάδι έκανε και εξαγωγές από φλοκάτες και κιλίμια κονόκλι με το χαρακτηριστικό γεωμετρικό μοτίβο. Επίσης εξάγει γιδομαλλίσιο ύφασμα σκουτιά. Το 1964, ιδρύθηκε η Ταπητουργική Σχολή Λιβαδίου με εξειδικευμένες υφάντρες που δημιουργούσαν με μεράκι υπέροχα έργα τέχνης συνεχίζοντας την παράδοση.

¹ Καραβίδα, Α., σ. 118-123.

Αντικείμενα που θα πλαισιώνουν την υποενοότητα.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/73	Είδος: Μπαούλο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Σεντούκι = Ξύλινο μπαούλο με μεταλλικά στοιχεία για την αποθήκευση κυρίως των ρούχων.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 51 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 114 cm	
		Πλάτος: 51 cm	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/ΡΟΥΧ/97	Είδος: Νυφικό εσώρουχο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κ'μεάσα</i> = γυναικείο νυφικό εσώρουχο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Μήκος: 1 m	Τεμάχια: 3.
		Πλάτος: 1 m	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΥΦ/100	Είδος: Κουρτινάκι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μπερντέ ντι λα περθύρι = μικρό κουρτινάκι άσπρο, για να καλύπτει κόγχη τοίχου που βρισκόταν συνήθως δίπλα στο τζάκι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Υφαντό.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 120 cm	Τεμάχια: 2.
		Πλάτος: 40 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασιλής.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΥΦ/101	Είδος: Τζακόπανο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μακρόστενο άσπρο τζακόπανο. Χρησιμοποιούνταν για διακόσμηση περιμετρικά πάνω στο τζάκι. Κάνει γωνία.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Μήκος: 120 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 60 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΥΦ/102	Είδος: Κουρτίνα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Οικιακός εξοπλισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Κουρτίνα παραθύρου με περίτεχνα διακοσμητικά μοτίβα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 180 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 120 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/ΡΟΥΧ/103	Είδος: Φανέλα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κατασάρκα τσ'σούτα</i> = φανέλα κεντημένη.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μάλλι.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
		Υψος: 56 cm	Τεμάχια: 3.
		Μήκος: 54 cm	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/ΡΟΥΧ/115	Είδος: Σάλι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Σπαλέτα = σάλι μάλλινο πλεκτό.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μαλλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 170 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 50 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης,

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/ΠΑΡ.ΦΟΡ/ΓΥ N/116	Είδος: Επίσημη γυναικεία ενδυμασία.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Επίσημη γυναικεία ενδυμασία εύπορων γυναικών. Πρόκειται για νυφικό, που έπεται από τη χρήση του, χρησιμοποιούνταν ως καλό επίσημο ένδυμα. Η ενδυμασία αποτελείται: 1) Από το καϊρούκι, δαντελωτό ύφασμα για το κεφάλι. 2)Τη φούστα (φουστάνι) και τη μπλούζα (τρούπου) και τα δύο από πολύχρωμο, σκούρων αποχρώσεων, ύφασμα (στόφα). 3) Ζώνα = Τη ζώνη. 4) Τα κοσμήματα στο λαιμό και κόσμημα στο καϊρούκι και 5) τη Μπόλκα = Ζακέτα βελούδινη με γούνινο γιακά μακριά.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα και μαλλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος: 170 cm	Τεμάχια: 5.
		Πλάτος: 48 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

<p>Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/ΠΑΡ.ΦΟΡ/Α ΝΤ/117</p> <p>Χρονολογία αντικειμένου:</p>	<p>Είδος: Παραδοσιακή φορεσιά.</p> <p>Κατηγορία: Ρουχισμός.</p>	Φωτογραφία ή σκίτσο	
<p>Θέματα (λέξεις-κλειδιά):</p> <p>Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Καθημερινή ενδυμασία του τσοπάνη. Αποτελούνταν από α) τη <i>Σαλαβάρα ή π'τούρια</i> = παντελόνι. β) <i>Γιλέκι</i> = το αμάνικο μακρύ γιλέκο. γ) <i>Κ'μεάσα</i> = πουκάμισο, σκουρόχρωμο. δ) <i>Κ'τσούλα</i> = καπέλο και ε) <i>τσ'ρουχι</i> = το τσαρούχι.</p>			
		<p>Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:</p>	
		<p>Υλικό: Υφασμα καιμαλλί.</p>	
		<p>Κατάσταση διατήρησης: Καλή.</p>	
<p>Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i></p>		<p>Διαστάσεις</p> <p>Υψος: 180 cm</p> <p>Πλάτος: 65 cm</p>	<p>Βάρος:</p> <p>Τεμάχια: 5.</p>
<p>Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:</p>		<p>Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):</p>	
<p>Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:</p>		<p>Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.</p>	
<p>Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:</p>			
		<p>Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15</p>	<p>Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.</p>

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/ΥΠΟΔ/118	Είδος: Παντόφλες.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Παντόφλι = παντόφλες κεντητές στο χέρι για το σπίτι πιο επίσημες.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Μήκος: 27 cm	Τεμάχια: 1 ζευγάρι.
		Πλάτος: 8 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/ΥΟΔ/120	Είδος: Τσαρούχι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Τσ'ρουχι = Δερμάτινο μαύρο τσαρούχι, με την χαρακτηριστική μαύρη μάλλινη φούντα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Δέρμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>	Υψος: 9 cm	Τεμάχια: 2.	
	Μήκος: 30 cm		
	Πλάτος: 12 cm		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/ΕΞ/119	Είδος: Πόρπες καλλωπισμού.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κ'φιτσε</i> = Πόρπες καλλωπισμού ως εξαρτήματα ρούχων.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος:	Τεμάχια: 3.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/123	Είδος: Μαντήλι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μαντήλι τσέπης.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος: 25 cm	Τεμάχια: 3.
		Πλάτος: 25 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΚΕΝΤ/124	Είδος: Κάδρο κεντητό.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κάδουρου</i> = Κεντημένο χειροποίητο κάδρο, για διακόσμηση τοίχου.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Λινό κεντητό.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Διαστάσεις	Βάρος:
<i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Μήκος: 56 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 40 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΥΦ/125	Είδος: Φάκελος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Υφασμάτινος φάκελος αποθήκευσης.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Πλάτος: 28 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 40 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/126	Είδος: Φούστα (;)		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Φοριούνταν μάλλον εσωτερικά της φούστας.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Υφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>	Υψος:	88 cm	Τεμάχια: 1.
	Μήκος:	78 cm	
	Πάχος:		
	Διάμετρος:		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Αποτελεί μάλλον το κάτω μέρος από το μπούστο του: Υφ. Ρουχ. 32		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/127	Είδος: Εσώρουχο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κατσάρκα = εσώρουχο άσπρο (μπούστο εδώ). Φοριούνταν μέσα από το κυρίως ρούχο.</i>			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος: 35 cm	Τεμάχια: 3.
		Μήκος: 43 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Αποτελεί το πάνω μέρος του Υφ. Ρουχ. 31.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/128	Είδος: Εσωτερικό ρούχο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Φούστα ντιχασέ =(χασές βαμβακερό λευκό ύφασμα), εσωτερικό ρούχο, γυναικείο εδώ, κοντό με διακοσμημένο γιακά.		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 95 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 80 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο							
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/129	Είδος: Πουκαμίσια εσωτερική.								
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.								
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):									
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κ'μεάσα</i> = εσώρουχο σαν πουκαμίσια, γυναικείο εδώ, μακρυμάνικο με κοντή φούστα. Φοριούνταν μέσα από το επίσημο ένδυμα.									
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:							
		Υλικό: Ύφασμα.							
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.							
		<table border="1"> <tr> <td>Διαστάσεις</td> <td>Βάρος:</td> </tr> <tr> <td>Ύψος: 86 cm</td> <td rowspan="4">Τεμάχια: 1.</td> </tr> <tr> <td>Πλάτος: 80 cm</td> </tr> <tr> <td>Πάχος:</td> </tr> <tr> <td>Διάμετρος:</td> </tr> </table>	Διαστάσεις	Βάρος:	Ύψος: 86 cm	Τεμάχια: 1.	Πλάτος: 80 cm	Πάχος:	Διάμετρος:
Διαστάσεις	Βάρος:								
Ύψος: 86 cm	Τεμάχια: 1.								
Πλάτος: 80 cm									
Πάχος:									
Διάμετρος:									
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>									
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):							
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.							
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:									
		<table border="1"> <tr> <td>Ημ/νία καταγραφής:</td> <td>Συντάκτης:</td> </tr> <tr> <td>01/11/15</td> <td>Ζαΐρες Βασίλης.</td> </tr> </table>	Ημ/νία καταγραφής:	Συντάκτης:	01/11/15	Ζαΐρες Βασίλης.			
Ημ/νία καταγραφής:	Συντάκτης:								
01/11/15	Ζαΐρες Βασίλης.								

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/130	Είδος: Εσώρουχο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ζμίανα κου ποδονάρι = νυφιάτικο εσώρουχο με ποδονάρι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή</u> :		Ύψος: 70 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 80 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/ΡΟΥΧ/131	Είδος: Φούστα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Φούστα ντι λ'να = φούστα από μαλλί.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μαλλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή</u> :		Υψος: 90 cm	Τεμάχια: 2.
		Μήκος: 64 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/132	Είδος: Φανέλα νυφική.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Καλοκαιρινή αμάνικη φανέλα. Αποτελεί νυφικό επίσημο ένδυμα και φοριόταν συνήθως μεσά από την κ'μεάσα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 90 cm	Τεμάχια: 2.
		Μήκος: 70 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/ΥΠΟΔ/133	Είδος: Πασουμάκια.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Πασούμι = Πασουμάκι. Κεντημένο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Μήκος: 22 cm	Τεμάχια: 3.
		Πλάτος: 11 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρές Βασίλης.

Ενότητα 3^η.

Τίτλος ενότητας: *Να μείνω ή να φύγω;*

Εισαγωγικό κείμενο ενότητας¹.

Στο **ανώι** ή **ανώγειο** υπήρχαν τέσσερα δωμάτια διαφορετικής χρήσης. Αυτά ήταν: α) «Η σάλα», δηλαδή το δωμάτιο υποδοχής. β) Μια μικρή κουζίνα. γ) Το καθιστικό. Αποτελεί τον κύριο χώρο του ανωγείου και δ) τον **«οντά τσιαμπούνα»**, καλός οντάς, επίσημο δωμάτιο γιατί άνοιγε μόνο σε επίσημες περιπτώσεις.

Το καθιστικό δωμάτιο, που επιλέγεται να παρουσιαστεί εδώ, ήταν το μεγαλύτερο και το ανατολικό. Ήταν η καρδιά του σπιτιού, το δωμάτιο της οικογένειας. Είχε τρία παράθυρα που υποδέχονταν το φως του ηλίου. Υπήρχε και τζάκι που πρόσφερε θαλπωρή. Το καθιστικό εξυπηρετούσε τις περισσότερες ανάγκες της μεγάλης οικογένειας κρατώντας τον ιστό της αδιάσπαστο (Προκόβας, Κ. 2013, σ. 49).

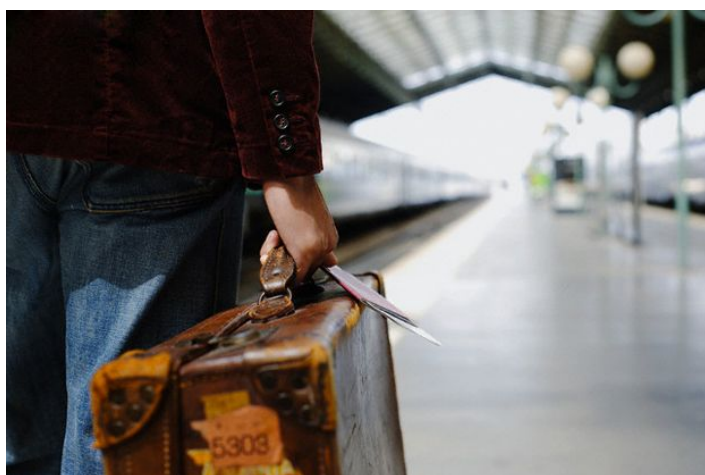
Μετά τον εμφύλιο άρχισε η μεγάλη μετανάστευση σε αστικά κέντρα της Ελλάδας και στο εξωτερικό. Όσοι επέστρεψαν στα χωριά βρέθηκαν μπροστά σε νέες και απρόσμενες καταστάσεις. Έρημη χώρα, άνδρες και αγεώργητη. Πολλά ζώα είχαν πουληθεί ή χαθεί. Έτσι, πολλοί άνθρωποι πήραν το δρόμο για Γερμανία, Αυστραλία και Αμερική. Τη δεκαετία του '50 ήταν εποχή έντονων αντιθέσεων στην Ελληνική κοινωνία. Σημειώθηκαν καταλυτικές αλλαγές στις συνθήκες ζωής και τα ήθη.

Συνοδευτικό υλικό:

A) Επιτοίχια γραφιστικά:

Για τους τοίχους της εξόδου:

1) Ο δρόμος για την ξενιτιά.

2) Επιστροφή στο χωριό και ανοικοδόμηση².

¹ Σαλαβάτη, Α. 2007, σ. 27-31.

² Η φωτογραφία και εδώ είναι απλά ενδεικτική. Δεν είναι το Λιβάδι αυτό που εικονίζεται.

<https://greecepedia.wordpress.com/2011/11/07/%CE%BF%CE%B9-%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AF-%CE%BA%CE%B1%CE%AF%CE%BD%CE%B5-%CF%84%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CF%81%CF%80%CE%B5%CE%BD%CE%AE%CF%83%CE%B9/>

Β) Γραπτή ιστορική πληροφορία για τους τοίχους της εξόδου:

Στην **Κατοχή** το χωριό υπέστη πολλές **καταστροφές**. Στις γύρω περιοχές είχαν τα στρατεύματά τους και οι δύο δυνάμεις (Ιταλοί και Γερμανοί). Κάποια στιγμή οι **Γερμανοί** **αφόπλισαν** τους **συμμάχους** τους και οι τελευταίοι έκαναν **ληστρικές επιδρομές στο Λιβάδι**, δημιουργώντας καταστροφές. Στις 3 **Ιουλίου** του 1943 οι γερμανοί μπήκαν στο **χωριό** και **το λεηλάτησαν**. Πολλά **σπίτια** **κάηκαν** και στις **18 Ιουλίου** στα πλαίσια αντιποίνων οι **γερμανοί** λίγο έλλειψε να **εξουδετερώσουν** όλα τα **γυναικόπαιδα** του χωριού, συγκεντρώνοντάς τα στον αύλιο χώρο της **εκκλησίας** του Αγίου Κωνσταντίνου³.

Στον **Εμφύλιο** το χωριό αποτέλεσε το θέατρο πολλών εμφύλιων συγκρούσεων μεταξύ των **κυβερνητικών** και των **αντιπάλων τους** αφού στην πλειοψηφία του ήταν **με το μέρος** της **κυβερνητικής πλευράς**. Το άλσος **Κιόσκι** αποτέλεσε τη βάση **στρατοπέδευσης** του **εθνικού** στρατού. Την **ημέρα** επικρατούσε ο **στρατός**, τις **νύχτες**, κατά τις οποίες απαγορεύονταν η κυκλοφορία των κατοίκων, το χωριό μοιράζονταν στα δύο με **μάχες** που συνέβαιναν στη διάρκεια της νύχτας. Με το **πέρας** της παραγμένης εποχής του **Εμφυλίου**, μερικοί κάτοικοι του χωριού **επέστρεψαν** πίσω ενώ άλλοι προτίμησαν τα **ξένα**. Η δεκαετία του **1950** στο χωριό συνέβησαν **έντονες ανακατατάξεις** οι οποίες έδωσαν στο χωριό τη **μορφή** που έχει **σήμερα**⁴.

³ Προκόβας 2013 σ. 189-193

⁴ Προκόβας 2013 σ. 220

Αντικείμενα που θα πλαισιώνουν την ενότητα.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/32	Είδος: Ποτήρι με σχέδιο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Πουτηρίκου</i> = ποτήρι. Έγχρωμο γυάλινο ποτήρι με διακόσμηση με φυτικό μοτίβο και χρυσαφί επιστόμιο.			
		Υλικό: Γυαλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 10 cm	Τεμάχια: 4.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 6 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/33	Είδος: Πιάτο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Χάλκινο μικρό πιάτο με διακόσμηση στον πάτο του σκέυους.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Μέτρια.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος: 3,5 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 13 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/46	Είδος: Γκιούμι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Γκιούμι = Μεταλλικό κανάτι με μακρύ χερούλι. Δοχείο που χρησιμοποιούνταν για βράσιμο νερού ή γάλακτος, καθώς και για τη μεταφορά τους.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Υψος: 33 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 8,5 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/45	Είδος: Τηγάνι με καπάκι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζίνα.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μεταλλικό τηγάνι με καπάκι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 23 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 62,5 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/47	Είδος: Κακάβι ή μπακράτσι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μπ'ργάτσ = Μεταλλικό δοχείο για βράσιμο νερού ή φαγητού με ξύλινη κουτάλα. Για το κουβάλημα του νερού και για το βράσιμο σταριού, τραχανά κλπ.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μαντέμι και ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος μπακ: 39 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος κουτ.: 47 cm	
		Πλάτος κουτ.: 9 cm	
		Διάμ. μπακ: 29 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/50	Είδος: Κατσαρόλα με καπάκι σε πυροστιά.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Τιντζιρέ</i> = Μεταλλική κατσαρόλα με κάπακι πάνω σε πυροστιά για το μαγείρεμα του φαγητού.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>	Υψος χωρίς την πυροστιά: 15 cm	Τεμάχια: 1.	
	Διάμετρος: 30 cm		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/51	Είδος: Σκεύος φαγητού (πίατο).		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Σκεύος.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Κουρδουπίνακο = κλειδοπίνακο, ξύλινο δοχείο, βαθύ πιάτο. Ήταν άθραυστο και το έπαιρναν μαζί τους οι κτηνοτρόφοι και οι γεωργοί.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 7 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 16 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Πιθανότατα είχε και καπάκι, εδώ δεν σώζεται.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση. Βλ. επίσης Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 505, λ. Πινάκου.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/55	Είδος: Κανάτι για βράσιμο νερού.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Πότσου = Μεταλλικό σκεύος για το βράσιμο του νερού ή φαγητού. Βρίσκονταν μόνιμα στο τζάκι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Διαστάσεις	Βάρος:
		Υψος: 19 cm Μήκος: 20 cm Πάχος: Διάμετρος: 13 cm	Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΜΕΤΑΦ/56	Είδος: Δοχείο για μεταφορά υγρών.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Οικιακό εργαλείο.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μπούκλα = Νεροκολόκυθο το οποίο χρησιμοποιούνταν σαν παγούρι. Σκεύος για μέσα στο σπίτι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Κολοκύθα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>	Διαστάσεις	Βάρος:	Τεμάχια: 2.
	Υψος: α) 29 cm, β) 17 cm		
	Διάμετρος: α) 18 cm, β) 12 cm		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:	Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):		
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή: http://metsovomuseum.gr/online-collections/%CE%B3%CE%B5_476-%CF%86%CE%BB%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%AF/	Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.		
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:	Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.	

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/58	Είδος: Μεταλλική κατσαρόλα με		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζίνα.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Τιντζιρέ =</i> Μεταλλική κατσαρόλα με καπάκι για το φαγητό.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος:	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 28 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/60	Είδος: Ποδιά.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Οικιακός εξοπλισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Πιστιμάνου = ποδιά χειροποίητη με κέντημα για τις βαριές δουλειές του σπιτιού.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μαλλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 60 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 74 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/66	Είδος: Πιάτο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Πιάτου = Πιάτο. Εδώ γυάλινο πιάτο με πλούσια διακόσμηση.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Γυαλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος:	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 22,5 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/68	Είδος: Πιάτο μεταλλικό.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζίνα.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μεταλλικό πιάτο για φαγητό.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Μήκος: 32 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 25 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/69	Είδος: Ξύλινο ποτήρι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Κουζινικά.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Ποτίρου ντι λέμνου = ποτήρι από ξύλο. Πιθανώς το έπαφναν μαζί τους οι κτηνοτρόφοι γιατί ήταν πρακτικό στη χρήση και ελαφρύ.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 15 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 10 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/70	Είδος: φωτογραφική μηχανή.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μηχανη ντι κάδουρου = Φωτογραφική μηχανή.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Πλαστικό.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>	Υψος: 10 cm	Τεμάχια: 1.	
	Μήκος: 12 cm		
	Πλάτος: 7 cm		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/ΚΙΛ/71	Είδος: Υφαντό Κιλίμι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κιλίμι τσουσουτ κουόκλι</i> = Εδώ κιλίμι, με το τυποποιημένο σχέδιο της λαϊκής παράδοσης του Λιβαδιού, με κόκκινους, μπλε και πράσινους ρόμβους. Κιλίμι με μάτι.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μαλλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Μήκος: 180 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 110 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Μοναδικό χειροποίητο κιλίμι. Μόνο στο λιβάδι το έκαναν.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 632, λ. Τσάσου. + προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/74	Είδος: Κούνια μωρού-Λίκνο.	 	
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Μπισίκε (το) και Σαρμανίτσα (η) = το μπισίκι, η κούνια μωρού.</i>			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 68 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 108 cm	
		Πλάτος: 48 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ, 548, λ. Σαρμανίτσα.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/72	Είδος: Γυάλινο σκεύος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μάλλον Κούπα ντι ντούλτσ = Γυάλινο σκεύος με διακόσμηση με μαργαρίτες για το σερβίρισμα του γλυκού ή Βάζο: πιθανή χρήση του η συγκέντρωση των χρησιμοποιημένων κουταλιών μετά από κέρασμα γλυκού. (Συνηθιζόταν το σερβίρισμα γλυκού του κουταλιού σε μεγάλο δίσκο από τον οποίο έτρωγε όλη η ομήγυρη και στο τέλος συγκέντρωναν όλα τα κουτάλια σε σκεύος σαν αυτό γεμισμένο με νερό).			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Γυαλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος: 12 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 9,5 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/75	Είδος: Εικονοστάσι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κονοστάσι = Εικονοστάσι, εδώ ξύλινο.</i>			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και γυαλί στην πόρτα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 51 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 39 cm	
		Πάχος: 20 cm	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/76	Είδος: Αρωματοδοχείο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Διακοσμημένο μεταλλικό αρωματοδοχείο με ανάγλυφο διάσκομο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 10 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 7 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή: http://metsovmuseum.gr/online-collections/%CE%B3%CE%B5_93-%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%8D%CF%81%CE%B9/		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/77	Είδος: Σοφράς.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Σοφρά (ο) = το χαμηλό στρόγγυλο τραπέζι φαγητού, σοφράς.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 20 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 76 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 579, λ. Σοφρά.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/78	Είδος: Μπαούλο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Σεντούκι = Ξύλινο μπαούλο με μεταλλικά στοιχεία για την αποθήκευση κυρίως των ρούχων.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Υψος: 55 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 95 cm	
		Πλάτος: 50 cm	
		Πάχος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/80	Είδος: Μαξιλάρα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κουπ'τ'νιου</i> = Μεγάλο υφαντό μαξιλλάρι με γέμισμα μαλλιού. Μάλλινο χειροποίητο.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μαλλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
		Υψος: 30 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 85 cm	
		Πλάτος: 19 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>			
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/82	Είδος: Διακορευτής χαρτιού.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μάλλον διακορευτής χαρτιού.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου.	
		Υλικό: Μέταλλο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Υψος: 12 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 10 cm	
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Αποτελεί προϊόν εμπορίου και δεν σχετίζεται με την καθημερινότητα του Λιβαδιώτη.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/83	Είδος: Ίσκνα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Ίσκα</i> = ίσκνα ή ίσκα. Μύκητας σε δέντρο που χρησίμευε ως προσάναμμα για το τσιμπούκι.		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και μύκητας.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 13,05 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ. ΣΠ/ΔΙΑΚ/84	Είδος: Διακοσμητικό τοίχου.	
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.	
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):		
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Μπάντα = Διακοσμητικό για τον τοίχο δίπλα στο κρεβάτι, κεντητό.		
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:
		Υλικό: Κέντημα με βαμβακερή κλωστή πάνω σε ύφασμα.
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Διαστάσεις
<u>Τίτλος - Παραγωγή:</u>		Μήκος: 1 m
		Πλάτος: 55 cm
		Πάχος:
		Διάμετρος:
		Βάρος:
		Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15
		Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/ΚΙΛ/85	Είδος: Κιλίμι.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κιλίμι τσουσουτ κουόκλι</i> = Κιλίμι με το χαρακτηριστικό λαϊκό Λιβαδιώτικο μοτίβο με τους κόκκινους, μπλε και πράσινους ρόμβους.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μαλλί.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Μήκος: 180 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 110 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις: Διακοσμητικό μοτίβο που συναντάμε μόνο στο Λιβάδι.		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ.632, λ. Τσάσου + προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΔΙΑΚ/86	Είδος: Κάδρο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Κάδουρου</i> = Είδος κεντημένου κάδρου με θέση για φωτογραφία.		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ξύλο και ύφασμα κεντητό.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Υψος: 48 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 44 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΥΦ/ΜΕΤΑΦ/87	Είδος: Τρουβάς.	
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.	
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):		
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Τάστιρου ή τράστιρου (ο) = υφαντό σακίδιο, τρουβάς. Εδώ χρήση ως επιτοίχιο διακοσμητικό.		
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:
		Υλικό: Κέντημα πάνω σε ύφασμα.
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.
		Διαστάσεις
		Υψος: 57 cm
		Πλάτος: 43 cm
		Πάχος:
		Διάμετρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Βάρος:
		Τεμάχια: 1.
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 602, λ. Τάστιρου.
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15
		Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΔΙΑΚ/88	Είδος: Υφασμάτινη επιτοίχια θήκη.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Διακοσμητική θήκη, κρεμαστή στον τοίχο για μικροαντικείμενα, κεντημένη, κυρίως είχε διακοσμητικό χαρακτήρα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Κεντητό.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Διαστάσεις	Βάρος:
<u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Υψος:	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΔΙΑΚ/89	Είδος: Υφασμάτινη θήκη.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Υφασμάτινη διακοσμημένη θήκη για μικροαντικείμενα.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Ύφασμα.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου		Υψος:	Τεμάχια: 1.
<u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/ΚΟΥΖ/91	Είδος: Καμινέτο οινοπνεύματος.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Σκεύος.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Καμινέτο οινοπνεύματος.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Μπρούτζινο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Ύψος: 12,5 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος:	
		Πάχος:	
		Διάμετρος: 10 cm	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρές Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/93	Είδος: Κομοδίνο.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Εξοπλισμός σπιτιού.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Κομό = Κομοδίνο. Εδώ ξύλινο με τρεις αποθηκευτικούς χώρους (δύο ντουλάπια και ένα ράφι).			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <u>Τίτλος - Παραγωγή :</u>		Υψος: 57 cm	Τεμάχια: 1.
		Μήκος: 46 cm	
		Πάχος: 38 cm	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προφορική τεκμηρίωση.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο								
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΕΞ.ΣΠ/94	Είδος: Καθρέφτης.									
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Οικιακός εξοπλισμός.									
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):										
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Καθρέφτης δωματίου.										
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:								
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.								
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Διαστάσεις</th> <th>Βάρος:</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Υψος: 106 cm</td> <td rowspan="3">Τεμάχια: 1.</td> </tr> <tr> <td>Μήκος: 73 cm</td> </tr> <tr> <td>Πάχος: 12 cm</td> </tr> <tr> <td>Διάμετρος:</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Διαστάσεις	Βάρος:	Υψος: 106 cm	Τεμάχια: 1.	Μήκος: 73 cm	Πάχος: 12 cm	Διάμετρος:	
Διαστάσεις	Βάρος:									
Υψος: 106 cm	Τεμάχια: 1.									
Μήκος: 73 cm										
Πάχος: 12 cm										
Διάμετρος:										
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>										
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):								
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:								
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:										
		<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15</td> <td>Συντάκτης: Ζαϊρέας Βασίλης.</td> </tr> </tbody> </table>	Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρέας Βασίλης.						
Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15	Συντάκτης: Ζαϊρέας Βασίλης.									

Ενότητα 4^η.

Τίτλος ενότητας: ...πρώτοι στ' άρματα και στα τάματα, στα γρόσια και στα γράμματα.

Εισαγωγικό κείμενο ενότητας¹:

Οι Βλάχοι ήταν οι εκλατινισμένοι κάτοικοι της Βαλκανικής. Τον όρο Βλάχοι τον συναντάμε και ως Αρβανιτόβλαχοι και Αρωμόνοι. Ειδικότερα, αναφερόμενοι στον όρο Βλάχοι εννοούμε α) τους Κατοίκους της Βλαχίας (Ρουμανίας), β) τις νομαδικές φυλές που κατοικούσαν στα ορεινά της Βαλκανικής κατά το Μεσαίωνα και οι οποίες ενοχλούσαν τις αρχές του Βυζαντίου με στάσεις και ληστείες, γ) τους ποιμενικούς ορθόδοξους πληθυσμούς που βρίσκονταν στην ελληνική Πίνδο. Αυτοί είχαν απόλυτα ελληνική συνείδηση και πήραν μέρος στην επανάσταση του 1821 χωρίς να διαχωρίζονται από τους Έλληνες. Πολλοί φημισμένοι αρματολοί κατάγονταν από οικογένειες Βλάχων, όπως οι: Βλαχάβας, Νικοτσάρας κ.α., καθώς και εθνικοί ευεργέτες όπως οι: Αβέρωφ, Τσιτσάς, ο πρωθυπουργός Κωλέττης κ.α.

Συνοδευτικό υλικό ενότητας:

Α) φωτογραφίες προσώπων^{2 3}:

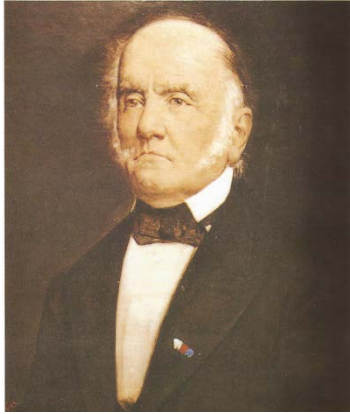
Γεώργιος Αβέρωφ.

(Μέτσοβο 1818-Αλεξάνδρεια 1899).

¹ Κερασίδης, Δ., 2006, σ. 400.

² Μέρτζος, Ι., Ν., σ.193 κ.ε.

³ Εδώ παραθέτουμε απλά τις φωτογραφίες ενδεικτικά. Δίπλα θα ακολουθεί στο μουσείο μικρό κείμενο που θα δίνει πληροφορίες για το πρόσωπο. Εδώ για οικονομία χώρου, δεν παραθέτουμε την πληροφορία, όμως να θεωρείται βέβαιη. Η σειρά παράθεσής τους στην εργασία είναι τυχαία. Τέλος, όλες οι φωτογραφίες προέρχονται από το βιβλίο του Μέρτζου, Ι. Ν., 'Αρμάνοι οι Βλάχοι' Ρέκος Ε.Π.Ε. Θεσσαλονίκη 2001.

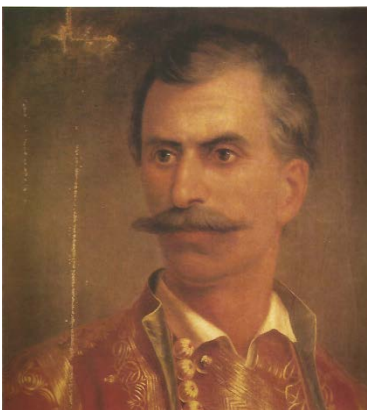
Απόστολος Αρσάκης (Χοχατόβα Βορείου Ηπείρου 1792-Βουκουρέστι 1874).

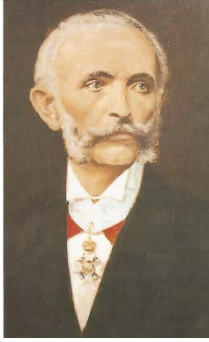
Αριστοτέλης Ι. Βαλαωρίτης (Λευκάδα 1824-1879).

Βασίλης Τσιτσάνης (Τρίκαλα 1915-Αθήνα 1984).

Γεωργιάκης Ολύμπιος (Λιβάδι 1772-Καρπάθια Μονή Σέκου 1821).

Κωνσταντίνος Ζάππας (Λάμποβο Βορείου Ηπείρου 1814-Μαντόν Γαλλίας 1892).

Κωνσταντίνος Μιχαήλ Κούμας (Λάρισα 1777-Τεργέστη 1836).

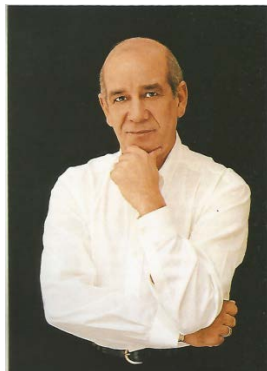
Κώστας Κρυστάλλης (Συρράκο 1868-Άρτα 1894).

Ιωάννης Κωλέττης (Ιωάννινα 1774-Αθήνα 1847).

Κωνσταντίνος Οικονόμος ο εξ Οικονόμων (Τσαριτσάνη 1780-Αθήνα 1857).

Δημήτριος Μητροπάνος (Τρίκαλα 1948-Αθήνα 2012).

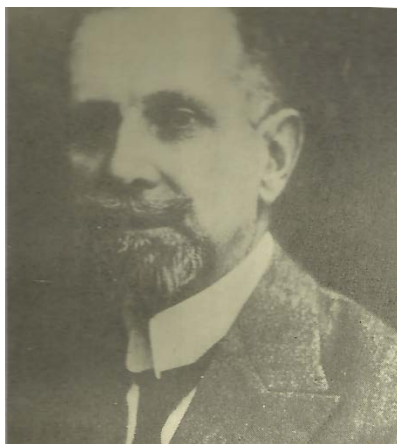
Γιάννης Στ. Μπουτάρης (Θεσσαλονίκη 1942).

Αλέξανδρος Λ. Παπάγος (Αθήνα 1883-1955). Στρατάρχης και πρωθυπουργός της Ελλάδας.

Ρήγας Βελεστινλής (Βελεστίνο 1757-Φρούριο Βελιγραδίου 1798).

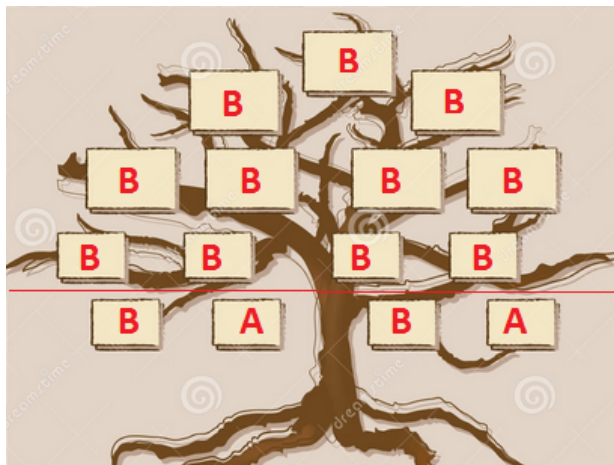
Πέτρος Συνδικας, Δήμαρχος Θεσσαλονίκης από το 1922 μέχρι το 1925.

Αλεξάνδρεια 1818. Ο Μιχαήλ Αν. Τσσίτσας και η σύζυγός του Ελένη.

Β) Φαινόμενο ενδογαμιών.

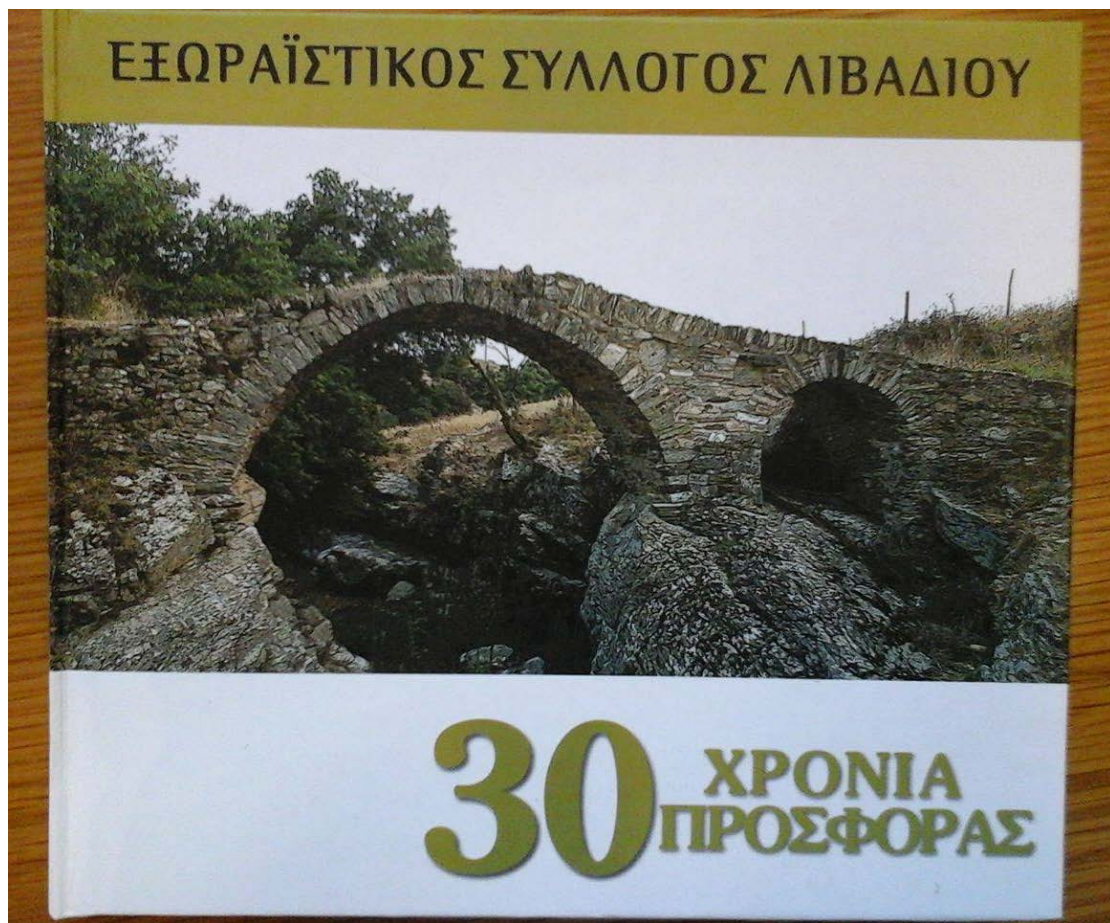
Οικογενειακό δέντρο βλάχικης οικογένειας.

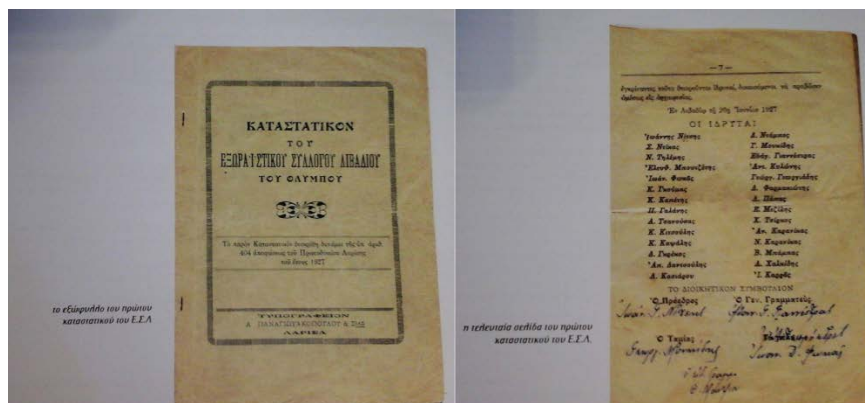
B= Βλάχος
A= Άλλος (άτομο άλλης φυλλετικής ομάδας.)

Περ. 1960, παρατηρούμε αλλαγή στο φαινόμενο των ενδογαμιών.

Γ) Συνοδευτικό υλικό⁴ που συναντά ο επισκέπτης κατά την έξοδό του από το μουσείο:

Το λεύκωμα για τα 30 χρόνια προσφοράς του Εξωραϊστικού Συλλόγου Λιβαδίου.

Το καταστατικό του συλλόγου.

⁴ Όλο το υλικό που παρατίθεται εδώ προέρχεται από το λεύκωμα του εξωραϊστικού συλλόγου του Λιβαδίου για τα 30 χρόνια προσφοράς του κατόπιν φωτογράφησής του από το συγγραφέα. Η σειρά τοποθέτησής τους δεν ακολουθεί κάποιον κανόνα και παρουσιάζουμε εδώ μερικές μόνο φωτογραφίες για εξοικονόμηση χώρου και χρόνο. Οι φωτογραφίες απεικονίζουν τις κατά καιρούς δράσεις του εξωραϊστικού συλλόγου του Λιβαδίου.

Η ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΤΟ ΛΙΒΑΔΙ

Δεν ξέρουμε από πόσο παλιά εμφανίζονται στο Λιβάδι είτε οργανωμένες θεατρικές παραστάσεις είτε αυτοσχέδια θεατρικά δράματα ιδίως κατά την περίοδο των Αποκριών.

Στο βιβλίο του «Τα παιδιά της Μνημούνης», ο κ. Κ. Προκόβας αναφέρει:

«... Στο χωριό υπήρχε θεατρική παράδοση τουλάχιστον από τη δεκαετία του 1920. ... Την ημέρα που έκαψαν οι Ναζί το σχολείο της Παναγίας θα παιζόνταν το έργο «Ελλάς-Μακεδονία». Η παράσταση σταμάτησε βίαια στην τελευταία πρόβα. Για ένα διάστημα η Μαίρη Γριζοπούλου, από Λιβαδιώτικη οικογένεια της Θεσσαλονίκης, διδασκε μπαλέτο και οργάνωσε παραστάσεις που τις θυμούνται ακόμη οι παλαιότεροι.»

Από το βιβλίο του Κ. Προκόβα «Τα παιδιά της μνημούνης»

Θέατρο στο Λιβάδι το 1934

Θεατρική Ομάδα
Εξωραϊστικού Συλλόγου Λιβαδίου

Μάριου Ποντίκα

ΤΟ ΤΡΟΜΠΟΝΙ

ΖΑΜΜΕΙΟ Μ.Κ.
Ιούλιος 2001

Το εξώφυλλο του προγράμματος της παράστασης

ΔΙΕΥΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ

Το «Τρομπόνι» παρουσιάζεται για πρώτη φορά από το θεατρικό συγκρότημα της Τράχης στη Θεσσαλονίκη στις 9 Οκτωβρίου 1971.

Το έργο είναι εμπνευσμένο από την Ελλάδα της δικτατορίας. Σαν τίτλος, ίσως, σήμερα να φαίνεται ξεπερασμένο αστόχο έργο, οι επεξεργασίες από το οποίο ελπίεται η υποθέσει μπορεί να ληφθεί ως πρόταση διότι η κεντρική ιδέα του έργου δεν είναι το άτομο και η δικτατορία αλλά το άτομο και η καλύτερη κατάσταση του από την ερώση που το ίδιο υπερέχει.

Ο Παισιδάς και η Ειρήνη είναι τα δύο κύρια πρόσωπα του έργου. Δύο άνθρωποι που υπάρχουν και θα υπάρχουν σε κάθε καταπιεστική κοινωνία. Ανθρώποι σταγόνες στο καυτό της σπινθηρίστας, απελευθερωμένοι, όντι με φροδοθεϊστικές ένοιμα να πραγματοποιηθούν την κατάλληλη στιγμή. Ανθρώποι ατομικές και συμπεριφορές που απαντούν στο ρόλο του παιδαγωγού παρατηρητή που παραμένει τους δάσκαλ να ... βυθίζονται το φρό από την τρέση.

Λίβια και Παισιδάς, μαρτυρούν, με νεοσοβιετικά και σοβιετικά και βίαια από τους φασιστικούς τους και την πραγματικότητα.

Μια προγραμματισμένη που σήμερα οδηγεί στην παρακοσμοποίηση, στην ... απονομοκρατία, στα σπασμένα κορμιά των διαβλημάτων, σε κεντρικές πόλεις (που θεωρούν διαταγμά τους να διαβλάνουν τη στήση τους στις αποδόσεις των κερών της Γης), στην έλξη της καθημερινότητας, στην έλξη της σκηνής ...

Τι λέει πώς να διαλέξουμε. Από από είναι απόδο, τι λέει πώς να τον δάσκαλ.

Είμαι πώς φωνάζω. Ειρήνη. Από από αρχάν η φωνή το βράσι. Το κατάλληλο.

Τελικά ήταν ...

Σίγησε και μετέωρη. Να πείσανο όλα. Κανένας να μη μπει. Εκτός από από Παισιδά μου ...

Το βράσι και σε από από γινώσκω.

Το βράσι και σε από από Παισιδά η όρι.

Την αρχή έπαισε τους κομμουνιστές, αλλά δεν είναι τίποτα γιατί δεν ήταν κομμουνιστές. Τέτοια έπαισε τους συνδικαλιστές, μα δεν μίσησε γιατί δεν ήταν σε συνδικάτο. Μόλι μίσησε τους Εβραίους, και πάλι δεν μίσησε γιατί δεν ήταν Εβραίοι. Τέτοια πείσανο τους Καθολικούς και δεν είναι τίποτα γιατί από ήταν Ορθόδοξοι. Στο τέλος ήσαν να είσαν και μόνο και από και δεν υπήρχε κανένας για να διαμνησθεί! ...

Εργαστή Σοφά Στοιχειώδης
(Από το πρόγραμμα της παράστασης)

Παίζουν οι:

Αντωνίου Τάσος	ΠΕΑΟΠΙΛΛΑΣ
Γιάννης Αντωνίου	ΕΥΤΥΧΙΑ
Πολλάς Γιάννης	ΑΝΤΡΑΣ Α'
Μαυρίδης Πίπας	ΑΝΤΡΑΣ Β'
Καροπίνας Παρόλης	ΑΝΤΡΑΣ Γ'
Παμμένη Άννα	ΝΟΣΟΚΟΜΑ
Παζή Άννα	ΚΑΦΕΤΖΟΥ

Υποβόλες
Σαχνοβία
Βορφοί Σαχνοβίας

Οργάνωση Παραγωγής
Χηρ-Μουσική
Φωτισμός
Κοστούμια
Μακιγιάζ

Φαειλά Μαρία, Μίκα Ιωάννα
Γιάννη Μαρία
Γιάννη Αυγή, Ντόμπε Κατρίνα,
Καροπίνας Σοφία,
Παμμένη Βασιλική,
Γιάννης Γιάννης,
Παμμένη Άννα,
Καροπίνας Κατρίνα,
Μίχα Κατρίνα.

Το εσωτερικό του προγράμματος

Θεατρική δραστηριότητα του Συλλόγου.

Χορευτικά.

**ΟΙ ΟΜΙΛΙΕΣ, ΤΟ ΕΝΤΕΥΚΤΗΡΙΟ, ΟΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ**

Ο Εξωραϊστικός Σύλλογος Λιβαδίου διοργάνωσε πλήθος ομιλιών με περιεχόμενο ποδηλαστικά, ιατρικά, επαγγελματικά, ποδηλαστικά, ησυχαστικά και ποδηλαστικά θέματα.

Οι ποδηλαστικές παρεμβάσεις του Ε.Σ.Λ., είχαν ηθικό, προσιτό χαρακτήρα και στόχο την προσέλευση όσο το δυνατόν περισσότερων και ειδικότερα των νέων.

Ομιλίες στο Ζάννεο στη δεκαετία του '70

Ομιλίες.

Η εφημερίδα του Συλλόγου.

1997: Τα γκαμπησιούρια στην Ελασσόνα

Αναβίωση εθίμων από το Σύλλογο.

Διοργάνωση αιμοδοσίας από το Σύλλογο.

Το 1983 αναπαλαιώνεται η βρύση της πλατείας.

Το 1992 αρχίζει με εθελοντική αποκλειστικά εργασία μελών και φίλων του συλλόγου η επιδιόρθωση της τοξωτής γέφυρας στο Μαρούφι, της οποίας το μικρό τόξο είχε ολόκληρα καταρρεύσει. Οι εργασίες θα συνεχιστούν και την επόμενη χρονιά.

Αναστηλωτικές εργασίες από μέλη του Συλλόγου.

Αντικείμενα που πλαισιώνουν την ενότητα.

		Φωτογραφία ή σκίτσο
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΡΟΥΧ/ΠΑΡ. ΦΟΡ/ΑΝΤ/14	Είδος: Παραδοσιακή Φορεσιά.	
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Ρουχισμός.	
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):		
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: <i>Στράνιου (η)</i> = ρούχο, φορεσιά. Η φορεσιά αποτελούνταν από: Α) <i>σκουφούνη</i> = χοντρές μάλλινες κάλτσες. Β) <i>Τσοάριτσι</i> = περισκελίδες, τουσλούκια άσπρα, μάλλινα σφιχτά που ξεκινούσαν από τον αστράγαλο και έφταναν πάνω στους μηρούς. Γ) <i>Πατουρέ</i> = σώβρακο άσπρο μάλλινο πλεχτό. Δ) <i>Κατασάρκα</i> = μάλλινη πλεχτή φανέλα. Ε) Άσπρη φουστανέλα. 6) Μάλλινο γιλέκο από τσιπούνη και το 'φελίκι' για το ρολόι. ΣΤ) <i>Τζαμαντάνου</i> = ένα δεύτερο γιλέκο με κεντήματα και σαράντα φύλλα (<i>κλίνι</i>). Η) <i>Κ(α)μεάσα</i> = πουκάμισο άσπρο φαρδυμάνικο που έκλεινε στο λαιμό με ένα μαύρο κουμπί. Θ) <i>Μαλλιώτο</i> μάλλινο βαρύ. Ι) <i>Μπρ(ά)νου</i> = ζωνάρι πλεχτό. Κ) Βαριά δερμάτινα τσαρούχια με χοντρές πρόκες και τη χαρακτηριστική μάλλινη φούντα και Λ) <i>Κατσούλα</i> = σκούφος μάλλινος, κουκούλα. Μ) <i>Κ(α)ρλίγκου</i> = γκλίτσα του τσοπάνη. Ν) <i>Τάστιρου ή τράστιρου (ο)</i> = υφαντό		
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:
		Υλικό: Βλ. περιγραφή.
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.
		Διαστάσεις κούκλας. Βάρος:
		Υψος: 190 cm
		Πλάτος: 95 cm
		Πάχος: 80 cm
		Διάμετρος:
		Τεμάχια: 1.
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 589, λ. Στράνιου και σ. 602, λ. Τάστιρου και σ. 228, λ. Καρλίγκου.
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15. Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΟΠΛ/15	Είδος: Πιστόλα.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Οπλισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Εμπροσθογεμές σύνηθες όπλο. Συνήθως με σκαλιστές μεταλλικές επιφάνειες.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή :</i>		Υψος: 42 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 15 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κλπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό:	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαΐρες Βασίλης.

		Φωτογραφία ή σκίτσο	
Κωδικός καταγραφής: ΛΜΛ/2015/ΟΠΛ/18	Είδος: Μαχαίρι με θήκη.		
Χρονολογία αντικειμένου:	Κατηγορία: Οπλισμός.		
Θέματα (λέξεις-κλειδιά):			
Α. Περιγραφή αντικειμένου/ τεκμηρίου: Κ(α)τσούτ(λ)ου (το) με τεάκα (η) = μαχαίρι με θήκη.			
		Αρ. αρνητικού ή ηλεκτρονικού αρχείου:	
		Υλικό: Σίδηρο.	
		Κατάσταση διατήρησης: Καλή.	
		Διαστάσεις	Βάρος:
Γ. Περιγραφή ηχητικού/ οπτικοακουστικού τεκμηρίου <i>Τίτλος - Παραγωγή:</i>		Ύψος: 42,5 cm	Τεμάχια: 1.
		Πλάτος: 8 cm	
		Πάχος:	
		Διάμετρος:	
Πληροφορίες/Παρατηρήσεις:		Σχετικό υποστηρικτικό υλικό (φωτογραφίες/μαρτυρίες/αναφορές κ.λπ.):	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από παρόμοια συλλογή:		Βιβλιογραφία/Οπτικοακουστικό υλικό: Προκόβας, Ε. "Λεξικό της κουτσοβλαχικής του Λιβαδιού Ολύμπου". Θεσσαλονίκη 2006, σ. 244, λ. Κατσούτου & σ. 603, λ. Τεάκα.	
Σύνδεση με άλλα τεκμήρια/αντικείμενα από άλλες πηγές/συλλογές:			
		Ημ/νία καταγραφής: 01/11/15.	Συντάκτης: Ζαϊρές Βασίλης.